

SEKSUAL POLITIK

NR 2 & 3 1981

9 årg

Kr 25



TEMA
BØSSER & LESBISKE
I NORDEN

Ny adresse:

Seksualpolitik
Postbox 1023
1007 København K.

Giro 7 25 11 14

Abonner! 4 numre: 50 kr.

Giro: 7 25 11 14

REDAKTION & LAY-OUT

Maggie Fagan
Anne-Birthe Juhl Hansen
Dorthe Rasmussen
Klaus Hansen
Morten Haahr
Kurt Overaa (ansv.)

Medvirkende ved lay-out:

Pia Lisgart
Linda Knudsen
Henrik Birkvig
Nis

Forside: Priit Mägi
Bagside: Bjørn Christensen

INDHOLD:

s. 4 Leder

ISLAND:

s. 6 Vandet bliver aldrig over 10 grader

FINLAND:

s. 8 Opfordring til homoseksualitet
s. 12 Unioni

SVERIGE:

s. 14 Interview med Jan Hammarlund
s. 17 Lesbiske feminister
s. 18 Ægteskab for homoseksuelle

NORGE:

s. 20 Fra buskliv til åpen kamp

DANMARK:

s. 26 Fra Kvindetryks scrapbog
s. 29 Kvindehøjskolen
s. 31 Bøssekampens strategi
s. 36 Bøsse ø-lejr - jamen, hvorfor det
s. 38 Kunstig insemination

s. 44 Anmeldelser
s. 48 Kommentar til Hovedpunkter fra f-48

Tryk: Eks Skolen
Sats: Lillian Pedersen
Lay-out: Barfodsformidlingen

Rødstrømperne
Kvindenuset, Gothersgade 37
1123 København K
Tlf.01/142804
Introduktion: Kontakt kontoret

Lesbisk Bevægelse
Kvindehuset
Gothersgade 37
1123 København K
Tlf.01/142804

SMIL (for. af sadister og
masochister)
Box 49, 2800 Lyngby
Tlf.01/267839
Rådgivning onsd.19-20

Bøssernes Befrielsesfront, Århus
Fronthuset, Mejlgade 53
8000 Århus C
Fællesmøde 1.mand. og 3.tirsd.hv.md.
Introduktion 2.mand. hv.md.
Tlf 06/192255 tirs.18-19

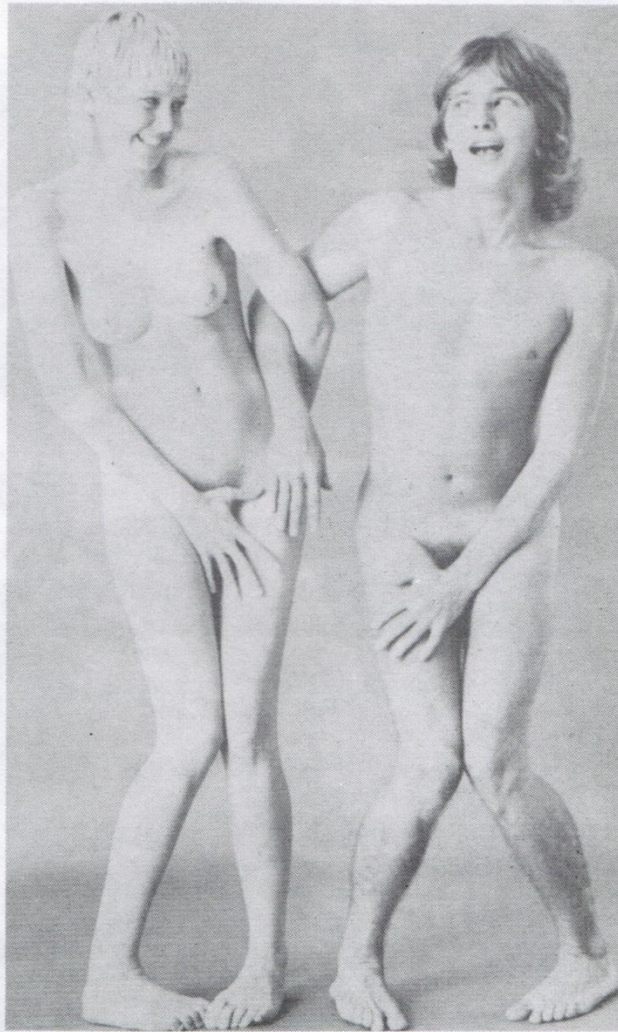
Mandebevægelsen
Dronningensgade 14
1470 København K
Tlf.01/570559
Introduktion 1.onsdag i hver md.19.30
Rådgivning hver onsdag 19.30
Åbent hus hver torsdag 19.30

Bøssernes Befrielsesfront
Bøssehuset, Karlsvognen
Christiania
1407 København K

Forbundet af 1948
Landforeningen for bøsser og
lesbiske

Knabrostræde 3
Postbox 1023
1007 København K
Tlf.01/111961 (mand-torsd.17-18)

Faglig Ligestillingsgruppe
for Bøsser og Lesbiske
Box 1023
1007 København K
Fællesmøde 1.sønd.hv.md.kl.15



Seksualpolitiske hovedpunkter

Hvad vil vi:

Vi kæmper for en seksualpolitisk revolution. Vi vil en omvurdering af seksualitetsbegrebet. Vi vil nedbryde patriarkatet og kapitalismen og kæmpe for en socialisme, som tilfredsstiller det enkelte menneskes behov. En følelsesmæssig og seksuel frigørelse starter i vores egen tilværelse her og nu, men kan kun realiseres i et fuldt udviklet socialistisk samfund.

Vi vil tvinge venstrepartierne til at beskæftige sig med seksualpolitik. Vi vil bekæmpe deres borgerlige puritanisme og traditionelle kønsrolleadfærd. Både en indre og ydre revolution er nødvendig.

Samfund:

Vi kæmper for et socialistisk samfund, hvor folket og ikke profitten bestemmer, og hvor den private ejendomsret er nedbrudt. Det patriarkalsk-kapitalistiske system skaber et slavesamfund, som udbytter lønarbejderen, undertrykker minoriteterne og systematisk ødelægger det enkelte menneskes lystbetonede udfoldelsesmuligheder.

Vi kæmper for, at folket selv udfradets behov skal afgøre, hvad der skal

produceres, hvorfor og hvordan, idet vi kræver retten til meningsfyldt og lystbetonet arbejde. Vi vil bekæmpe den overhåndtagende materialisme, hvor alt gøres op i tal. Vi kæmper mod kvindens stilling som dobbeltarbejderen, mod hendes status som arbejdskraftreserve, og for hendes økonomiske selvstændighed, — men ikke på kapitalismens og mandssamfundets præmisser!

Samliv:

Vi kæmper for en seksuel frigørelse fra den mandsdominerede kultur. Den patriarkalske kernefamilie skal nedbrydes, dels fordi den opretholder og videregiver det normalitetsbegreb, der skaber forfølgelse og undertrykkelse af mennesker, der tænker, føler og handler anderledes. Først når den hierarkiske, patriarkalske kernefamilie som institution ikke længere eksisterer, har alle lige muligheder for at leve sammen på den måde, de har lyst.

Følelse, krop og seksualitet:

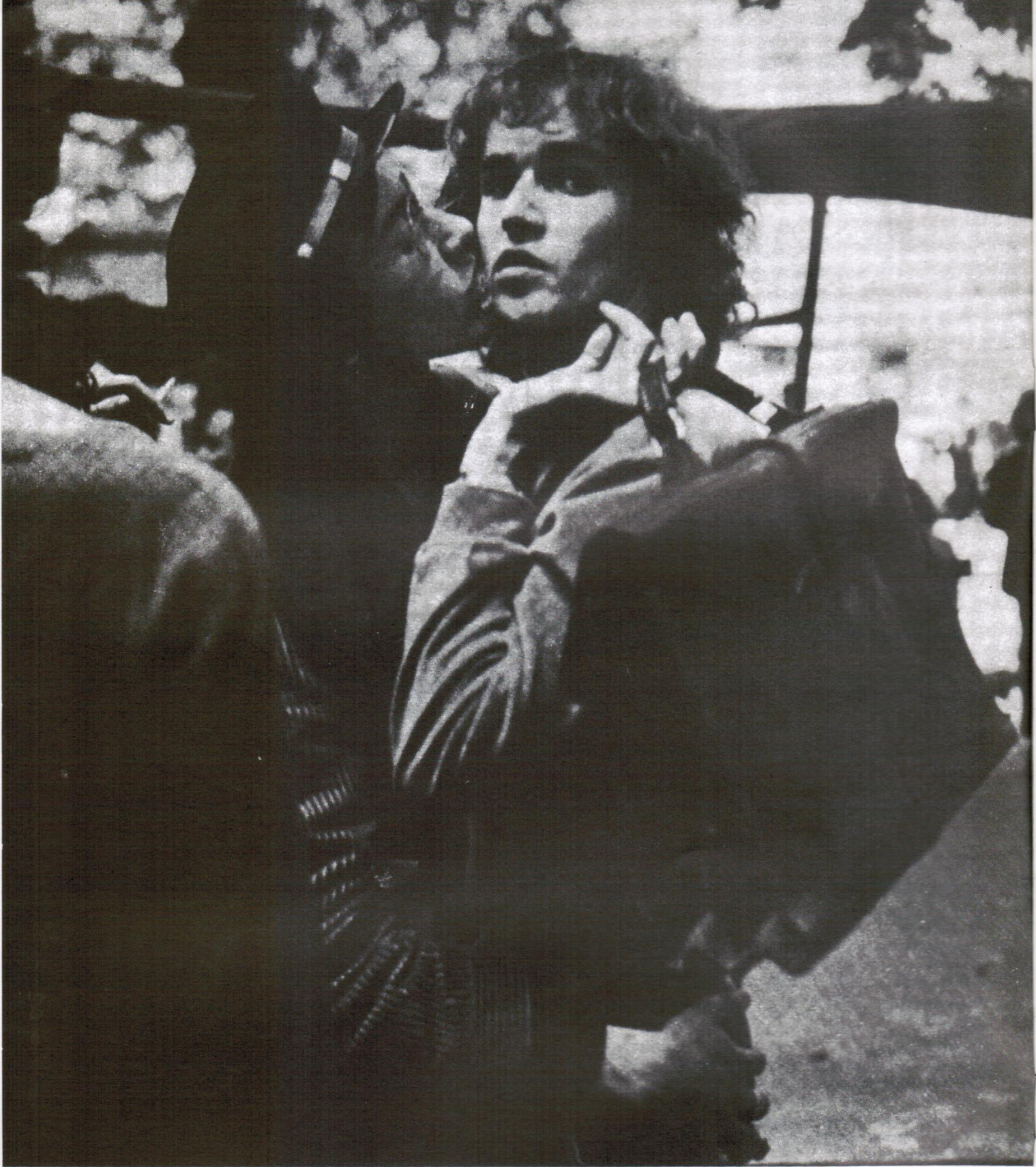
Vi kæmper for en udvidelse af seksualitetsbegrebet, således at følelser, seksualitet og intellekt ikke adskilles. Alle må have ret til at vælge seksualpartne-

re, som de har lyst til, når blot det er frivilligt og til gensidig glæde. Vi kræver alle seksuelle tabuer ryddet af vejen. Alle må kunne elske og onanere med glæde og uden skyldfølelse.

Kroppens erogene muligheder skal frigøres, og det genital-fixerede, heteroseksuelle samleje må ikke favoriseres. Alle skal have retten til selv at klage, hvad der er tvang, og alle skal have retten til at sige nej! Vi kæmper for alle gruppers ret til at være seksuelle.

Frigørelsen:

Vi kæmper for at nedbryde de undertrykkende kønsroller. Vi støtter aktivt kvindernes kamp mod undertrykkelse, og kræver at manden frigør sig fra sin undertrykkende og undertrykte rolle. Frigørelsen skal omfatte alle grupper i samfundet. Uden børnenes frigørelse er en seksualrevolution umulig. Vi støtter de lesbiske og bøssernes kamp for frigørelsen. De er forrest i seksualrevolutionen, og kan ikke skilles fra den. Vi solidariserer os med de grupper, der kæmper for at nedbryde patriarkatet og kapitalismen. Lesbisk Bevægelse, Bøssernes Befrielsesfront, Kvindebevægelsen, Mandebbevægelsen, Kollektivbevægelsen.



...

...

...

I de sidste 5-10 år er flere og flere bøsser og lesbiske kommet ud af skabet og er gået i offensiven i kampen for en rimelig dagligdag og for at få fjernet den mest åbenlyse diskrimination. — At der stadig er lang vej igen før man kan sætte skabet på loftet fremgår af dette temanummer af Seksualpolitik: Bøsser og Lesbiske i Norden.

Man betragter sædvanligvis Norden som en kulturel og politisk enhed, hvor de demokratiske rettigheder og individets frihed sættes højt. Gennem samarbejdet i Nordisk Råd har man i mange år forsøgt at harmonisere lovgivningen på en lang række områder, der angår det enkelte menneskes hverdag, som f.eks. ægteskabs- og adoptionslovgivningen, ligestilling for kvinder m.m.

Desværre har man konsekvent "glemt" bøsser og lesbiske med det resultat, at man i Finland stadig har en lovgivning, der i praksis forhindrer saglig information om homoseksualitet, ligesom fortielsen og usynliggørelsen i Island er næsten total. I Danmark, Norge og Sverige er forholdene noget bedre, omend de stadig lader meget tilbage at ønske. Men at vilkårene for bøsser og lesbiske også er forskellige i disse lande, ses af artiklen om det norske F-48, hvoraf det fremgår, at det nu ved lov er forbudt at diskriminere bøsser og lesbiske i Norge, at staten yder tilskud til organisationsarbejdet i Norges F-48, og at informationsmateriale til skolebrug og anden oplysende virksomhed også er betalt af staten. Herhjemme kan man ligeså godt løbe panden mod en mur som at søge tilskud til aktiviteter fra det offentlige, hvis man kommer fra F-48; jfr. den netop udsendte seksualvejledning for unge: *Sex er mer end de siger*, der anmeldes i dette nummer.

I Helsingfors mødtes repræsentanter fra en række bøsse/lesbiske organisationer i foråret til en konference, og man enedes om at danne et Nordisk Råd for Homoseksuelle. På en arbejdskonference i København i december vil man bl.a. diskutere, hvordan bøsse/lesbiske organisationer kan påvirke politikerne, så de på den kommende session for Nordisk Råd tager bøsse/lesbiske problemer op til debat, ligesom man vil diskutere hvordan de "stærke" organisationer kan støtte de svageste i deres arbejde.

Den opmærksomme læser vil måske have bemærket, at dette temanummer oprindeligt skulle have heddet Seksualpolitik i Norden og således ikke kun handle om bøsser og lesbiske. Ved redaktionens slutning måtte vi imidlertid konstatere, at vi næsten udelukkende havde fået bøsse/lesbisk stof. Om dette skyldes manglende evner hos redaktionen, eller at de kønspolitiske bevægelser er blevet mindre aktive skal vi lade usagt. Men det bekymrer os naturligvis, at det er blevet sværere at få artikler med "heteroseksuelt indhold", både fordi det så er svært at gøre Seksualpolitik så alsidigt, som vi gerne ville, og fordi nogle af vore læsere af og til kritiserer os for at bringe for meget bøssestof.



VANDET BLIVER ALDRIG OVER 10 TRÆERNE NÅR SJÆLDENT OVER

"At være bøsse og lesbisk i Island kan ikke sammenlignes med noget som helst andet". Og der er her ikke tale om propaganda fra det islandske rejsebureau, men om en udbredt holdning hos islandske bøsser og lesbiske. Men naturligvis skal det at være homoseksuel sammenlignes med, hvad man ellers kan være i Island, og det skal sammenlignes med hvordan det er at være homoseksuel andre steder.

Det er sandt, at der gør sig specielle forhold gældende for homoseksuelle i Island, og det er vigtigt, at vi bliver bevidste om dem, så vi ikke ligger under for den holdning, der er skitseret ovenfor

af Gudni Baldursson

Fakta om Island

Lad os først se på de geografiske forhold: Island har ingen strande, ingen buske. kysten er sort, vandet bliver aldrig over 10 grader, træerne når sjældent over mandshøjde, og det er sjældent varmere end 15 grader om sommeren. I hele landet bor der ikke flere mennesker end i Malmø, og heraf halvdelen omkring Reykjavik. Og Reykjavik er ikke nogen storby. For at komme til en storby, må man flyve 2 timer til Glasgow, 3 til København og London.

97% er medlemmer af den protestantiske kirke, som i det mindste de sidste hundrede år har været kendetegnet ved sin ekstremt passive holdning til sociale og andre verdslige spørgsmål. Man kan ikke få øl i Island, da alkoholiske drikke med en procent mellem 2.25 og 8 er forbudt, og det betyder, at der ikke findes noget værtshusliv. Blandt befolkningen indskrænker indtagelsen af alkohol sig således til store mængder spiritus i weekenderne.

I byerne er der mange lejlighedsblokke, mens det ellers kun er muligt at bo i eenfamiliehuse. Privatbiler er ligeså almindelige som i de øvrige nordiske lande, men udenfor de bebyggede områder er der ikke ret mange veje, og vejene går gennem helt åbent landskab eller gennem dale, hvor de er helt ubeskyttede fra de omkringliggende gårde.

Om nattelivet, parker og offentlige toi-

letter kan siges følgende: det er nu muligt at købe spiritus alle ugens dage, og dermed er restauranter også åbne daglig nu. Onsdagen er ikke længere tørlagt, og barer må nu også lukke kunder ind efter kl. 23.30. De må holde åbent til kl. 3 og gør det i week-enden. Der findes ingen deciderede barer, kun i forbindelse med dansesteder, og for at få spiritusbevilling skal der også være køkken. Der findes en del parker i Reykjavik, men om sommeren er nätterne lyse, og om vinteren er det oftest slud og snevejr. Offentlige toiletter findes knap nok.

I Island har vi stadig det gamle patronymiske navnesystem, hvor slægtsnavnet afledes af faderens navn, og man således tiltaler hinanden med fornavnet. Vi har radio, TV og 6 aviser, som alle er fra Reykjavik og distribueres i hele landet. Det sociale liv er meget orienteret omkring enkeltpersoner, med klubber som Lions og Rotary hvor det er muligt, og frimurerløger i de mere bebyggede områder. Navn, selv fornavn, adresse, en forstad til Reykjavik, og stilling er i de fleste tilfælde nok oplysninger til at man kan identificeres.

Bøssers og lesbiskes situation

Alle disse forhold er medvirkende til at man siger, at ens homoseksuelle liv må man leve i udlandet, hvis man da ikke vælger helt at flytte fra Island. Kun i udlandet kan man tage nogen med hjem efter midnat, for ikke at tale om at have nogen til at bo hos sig mere end en nat. Kun i udlandet er der natteliv, parker osv. Der kan du køre ud på landet, parkere bilen i en lysning eller gå ned på stranden. Der kan du være anonym. Og der kan du nemt tage til en anden stor by, når du har lyst til det.

Faktisk foregår nogle af disse ting også i Island. Der er en moderat subkultur med cruising, og på diskotekerne er de unge homoseksuelle begyndt at klæde sig, som de har lyst til, og endog at danse med hinanden. Det accepteres (af dem selv), så længe de ikke siger ordet: bøsse eller lesbisk.

Fire homoseksuelle er stået offentligt frem med navns nævnelse, og nogle få an-

Island
Somtökin 1978
P.O. box 4166
124 Reykjavik 4

GRADER & MANDSHØJDE



dre har skrevet eller er blevet interviewet anonymt. Der har gået — og går — rygter om, at den og den er "til den side". Der eksisterer overhovedet ingen islandsk homoseksuel litteratur, der har aldrig været optræden med homoseksuel indhold, der har aldrig været en diskussion af homoseksuelle problemer blandt de intellektuelle, end ikke blandt de homoseksuelle intellektuelle. Ja, der har såmænd ikke engang været en homoseksuel skandale i Island.

Samtökin '78

I 1978 blev der oprettet en homoseksuel organisation af ni personer ud af de 40, der var blevet inviteret til at være med. Dens navn, Samtökin '78, dannet ligesom F-48, fortæller om de 30 år, som vi bøsser og lesbiske i Island skal sørge for at komme igennem så hurtigt som muligt, så vi kan nå på højde med de lande, hvor den homoseksuelle kamp er langt mere fremskreden. Samtökin '78 har sine love og sit manifest, som understreger vores beslutning om at bekæmpe uvidenheden om homoseksualitet, at være åbne bøsser og lesbiske, at bekæmpe diskriminationen og at støtte et aktivt homoseksuel miljø. For øjeblikket er der 30 aktive medlemmer, hvoraf 2 var med til at starte organisationen for 3 år siden. Omkring 100 har på et eller andet tidspunkt været medlemmer, og ca. 500 har kontaktet organisationen telefonisk eller pr. brev.

Samtökin '78s aktiviteter

Samtökin '78 har gennemgået forskellige faser i sin udvikling. I de første måneder gik forventningerne stort set ud på at organisere weekend-parties med deltagelse af udenlandske turister, som kunne finde organisationen i en Gay Guide. Mange har forladt organisationen i skuffelse over ledelsens manglende interesse i at invitere folk til private selskaber. I halvandet år havde gruppen et lille sted, hvor folk kunne mødes uformelt to gange om ugen, men dette måtte opgives, fordi det var for dyrt, og der var for få til at betale husle-

jen. Siden da er møderne foregået i et privat hjem, mens de månedlige stormøder, hvor alle bøsser og lesbiske, medlemmer som ikke-medlemmer, er inviteret, holdes i lokaler, der er lejet til formålet.

Samtökin '78 har udgivet et blad, 3 numre ialt i 1979, men det har fort en hensygnende tilværelse siden, da der ikke var nok opbakning fra medlemmerne. Men vi er klar over, at gruppen må genoplive bladet, og helst som et eksternt blad, der kan sælges i kiosker.

Vi har annonceret om gruppens eksistens, dens åbne møder, postbox-nummer og telefonnummer i aviserne, og organisationen er opført i telefonbogen. Vi har telefonisk træffetid to gange om ugen, tirsdag aften og lørdag eftermiddag. Folk som ønsker det, kan komme og få en snak. Vi har et lille bibliotek med 100-150 bøger og tidsskrifter, alle på udenlandske sprog. Disse bøger låner vi ud til medlemmer.

Debat i medierne

For nylig er navnet Samtökin '78 dukket op i pressen oftere, da nogle få medlemmer er blevet mere aktive med at skrive til aviserne. Gruppen er også blevet repræsenteret i forskellige myndigheder.

Sidste år modtog vi et positivt svar fra sundhedsmyndighederne angående WHO klassifikationen. Vi skrev en detaljeret artikel om uddannelsesmyndighedernes ansvar og havde en samtale med undervisningsministeren og med undervisningsdirektøren i Reykjavik, fordi et medlem af undervisningsudvalget, en lærer i pædagogik på seminariet, havde forsøgt at få et seksualoplysende debatstykke forbudt i skolerne, medmindre 5 minutter, der omhandlede det at være homoseksuel, blev skåret bort. Han mente, at stykket var for positivt overfor denne problematik. Vi fik en støtteartikel fra en psykolog, og vil gerne bryste os af resultatet, som blev, at hver enkelt skoleinspektør frit kunne beslutte, om stykket skulle komme til skolen eller ej. Og vi har måske også været medvirkende til, at teatergruppen alligevel fik den økonomiske støtte, som de havde opgivet alt håb om.

Censur i radioen

I år har vi sendt deputationer til Islands præsident og statsministeren for at fortælle dem om vores organisation og vore aktiviteter, i forbindelse med en kontrovers vi har haft med radioen. De har nægtet at læse vores meddelelser, som lyder: "Bøsser og lesbiske, husk mødet i morgen aften", fordi de angiveligt er en krænkelse af offentlig moral og sømmelighed. Undervisningsministeren, som er ansvarlig for radioen, har nægtet at blande sig i sagen. Islands største avis har nægtet at trykke en artikel om denne sag, ja, faktisk trykker denne avis aldrig noget om bøsser og lesbiske, medmindre det er negative udenlandske nyheder, hvor man bruger nedsættende sprog. I mellemtiden er det dog lykkedes os at få nyhedsafdelingen på radioen til at indvilge i ikke mere at bruge ordet "perverts" om lesbiske og bøsser.

Blomstrende aktiviteter

Og vi har haft flere positive oplevelser. Reykjaviks ungdomsråd har bedt om oplysninger til deres kartotek for unge, der søger information og vejledning. Teologistuderende på universitetet har taget initiativ til et møde. Universitetets studentblad har skrevet om os. Vi har holdt vore møder i en kirke, og i en fagforenings lokaler.

Og lige nu oplever vi et gennembrud, da 10 personer fra Samtökin '78 rejser til Stockholm for at være med i årets Frigørelsesvecka. Dette vil være meget betydningsfuldt for os, fordi flere medlemmer så vil få en førstehåndsoplevelse af, hvad der kan gøres, og hvad der skal gøres i Island.

Med tiden gør flere og flere op med overtroen om, at man ikke kan være homoseksuel i Island, nægter at blive ved med at være underlagt et tabu, nægter at blive i skabet, eller at rejse i eksil. Med den udvikling, der sker i den homoseksuelle bevægelse for tiden, skulle vi kunne nå på linje med Skandinavien og Holland i frigørelseskampen inden for de næste 5 år!



KEHOTAMME HOMOSEKSUALISUUTEEN -opfordring til homoseksualitet

Seksuaalinen Tasavertaisuus Ry. (SETA) er den finske organisation for bøsser og lesbiske, som svarer til F-48 og de andre forbund i de nordiske lande. Den har kontor i et nedlagt butiksløkke nær centrum i Helsingfors, og der er åbent dagligt fra 12-17 og en gang om ugen også om aftenen.

Herfra drives en omfattende aktivistvirksomhed, ligesom de forskellige grupper i foreningen holder til her. Der er en meget aktiv kvindegruppe, en studentergruppe, en biseksuel gruppe, og i øjeblikket forsøger man at starte en gruppe for bøsser med alkoholproblemer. Desuden findes der flere selvstændige grupper, f.eks. en kristen gruppe og en socialistgruppe, der dog har et tæt samarbejde med SETA og som bruger lokalerne og de øvrige faciliteter.

Uppmaningsförbudet

SETA er en ung organisation, den blev først dannet i 1974 som en udbrødergruppe af den anden finske organisation for homoseksuelle, PSYKE, som da kun var 5 år gammel. Psykes politik var, at man skulle holde lav profil udadtil og koncentrere sig om at skabe et positivt billede af de homoseksuelle, men en del af medlemmerne ville have en mere offensiv politik og ville ikke vente på at initiativerne til ændret lovgivning m.v. kom fra politikerne selv. I dag står SETA således alene for den bevidste bøsse/lesbiske kamp.

Homoseksualitet var kriminaliseret i Finland indtil 1971! Afkriminaliseringen skete efter en heftig debat, og som et kompromis blev der indført i loven at "offentlig opfordring til utugt mellem personer af samme køn straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder", det såkaldte Uppmaningsförbudet. Og som Uffe Månsson fra SETA udtrykker det det "en snedig omskrivning af, at det forbudt for homoseksuelle at fortælle sig selv og i det hele taget at vække mærksomhed", og, fortsætter han, "nogenlunde således har bl.a. finsk radio og TV da også tolket loven. Hvis f.eks. filmen Die Konsequenz, som har været vist i både Sverige og Danmark, havde været vist i finsk TV, ville det formentlig føre til en retssag. Og når man tænker på, at et program i den finlands-svenske radio, som

behandle diskrimineringen af homoseksuelle i Finland, medførte en retssag, hvor anklagen lød på, at man gennem programmet havde "forsøgt at fremme homoseksuelles stilling i samfundet", så står det klart, hvorfor et sådant forbud findes. Hensigten er helt enkelt at forhindre den homoseksuelle frigørelse".

I debatten op til afkriminaliseringen af homoseksualitet blev Sverige fremholdt som et afskrækkende eksempel på, hvor galt det kunne gå, hvis man afkriminaliserede homoseksualitet, og betegnelsen "svensk" blev synonymt med homoseksualitet!

Men heldigvis har SETA ikke ladet sig kue af det barske politiske klima og den negative opinion i Finland. Man har en fast rådgivningstjeneste "jourhavande vän", som får ca. 2000 henvendelser om året. Over halvdelen af samtalerne kommer fra bøsser, der bor på landet, og som blot vil snakke med en anden bøsse. Der er få direkte diskrimineringsager, det er problemerne med at klare hverdagen og angsten for at blive "opdaget", der er det store problem for bøsser og lesbiske i Finland.

Og at blive "opdaget" er stadig ingen spøg i Finland. F.eks. er to FN-soldater udstationeret i Golan blevet afskediget "på grund af sygdom", men for en sikkerheds skyld er det tilføjet i opsigelsen, at "sygdommen" ikke medfører uarbejdsdygtighed! SETA forsøger nu at køre den ene af afskedigelserne igennem retssystemet som principsag, og skulle have visse muligheder, da Sundhedsstyrelsen i Finland i lighed med de andre nordiske lande har slettet homoseksualitet i fortegnelsen over sygdomme. Grunden til dette skal muligvis ses i lyset af, at Finland er blevet indklaget for FN's Menneskerettigheds-

kommision for diskriminering af homoseksuelle (pudsigt nok under henvisning til Helsingforsaftalen) og kan være et forsøg på fra den finske regerings side at vise sin "velvillige indstilling" inden afgørelsen skal falde i FN-kommissionen. Imidlertid er det sjældent, at SETA kan køre diskrimineringsager igennem, da de, der bliver udsat for overgreb, oftest ikke ønsker det, fordi de vil komme til at stå endnu dårligere, når de skal søge andet arbejde, hvis der bliver offentliggjort om afskedigelsesgrunden.

Frigørelsesdagene

I forbindelse med Frigørelsesdagene 14.-18. maj i år — SETA's hidtil største arrangement — havde man indbudt repræsentanter fra de politiske partier. 5 repræsentanter var mødt op, og typisk nok var de alle kvinder. Pressen var repræsenteret i panelet med en repræsentant fra Presse-nævnet og kirken med en repræsentant fra kirkens familierådgivning.

Efter en kort indledning af forkvinden for SETA (iøvrigt en heteroseksuel rigsdagskvinde — alene det viser måske noget om forholdene for homoseksuelle i Finland) lagde socialdemokratinden ud med en lang tirade om ungdomskultur, amerikanisering, forældrenes ansvar og jeg ved ikke hvad. Jeg var lige ved at tro, at jeg var kommet til det forkerte møde, indtil det gik op for mig, at hun mente, det var forældrenes ansvar, at deres børn blev homoseksuelle. Iøvrigt gik hun personligt ind for en antidiskrimineringslovgivning for homoseksuelle, men det var jo svært og på den ene side og på den anden side . . .

Kommunistinden kunne slet ikke få øje på problemet. Det var jo kvinderne, der var diskrimineret, og det kunne jo forklares historisk. Homoseksuelle havde det bedre end kvinderne, mente hun, og hun forstod ikke, hvorfor vi mente, at netop homoseksuelle skulle have specielle problemer, alle havde jo problemer! Men, skyndte hun sig at tilføje, hun havde skam stor respekt for SETA's arbejde.

Centerinden lød umiddelbart mere fornuftig og sagde bl.a., at hun fandt det betænkeligt, at man ofte blandede medicinske teorier ind i debatten om homoseksuelle. Hun mente også, at det var ekstra





svært at tale om sådanne ting i Finland, hvor det seksuelle var svært at tale om i det hele taget, ligesom hun mente, at hvis lovgivningen gav anledning til problemer for homoseksuelle, burde den ændres, men det var jo så svært med politikerne, flertallet gik altid imod den slags lovforslag, så det var nok bedre med information i massemedierne. Indtrykket af hende var, at hun nok var velmenende, men nok ikke havde fattet så meget af det hele.

Liberalinden undrede sig over, at Finland var så langt bagefter de øvrige nordiske lande i lovgivningen og i holdningen til både kvindesagen og spørgsmålet om homoseksuelles stilling i samfundet. Finland var det første land i Europa, der fik kvindelig valgret. Men selv om hendes parti principielt havde stor sympati for disse spørgsmål, kunne man jo ikke udelukkende beskæftige sig med dem, der var jo så mange andre spørgsmål, der var vigtigere. Og så blev den slags lovforslag jo alligevel standset, inden de nåede op på regeringsplan på grund af den politiske situation. I Riksdagen forsøgte man jo altid at undgå kontroversielle spørgsmål.

Pressemændene konstaterede, at når man omtalte homoseksualitet i massemedierne, var det altid negativt, og at man i Pressenævnet gik ind for ytringsfrihed, men mindre grupper kom nemt i klemme. Nævnet havde grebet ind i enkelte tilfælde, hvor især den kristne presse havde omtalt homoseksualitet og homoseksuelle i et sprog, som man skulle tro var kirkens folk ukendt. Iøvrigt mente han, at betydningen af "Uppmaningsförbudet" var stærkt overdrevent, der stod jo ikke direkte, at det er forbudt at informere om homoseksualitet; efter hans mening var det andre kræfter, der var på spil.

Kirkemanden mente, at der var andre grupper, der havde det sværere. Og så bad han os tænke på forældrene til sindsyge og åndsvage, dem glemte man altid. Men han ville gerne opmuntre SETA-folkene i deres arbejde. Og nu havde der jo været et par TV-programmer om homoseksuelle, og det havde skam gjort stort indtryk på ham at se to mænd gå hånd i hånd i TV!

Første runde var slut, og Uffe fra SETA opsummerede. Som eksempel på oppmaningsförbudets virkninger, som politikerne så ivrigt havde forsøgt at bagatellisere, nævnte han at de fleste af SETA's medlemmer stadig foretrak total anonymitet, og henvendt til kommunistinden (hende der ikke kunne få øje på problemerne) foreslog han, at hun læste lidt i skolebøgerne, hvor man endnu kan læse at homoseksuelle er syge mennesker, der ikke kan leve et normalt liv.

Moderatinden, som var kommet for sent til mødet og således ikke havde været med i første runde, svarede syrligt, at hun ikke var kommet for at afgive løfter men udelukkende for at informere om situationen i Riksdagen.

Kirkens mand, der overraskende var den mest progressive i panelet, fortalte, at han tidligere havde været af den opfattelse, at det var bedst for de homoseksuelle selv at gå så stille med dørene som muligt og undgå at skabe opmærksomhed, men nu kunne han se, hvor nødvendigt det var, at de homoseksuelle stod frem. Og hvis blot Riksdagsmændene var lige så modige som de homoseksuelle, ville meget være bedre i Finland, tilføjede han.

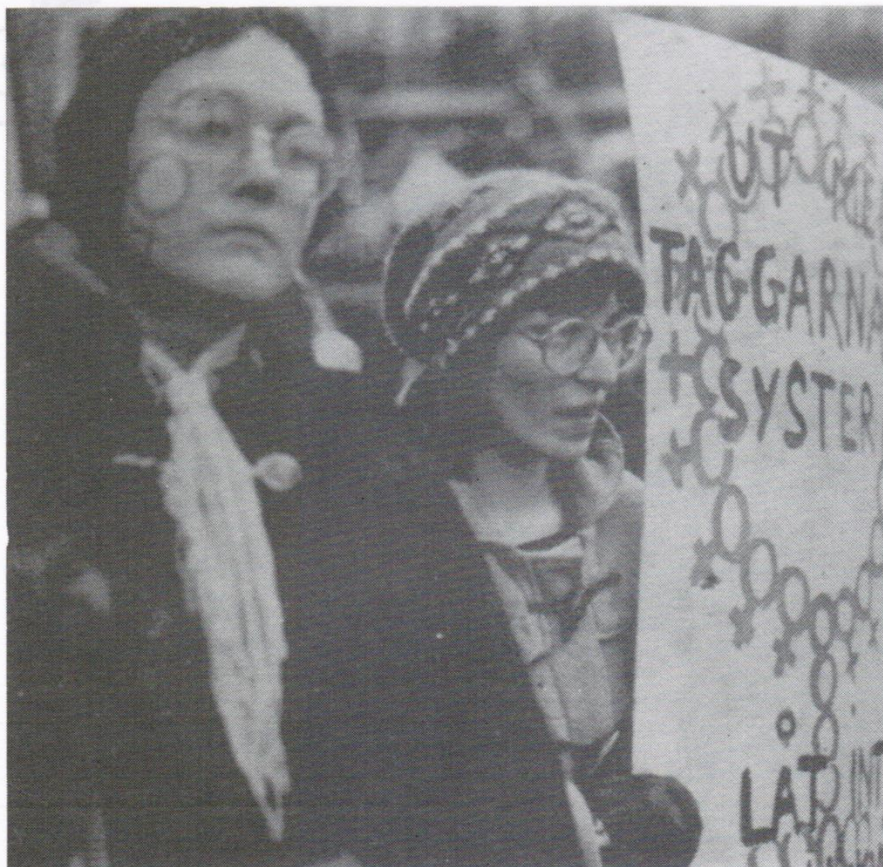
Ordet var nu frit, og der kom en del spørgsmål fra salen, som politikerne omhyggeligt undgik at svare på, og hele debatten blev som en plade, der korer i samme rille: politikerne havde det jo så svært, de måtte tænke på genvalg . . . de måtte tænke på at være forsigtige i spørgsmål som disse . . . først måtte man ændre opinionen, og så kunne man bagefter begynde at tale om disse vanskelige spørgsmål.

Det var ikke kun politikerne, der var nervøse for offentlighed. En lesbisk fra salen beklagede sig over, at SETA havde skadet de homoseksuelle ved at stå frem og ved at deltage i radio- og TV-programmer. "Vi skal ikke manifestere os, men undgå offentlighed", mente hun, "det bliver sværere at leve skjult, hvis der bliver for meget offentlighed omkring de homoseksuelle." Og det har hun jo såmænd ret i.

. . . Og så fik vi smøren igen om de stakkels politikere og opinionen der skulle ændres først.

Her brød Uffe ind igen og spurgte politikerne, hvordan de havde forestillet sig, at det skulle ske, så længe det faktisk var forbudt ved lov. Politikerne flyttede lidt uroligt på sig, og kun den hårdt pumpede blondine fra de Liberale fortsatte ufortrødent med den der om opinionen, der





skulle ændres — een gang for meget. Og det blev for meget for vores tolk, der rejste sig og spurgte, hvorfor opinionen først skulle ændres lige netop i dette spørgsmål, det gik jo udmærket at diskutere f.eks. ejendomsretten. Først da fæs den ind, og hun var så tæt på at rødme, som nu politikere kan komme det.

Desværre fik vi aldrig svar på dette interessante spørgsmål. Tiden var udløbet, men det var jo ikke den værste udgangsreplik, man kunne forestille sig.

Den politiske virkelighed

Det var første gang, det var lykkedes for SETA at få politikerne til at møde op til et sådant møde, og alene, at det var blevet gennemført, opfattedes som en sejr, og der var generelt stor tilfredshed med aftenen. Vi andre fra de øvrige nordiske lande fandt imidlertid forløbet yderst deprimerende, og det gik op for os, hvor lang en kamp SETA havde foran sig, inden det ville lykkes at råbe politikerne op. Men man skal være forbandet forsigtig med at overføre sine krav og normer fra et land til et andet uden at kende de politiske realiteter til bunds. Selv ved jeg kun om finsk politik, at regeringen i årtier har bestået af skrøbelige koalitioner mellem forskellige partier, og at det i finsk politik har drejet sig om at bygge bro over modsætninger mellem forskellige befolkningsgrupper både politisk i traditionel forstand, men også sprogligt, og først nu er bitterheden fra borgerkrigsårene og begivenhederne under og umiddelbart efter krigen ved at forsvinde. Flere af politikerne påpegede da også, som nævnt, at

alle kontroversielle lovforslag i regelen bliver standset i opløbet. Og forresten ville jeg godt se det land, hvor en regering er parat til at risikere en regeringskrise på grund af et lovforslag, der drejer sig om homoseksuelles forhold.

Finske politikere er selvfølgelig hverken mere eller mindre begavede end politikere i andre lande, og det er selvfølgelig heller ikke et specielt finsk fænomen, at politikere mener, at vælgerne er til for dem og ikke omvendt. Det, der var specielt var, at det blev sagt så åbent, og at man i Finland tilsyneladende accepterer dette, næsten som var det en naturlov.

Demonstrationen

Om lørdagen skulle demonstrationen løbe af stabelen. Bent og Tjerk fra F-48 i Danmark havde medbragt de lilla faner, og vi drog ind til byen, spændte på, hvordan det hele ville forløbe. Da vi kom til det lille parkanlæg, hvor vi skulle samles, var der modt omkring 100 op, og der var masser af lyserøde balloner og plakater.



Rundt om holdt der politibilere med ivrigt fotograferende betjente.

Allerede inden demonstrationen startede, opstod der en episode med politiet. En af demonstranterne havde en plakat, hvor der stod "jeg opfordrer til homoseksualitet". Plakaten var naturligvis en klar provokation, og politiet bad ham fjerne plakaten, hvilket han nægtede, og politiet konfiskerede den, og han blev noteret.

Vi drog nu gennem byen med plakater, faner og balloner, råbende slagord — også at vi opfordrede til homoseksualitet.

Det vigtigste ved demonstrationen var måske, at det ikke var en lille skare forknytte sygdomstilfælde, der sneg sig gennem byen, men en — efter finske forhold — stor skare glade mennesker, der måske oven i købet havde det bedre med sig selv og sin seksualitet ned mange af de heteroseksuelle inde på fortovet, og i hvert tilfælde bedre end de mange bøsser, der stod og trykkede sig op ad husmurene og forsøgte at se ud, som om de ikke vidste, hvordan man staver til homoseksuel — men det er nu også sværere på finsk, også i overført betydning.

Demonstrationen sluttede på Regeringstorget. Tilladelsen til demonstrationen gjaldt kun hertil. På torvet måtte vi også aflevere vore plakater, de måtte ikke medbringes til den efterfølgende parkfest, havde politiet bestemt. Igen et eksempel på den specielle finske udlægning af demonstrations- og ytringsfrihed, som ellers i demokratiske lande regnes for en af grundpillerne. Men på grund af manglende forudseenhed i den finske lovgivning, var det ikke forbudt at gå med lyserøde balloner gennem byen, så vi markerede os udmærket i gadebilledet alligevel.

Den efterfølgende parkfest blev holdt på Esplanaden, det absolut mest befærdede strøg i Helsingfors med en musiktribune lige over for en populær udendørs restaurant og cafe, virkelig et scoop. Jan Hammarlund stod for underholdningen, og han trak mange nysgerrige til.

Nordisk Råd for Homoseksuelle

Søndag var der en konference med deltagelse af repræsentanter fra Det Norske Forbund, RFSL Sverige, Psyke Finland, F-48 og Faglig Ligestilling Danmark, og så SETA selvfølgelig. Det vigtigste resultat var oprettelsen af *Nordisk Råd for Homoseksuelle*. Et råd eller snarere en uformel sammenslutning af repræsentanter fra nordiske bøsse/lesbiske organisationer, som fremover skal prøve at etablere et samarbejde og sørge for en mere regelmæssig information de nordiske lande imellem, så vi kan reagere samtidigt og helst enigt i de nordiske organisationer, når det er påkrævet. Rådets første opgave blev, at alle gik hjem og prøvede at påvirke de politiske partier og de respektive regeringer, så spørgsmålet om Uppmænningsforbudet i Finland bliver sat til debat på det "andet Nordiske Råd's" næste samling. Samtidig er en demonstration foran de finske ambassader på det nærmeste blevet et fast punkt på programmet ved frigørelsesarrangementer i de øvrige nordiske lande.



Resultater

Flere aviser omtalte SETAs arrangement, og selv om omtalen enten var negativ eller neutral var det igen en sejr: tavsheden var brudt.

Et andet resultat var, at Finlands ærkebiskop indbød SETA til et møde, og selv om han ikke gav konkrete løfter, så udtrykte han sin personlige respekt for SETA's arbejde, og lovede at gøre sit for at forbedre situationen for de homoseksuelle. Denne åbning fra kirkens side kan blive af betydning i et land, hvor kirkens indflydelse stadig er betydelig, og hvor netop kirken har været den skarpeste modstander af lovændringer til fordel for bøsser og lesbiske.

Mødet med politikerne viser, at SETA har en lang og sej kamp foran sig for at nå frem til forhold, der minder om dem i de øvrige nordiske lande, og det er vigtigt, at vi i de andre lande følger situationen nøje og hjælper og støtter de finske bøsser og lesbiske så meget som muligt. Den finske regering er som regel meget følsom overfor kritik fra de øvrige nordiske lande, og det er helt givet, at et pres i Nordisk Råd kan påvirke situationen i gunstig retning. Her kan det nyoprettede Nordisk Råd for Homoseksuelle muligvis blive et vigtigt redskab, når det gælder om at påvirke politikerne.

I solidaritet med den bøsse, der fik sin plakate konfiskeret under demonstratio-

nen, skrev 22 bøsser og lesbiske sig på en liste, hvor de erklærede, at de også under demonstrationen havde "opfordret til homoseksualitet". De har alle været til afhøring hos politiet, og sagen er overdraget til den offentlige anklager. De risikerer nu at få bøder eller fængsel i indtil 6 måneder. Fra SETA's side er det naturligvis tanken at udnytte en retssag til at skabe yderligere opmærksomhed omkring forholdene i Finland, både internationalt og på hjemmefronten. Og en masseproces af denne type vil formentlig ikke gå stille af. Det har da også allerede vist sig, at de finske aviser er begyndt at vise interesse for sagen, og skriverierne er i en del tilfælde blevet mere positive.

Imidlertid ville det være naivt at tro, at forholdene for Finlands homoseksuelle

ville forandre sig radikalt, blot fordi man ophæver Uppmaningsforbuddet og evt. indfører en antidiskrimineringslov i stil med den norske. Det virkelige problem er det spøgelse, der hedder opinionen. Men de finske politikere og myndigheder ville i kraft af en sådan lovgivning formelt være tvungne til at gå aktivt ind med oplysning, skolekommissionen ville være nødt til at revidere skolebøgerne, progressive folk i radio og TV og på bladene ville få mulighed for at skrive og lave udsendelser, der gav et mere nuanceret billede af, hvad det vil sige at være bøsse eller lesbisk og sidst men ikke mindst, de homoseksuelle ville selv få mulighed for at ytre sig offentligt og fortælle om deres egen situation. Så længe folk risikerer deres levebrød, hver gang de gør det, er det forståeligt, at kun nogle enkelte modige mennesker står frem som bøsser og lesbiske.

Det er også helt klart, at SETA's arbejde ville blive meget lettere, hvis de kunne arbejde med loven i hånden. Et af SETA's problemer har været, at mange af de aktive efter en tid kører fast i arbejdet og giver op. Mange flytter til Sverige og bliver "seksualpolitiske flygtninge". Og i RFSL i Sverige finder man mange finner blandt de aktive medlemmer, men det er i Finland, man behøver dem mest.



Kurt Overaa



Kvindebevægelsen i Finland har gamle stolte aner. *Unioni* blev stiftet i 1892 og kunne i 1906 konstatere, at det var lykkedes Finland som det første land i Europa at gennemføre kvindelig valgret

Initiativet til det hele kom hovedsagelig fra den svensksprogede del af befolkningen. Sprogstriden stod på sit højeste og havde klare politiske undertoner. Finlands-svenskerne var liberale, og de som gik ind for at det finske sprog skulle være hovedsproget, tilhørte — groft forenklet — en klasse af storbønder og præster, og var nok et langt stykke af vejen mere konservative, i hvert tilfælde på det kulturpolitiske område. Arbejderbevægelsen var temmelig indifferent i sprogstriden og opfattede det som en strid indenfor de besiddende klasser. "Det kan jo være lige

meget om vi bliver undertrykt på finsk eller svensk", som en af arbejderbevægelsens fædre i Finland udtrykte det.

En anden årsag til, at kvindebevægelsen næsten udelukkende rekrutterede sine medlemmer fra den svensksprogede del af befolkningen er selvfølgelig også, at det var i denne gruppe af befolkningen, man fandt de veluddannede kvinder; universitetsuddannelsen foregik på svensk, og på finsk fandtes stort set kun "opbyggelige skrifter" og skolebøger. Først i 1937 blev antallet af svensksprogede professorer maximeret ved de finske universiteter og det svensksprogede monopol på videregående uddannelser brudt.

I løbet af tyverne blev *Unioni* mindre aktiv — formentlig som følge af borgerkrigen og de efterfølgende politiske forhold — og først omkring 1970 begyndte der atter at ske noget. Også denne gang kom initiativet fra den svensksprogede del af befolkningen.

Unioni har bevaret den gamle struktur med bestyrelse osv., men der findes nu arbejdsgrupper, temagrupper og enkelte basisgrupper. Bevægelsen har ca. 2000 medlemmer, hvoraf de fleste er fra Helsingfors, men der findes afdelinger i Tammerfors, Abo, Bjørneborg og Lappeenranta.

Principielt er foreningen upolitisk, men Kaija Anttonen fra *Unioni* mener, at de fleste aktive er klart venstreorienterede. Aviser og massemedier prøver i øvrigt på det nærmeste at boykotte kvindestof. Man forsøger på at trænge igennem med sine synspunkter ved at holde sig neutral udadtil. Det har imidlertid ført til, at der er blevet dannet en anden kvindegruppe udenfor *Unioni*, nemlig Femministerne. Der er ikke tale om noget egentligt brud mellem de to bevægelser, man har et tæt samarbejde omkring fælles demonstrationer, seminarer o.lign. og ligeledes arbejder man side om side i bevægelsen Kvinder for Fred, som er meget aktiv i Finland.

Femministerernes opbygning svarer stort set til f.eks. Rødstrompernes i Danmark med basisgruppen som det centrale og uden nogen form for overordnet ledelse; det er fællesmoderne, der har den øverste myndighed. Den nye bevægelse har i øjeblikket kun 40-50 medlemmer, og har således endnu sværere ved at trænge igennem med sine synspunkter i presse og massemedier iøvrigt.

Der er ingen lesbisk gruppe i *Unioni*, men man går ind for alle kvinders ret til deres egen seksualitet. Selve spørgsmålet om lesbianisme har aldrig været oppe til åben debat i forbundet, og Kaija Anttonen mener, at det skyldes angsten for at tage hul på et kontroversielt spørgsmål, og som holdningen til homoseksualitet er i Finland, ville der være en vis risiko for, at en sådan debat ville medføre en splittelse i forbundet.

Forbundet fik i 1980 sit eget blad *Akkaväki* (De gamle koner). Det udkommer i 4000 eksemplarer 4 gange om året og har omkring 1000 abonnenter. Bladet er blevet et vigtigt instrument i kampen for at nå ud med informationer til et større publikum, og man har nu søgt om statsstøtte efter loven om støtte til opinionsdannende tidsskrifter.

Unioni afholder jævnligt seminarer, der, lige som temagrupperne, får støtte efter aftenskoleloven. Men i øjeblikket





med i øjeblikket, er oprettelsen af et krisecenter og spørgsmålet om kvinders forhold på arbejdspladserne.

Politikerne har vist meget lidt interesse for oprettelsen af et krisecenter for kvinder i Helsingfors, og man overvejer nu i Unioni at okkupere et af kommunens huse for at tvinge politikerne til at tage stilling og få en debat i pressen. Kvindernes stilling i erhvervslivet har været anderledes i Finland end i de øvrige nordiske lande, fortæller Kaija Anttonen. De har altid været ude på arbejdsmarkedet og har haft stor betydning for udviklingen i Finland fra et bondesamfund til et moderne industrisamfund. Først nu er krisen slået igennem i Finland, og arbejdsløsheden vokset. Samtidig vender mange, der har arbejdet i Sverige, tilbage. Dette har medført, at man nu er begyndt at oprette deltidsstillinger i stort tal for kvinder i et bevidst forsøg på at trænge kvinderne ud af arbejdsmarkedet.

Finland er det eneste land i Norden, som ikke har en antidiskrimineringslov for kvinder. Unioni har arbejdet længe for at få gennemført en sådan lov og er nu ved at vinde politisk gehør for kravet, og man mener, at det nu kun er spørgsmål om tid inden en sådan bliver gennemført.

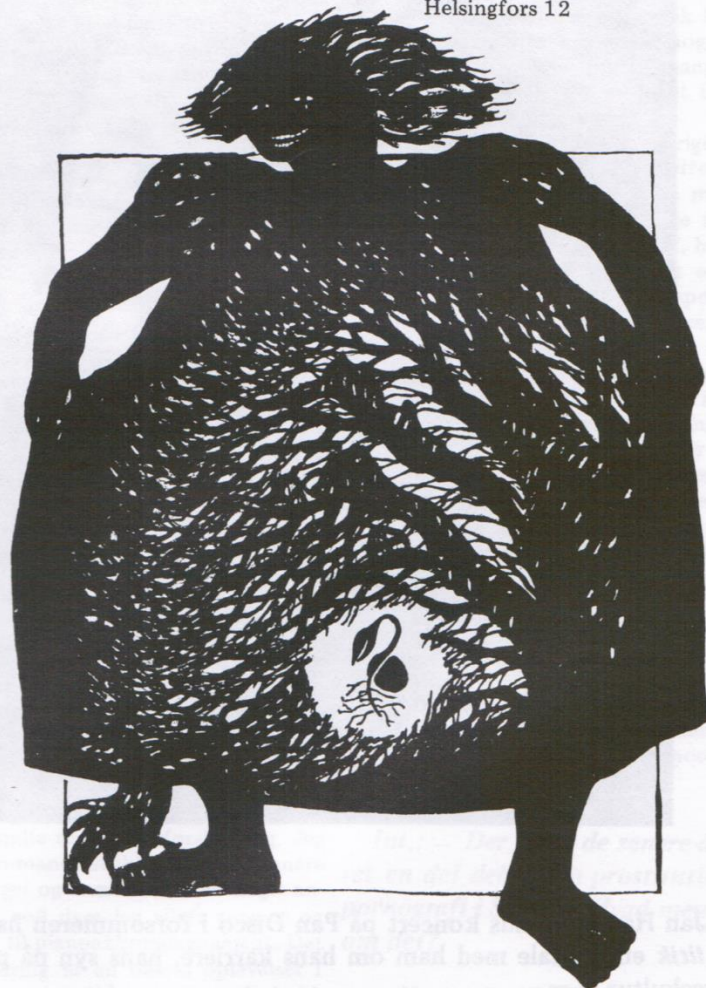
Unioni afholder kvindelejr hver sommer og i Unionis eget hus uden for Helsingfors Villa Salin afholdes jævnligt kurser og seminarer.

Adressen til Unioni er:
 Unioni
 Boulevarden 11A
 Helsingfors 12

findes der 8 temagrupper, bl.a. biblioteksgruppen, Retshjælpsgruppen, Kvinder for Fred, en slags overvågningsgruppe, der følger kvindepolitikeres arbejde, og prøver at fastholde dem på kvindepolitiske valglofter, en samfundsvidenskabelig gruppe, en diskriminationsgruppe, som beskæftiger sig med kvindernes forhold på arbejdspladsen m.v. og endelig den nyeste gruppe: gruppen for fraskilte kvinder.

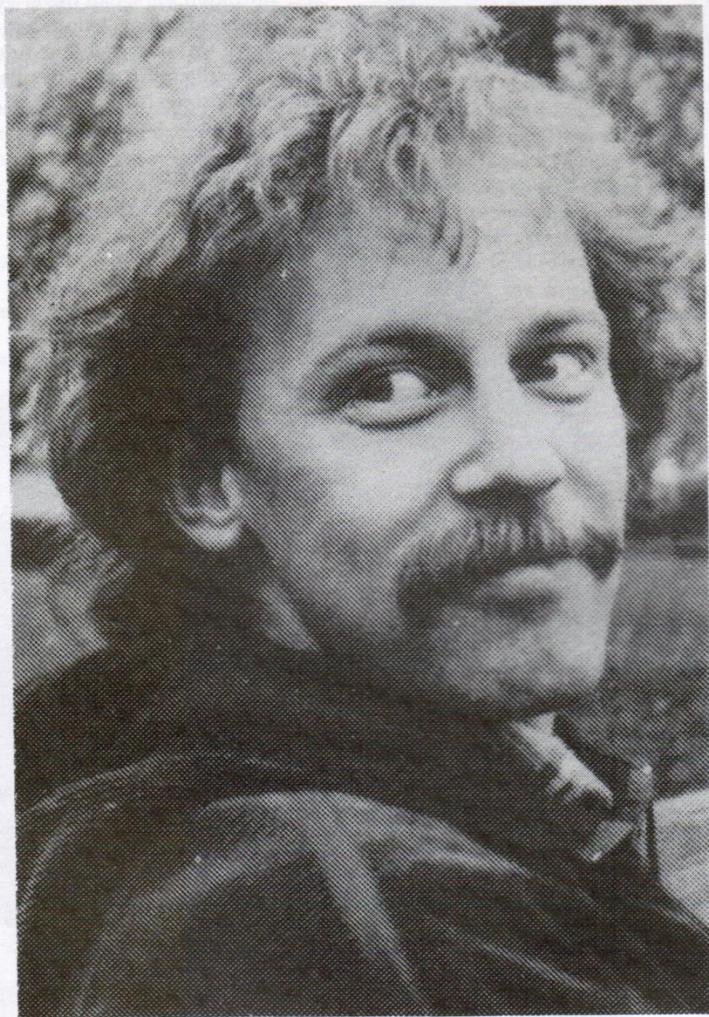
Unioni har lokaler i en kæmpemæssig patricierlejlighed. De mange, store værelser er smukt og funktionelt indrettet med en blanding af, hvad der kunne være resterne af det oprindelige møblement og moderne møbler af god kvalitet. Helhedsindtrykket af den store smukke lejlighed med kontorer, opholdsrum, mødelokaler, bibliotek osv. var, at det er lykkedes at skabe et funktionelt og smukt miljø. Både indretningen og vedligeholdelsen og f.eks. anskaffelsen af et imponerende bibliotek må have kostet en del penge, og på spørgsmålet om, hvor de penge kom fra, (kontingentet er kun på 30 Fmrk om året og 2000 medlemmer), kom forklaringen på den ydre velstand: Lejligheden var en gave fra en af de gamle kæmper fra århundredskiftet, og desuden havde man også gennem gaver og arv fra den tid, hvor kvindesagskvinderne rekrutteredes fra overklassen, opsparet en betydelig formue, som er investeret i aktier o.lign., og det er renterne fra disse penge, som nu udgør en stor del af indtægterne. Samtidig har man videreført en tradition fra den gamle tid med en julebazar, som er den mest velbesøgte i Helsingfors med over 20.000, og overskuddet derfra er bl.a. med til at financiere kvindebladet.

Kaija Anttonen, som har været med fra starten i Unionis nye epoke, fortæller, at de vigtigste spørgsmål, man arbejder



JAN HAMMARLUND:

sange kan ikke forandres ved



Efter Jan Hammarlunds koncert på Pan Disco i forsommeren havde *Seksualpolitik* en samtale med ham om hans karriere, hans syn på politik og på bøssekultur m.m.

Jeg begyndte egentlig som en af de der halvbevidste socialistiske hippier i begyndelsen af 70'erne. Jeg ville synge, men jeg havde ingen ide om, hvordan jeg skulle kunne leve af det. Det begyndte med folkefester med progressiv musik i Stockholm, Uppsala og andre steder, og jeg rejste rundt og sang der. Og så fik jeg et tilbud fra et pladeselskab, og så var det begyndt!

Jeg havde et politisk perspektiv, jeg var interesseret i bevægelsen mod krigen i Vietnam. Jeg var pacifist, radikal pacifist. Nu ved jeg ikke hvad jeg er. Jeg er stadig pacifist, jeg synes det er vigtigt at arbejde med alternativer til vold, at gennemføre sociale ændringer og at kunne forsvare sig på alle områder. Det er også spørgsmål, som dukker op i bøssebevægelsen en gang imellem. Alt det var noget, som var med, men mine sange handlede mest om personlige oplevelser. Så begyndte jeg at føle et behov for at udtrykke mig tydeligere politisk, at solidarisere mig med de grupper, som var med til at føre udviklingen videre og med de grupper, som var undertrykte: den tredje verden, arbejderklassen. Jeg var selvfølgelig bøsse hele vejen — ikke i skabet, men ret så åbent, det har jeg altid ment, man skulle være. Jeg er opvokset ret isoleret på landet, så jeg var vant til at være alene, og de venner jeg havde, hvis de ikke kunne acceptere mig, så kunne jeg lige så godt være alene.

Men dette med at jeg var bøsse, kom ikke frem i mine sange. Jeg vidste helt enkelt ikke, hvordan jeg skulle udtrykke det. I USA var der allerede dengang en vældig god lesbisk kultur, f.eks. pladeselskabet Olivia, Christian Holly og mange andre, og jeg tænker meget på, hvordan man skulle kunne udtrykke sig om disse ting. Selv om jeg ikke var folkesanger, elskede jeg folkemusik, og man kunne altså synge en sang, som sædvanligvis blev sunget af en mand til en kvinde, og man kunne nu synge den som en sang fra en

kvinde til en anden kvinde eller fra en mand til en anden mand. Men det var alligevel ikke en tilfredsstillende løsning, og det var klart nok defineret som et politisk stillingtagen, og jeg syntes, det var svært.

Dengang — i begyndelsen af 70'erne, blev der skrevet enormt mange politiske sange i Sverige. En del var agitation og propaganda, som har sin plads i en given situation, men de interesserede mig ikke så meget, for jeg vil bruge min kunst til at gøre noget, som er så kunstnerisk overbevisende, at jeg kan overbevise andre mennesker, eller i det mindste påvirke dem, som ikke allerede mener det samme som jeg. Fra alle sider kom der altså et væld af sange, som jeg ikke mener opfyldte de kunstneriske krav, og som næsten kun blev værdsat af dem, som allerede havde den samme mening som den, sangene udtrykte. Jeg var ivrig efter, at hvis jeg skulle skrive noget, så skulle det være noget, som var tilstrækkelig godt.

Desuden var det inden den homoseksuelle frigørelse blev en massebevægelse, det var i det hele taget inden der var en udadrettet bevægelse. Vi havde ikke haft nogle demonstrationer, den første demonstration i Stockholm fandt sted i 1977, og vi havde heller ikke kulturelle arrangementer, som vi nu har haft en del af i Stockholm og nu også i Gøteborg og i Malmø. Jeg følte, det var svært at komme ud med noget om disse ting, jeg havde ikke noget at forankre det i, og det er svært for en kunstner at gøre noget alene. Jeg tror ikke at sange kan forandre verden, men hvis der er en bevægelse, man kan samarbejde med, så kan man yde et bidrag til forandring gennem sine sange. Men der var ikke en bevægelse dengang, så jeg følte, jeg arbejdede i et vacuum med dette her, jeg følte mig isoleret. Jeg følte også, at hvis jeg gik op på en scene og sagde, at den her sang er en sang fra mig til en anden fyr, så var det som om, at det bare gled forbi, det var som om man ikke hørte, hvad jeg sagde. Man talte ikke om disse ting, man var ikke vant til det.

Int.: — Hvornår begyndte du at skrive kønspolitiske sange?

— Det jeg gjorde i denne situation var, at jeg beskæftigede mig med en række andre politiske spørgsmål, jeg også mente var vigtige. Der var en solidaritetsbevægelse for Chile, Chilekommiteen, som var meget stor og meget aktiv i Sverige i årene 74-76. Jeg skrev ikke ret meget selv, jeg oversatte. Men samtidig mente jeg også, at det var vigtigere at gå i gang med det seksualpolitiske, det var vigtigere for mig, og jeg følte jeg kunne gøre en indsats her. Der er ikke så mange politiske sangskrivere, der er bøsser eller lesbiske, i hver tilfælde ikke åbent, og derfor var det en opgave, jeg kunne specialisere mig i.

Den første sang jeg skrev, og som jeg mener markerer en tydelig stillingtagen er "Jag hatar patriarkatet". Men det er enormt alvorlig sang, egentlig en forelæsning, en analyse, som er skrevet ud fra den forudsætning, at ingen belæst marxist skulle kunne kritisere den sønder og sam-

men, den skulle kunne holde, det var den forudsætning den er skrevet ud fra. Men så har jeg fundet sange efterhånden eller selv skrevet sange som f.eks. "Sexualpolitisk Snak", som egentlig er en slags farce, en komisk, humoristisk sang, som også har en meget direkte forbindelse til bestemte begivenheder og bestemte personer i Sverige, visse bevægelser og strømninger. Sangen om Ville er også en humoristisk sang, men på et andet plan, mere kærlighedsfuld, varm, og den skildrer en kærlighed, som alle mennesker kan identificere sig med. Ikke alle versene måske, der findes visse vers, som er typisk bøssekultur, omklædningsrummet, parken osv., men jeg tror, det meste er noget, som alle kan identificere sig med. "Vi är många fler end två" er derimod en ren kærlighedssang.

Her bruger jeg humoren som et våben. I al humor, der virker stærkt, findes der en dyb alvor, der er en lidelse, en oplevelse, som næsten alle mennesker kender. Når man udtrykker det på den måde, kan de forstå — også følelsesmæssigt, at det er vigtigt med homoseksuel frigørelse.

Int.: — Hvad er forskellen på et bøsse-lesbisk publikum og et heteroseksuelt publikum?

— Der er ikke så stor forskel på et bøsse-lesbisk publikum og et heteroseksuelt publikum. Jeg laver stort set de samme ting, jeg ændrer ikke i programmet. Det jeg har lavet her i aften, er stort set det samme, jeg ville have lavet hvorsomhelst. Et bøsse-lesbisk publikum genkender måske visse ting, og de reagerer stærkere, men der er ikke nogen afgørende forskel. Jeg skulle kunne udvikle det i en anden retning, men jeg vil ikke blive bøssesanger, det ville blive for internt. Jeg ser det i lige så høj grad som min opgave at støtte og opmuntre bøsser og lesbiske som at påvirke heteroseksuelle — eller forøvrigt ikke bare heteroseksuelle, men alle, som er antihomoseksuelle, og det kan jo også være bøsser og lesbiske, som I ved. Derfor forsøger jeg altid at skrive mine sange og fremføre dem på den måde. Jeg vil have at heteroseksuelle føler sig opmuntrede af en sang som "Ville". Og det ved jeg, de gør, fordi der står der en, der tør være sig selv og fortælle om sine egne følelser, og det er også en opmuntring for dem.

Det eneste jeg har lavet udelukkende med henblik på et homoseksuelt publikum var i forbindelse med Homoseksuel Frigørelsesvecka i Stockholm i 80, hvor jeg helt enkelt havde været med i tre år og sunget "Ville", "Jeg hatar Patriarkatet" og alle de der andre sange. Og jeg tænkte, herregud alle de der mennesker, de kender jo de sange, de har hørt dem om og om igen. Jeg kan ikke bare komme igen i år med de samme ting, det går helt enkelt ikke, så vil jeg ikke være med. Så begyndte jeg at spille teater for første gang. Jeg skrev et en-mands stykke, som jeg senere har udbygget og som indeholder nogle andre sange, end dem jeg ellers synger, og jeg synger til pianoakkompagnement. Det er en skildring af en bøssets oplevelser i barndommen, i nutiden og hans forhold

til andre mennesker. Det var vældig stimulerende at have den mulighed, de forventninger, at skulle stå og lave det for hundreder af homoseksuelle på restaurant Hasselbacken i Stockholm. Som jeg har sagt før, det er svært at gøre noget alene, man behøver en bestemt situation, hvor netop denne sang, dette her stykke behøves, og her vidste jeg helt konkret, at der var en situation, hvor jeg måtte lave noget sådant. Senere har jeg også optrådt med det i andre sammenhænge. Jeg lavede det, da de åbnede teatret Narren i Stockholm, og det gik også godt her, hvor det var et blandet publikum. Så den der grænse mellem et heteroseksuelt og et homoseksuelt publikum fungerer heller ikke her.

Int.: — Hvad er vigtigt i bøsse-kampen for øjeblikket?

— Jeg kan omtale nogle ting, jeg synes er vigtige og som har været aktuelle i nogle år — og som stadig ikke er blevet virkelighed. Det er at forene de kræfter, som på den ene eller anden måde har grund til at bekæmpe patriarkatet: Kvinder, børn osv. Der må etableres et samarbejde, et grundmuret og solidt samarbejde mellem de bevægelser, der kæmper denne kamp. Ikke på en måde så bøssebevægelsen bliver opslugt, den må også være selvstændig, men der må etableret samarbejde til. Vi må i det hele taget have en bredere støtte til vores arbejde og også samarbejde, f.eks. med indvandrergrupper. Da vi protesterede mod mordene på bøsserne i Iran var der en iransk kvindegruppe, som støttede os uden noget som helst forbehold. Der findes mange forskellige muligheder for at få et bredere samarbejde i gang.

I år i den Homoseksuelle Frigørelsesvecka går vi ud med sloganet *Retten til at elske*, og det går på, at vi også må have støtte fra alle mulige forskellige mennesker, fuldstændig uafhængigt af, hvad de har for seksuel orientering. Det er jo et fornuftsspørgsmål, og ikke et spørgsmål om, hvem man går i seng med, hvem man vil elske, og det må alle kunne gå ind for — naturligvis. Men initiativet til en dialog må komme fra os. Det afgørende i denne kamp er ikke, hvem man går i seng med. Der findes masser af bøsser, der er de værste til at modarbejde homoseksuel frigørelse. Og det kan jeg forklare helt konkret. Det er alle skabsbøsserne og -lesbiske, ja paradoksalt nok også en del af dem, som er ret åbne. Hvis vi støder på modstand fra en eller anden institution eller myndighed, og vi bliver modarbejdet systematisk, så kan man næsten altid være sikker på, at det er eller andet sted sidder en bøsse eller en lesbisk og tænker: jeg skal skam vise, at jeg ikke favoriserer nogen, bare fordi jeg selv er homoseksuel, det har erfaringerne vist os.

Int.: — Der har i de senere år været en del debat om prostitution og pornografi i Sverige. Hvad mener du om det?

— Homoseksuelle Socialister har taget

afstand fra hele kampagnen — ligesom Grupp 8, som svarer til de danske Rødstrømper. Det har vi gjort på et tidligt stadium — for flere år siden, men der findes visse kvindeorganisationer, som deltager i kampagnen. Det er et svært spørgsmål, men jeg mener, man må modarbejde pornografi på de områder, den er kvind fjendtlig. Men det er noget der må komme fra kvindeorganisationerne. Forbud tror jeg ikke på, og hele den her kampagne mod prostitution og pornografi er meget mistænkelig. Det er en fuldkommen idiotisk forening af på den ene side socialistiske kvindeorganisationer og på den side de mest reaktionære frikirkelige foreninger, og den kampagne tager jeg afstand fra ligesom RFSL og Grupp 8. Jeg synes man skal debattere pornografi og prostitution og gøre noget ved det, men ikke gennem forbud, det er jo fuldstændig fjollet og fører ikke nogen steder hen. Man må styrte patriarkatet, og det kan man jo ikke gennem forbud — desværre.

Int.: — Man diskuterer også ægte-skabslovgivningen?

— Kampen for at homoseksuelle skal have ret til at gifte sig kan måske virke underlig. Selv har jeg ikke noget ønske om at gifte mig, og de fleste, jeg kender har heller ikke noget ønske om at gifte sig. Derimod må man være klar over, at den kamp, der føres, er tæt knyttet til det statslige udvalg, som undersøger homoseksuelles forhold, og at der findes mange kristne homoseksuelle, vi har en stor homoseksuel kristen organisation i Sverige, og de vil måske gerne gifte sig mange af dem. Jeg synes, det ville være udmærket, hvis man afskaffede ægteskabet, men hvis man vil beholde det, skal vi også have mulighed for at gifte os — det er et ligestillingsspørgsmål. Men dette er ikke en debat, det store flertal af homoseksuelle i Sverige er engagerede i, vi har andre spørgsmål, som vi mener er vigtigere.

Int.: — Hvad er bøssekultur?

— Dette med bøssekultur er et kompliceret spørgsmål. Man kan forklare det vældig enkelt, også for heteroseksuelle, og sige: har I tænkt på, at der findes en masse digtere og forfattere, som var homoseksuelle og som skrev kærlighedssange og digte, og alle har opfattet disse sange og digte som heteroseksuelle. Derfor må vi gå ud og fortælle, at sådan er det ikke. Disse digte I har elsket i hundrede år, er fra en mand til en anden mand eller fra en kvinde til en anden kvinde. Og det har ikke noget at gøre med, at man siger, den berømte forfatterinde Gertrude Stein var lesbisk, hurra, hurra. Det har derimod noget at gøre med, at man åbner folks øjne for, hvordan virkeligheden er, i stedet for at de går og indbilder sig at hele virkeligheden er heteroseksuel. Og dette er en del af vores kulturelle kamp.

Så findes der jo en anden del, der går ud på at skaffe et eget alternativ her og nu. En kultur der er opstået i et homoseksuelt miljø, og som helt og holdent er homoseksuelt defineret. Det er ikke det, jeg

arbejder med, det kan jeg ikke gøre krav på. Jeg gør det kun til en vis grad. Jeg tager en masse andre ting op i mine sange, men der findes kunstnere, som koncentrerer sig om dette, f.eks. Rosa Rött Cabarenen, som optræder i forbindelse med Frigörelsesweckan. Det næste skridt er så at se, hvordan man kan føre bøssekulturen og den lesbiske kultur videre, så man kan bruge den i alle sammenhænge.

Jeg er ganske opmuntret af det, som er sket i aften. Trods alt optræder jeg ikke så ofte i rene homoseksuelle sammenhænge, det kan man ikke gøre i Sverige, der findes ikke sådanne steder. Men jeg er opmuntret af, at jeg kan komme her og føle, at det har en betydning for organisationen, for stedet og for de mennesker, som var der. Og det er bare at opmuntre alle til at lave noget selv, når blot det ikke



bliver drag-show, for der findes altid en eller anden fyr, der er parat til at hoppe i en flot kjole og stå og vride sig foran en mikrofon. Det må ikke blive skabsbøssekultur, for så sker der nemlig det, der altid er sket, at den heteroseksuelle hegemoni udsuger os og bruger os i deres heteroseksuelle propaganda, og de tager så al vores skaberkraft.

Int.: — Hvad vil du fortælle med en sang som Vi är många fler enn två?

— Det eneste den sang skal udtrykke er, at der findes flere alternativer, og den henvender sig til alle mennesker netop i spørgsmålet om parforhold. Jeg er ikke selv imod parforhold. Jeg har ganske vist aldrig haft noget, jeg har aldrig boet sammen med nogen. Jeg har været sammen med en fyr i ni måneder, det er rekord. Men ofte arbejder jeg så hårdt, at jeg ikke har tid til sex, i hvert tilfælde ikke med andre. Sådan er det for mig, men det betyder ikke, at jeg derfor er fremmed overfor tanken om parforhold, jeg synes bare, at der findes en systematisk hjernevask, som går ud på, at man altid skal være to — hele tiden. Det er fuldstændig vanvittigt, det er sygt. Folk isolerer sig med en person, ikke bare seksuelt men også socialt, og det får uhyggelige politiske og sociale konsekvenser.

En sang som handler om følelser, og som er ærlig, den må næsten altid være ambivalent, ellers bliver det en prædiken om hvordan man skal føle, og om hvordan man skal leve. Det vil jeg ikke være med til. Det er altid en risiko for en politisk sanger, at han bliver prædikant, og at prædike er at fortælle andre, hvordan de skal leve, uden at give noget af sig selv, uden at vise noget af sig selv, og fortælle om sine egne tvivl. Man føler jo flere ting samtidig, man har svært ved at bestemme sig for, hvordan man vil have det, og det må man have med, hvis man skal være ærlig.

Det forhindrer ikke, at en sang stadig kan fortælle, at jeg synes det ene er bedre end det andet, og at man må stræbe efter det og det. Man kan sige disse ting og stadig være ærlig og give udtryk for sin egen usikkerhed og ambivalens. Det er det samme i "Vi har nåt på Spisen med Varrann". Det er en enormt ambivalent sang: Jeg kan ikke bestemme mig, vil jeg have det sådan her eller sådan . . . jeg er meget forelsket i dig, men samtidig . . . osv. Det er det, der overbeviser andre mennesker, fordi de kan genkende sig selv, og ud fra det kan man udvikle noget sammen, man kan opmuntre folk til at tænke og udvikle nogle tanker i stedet for at servere en løsning.

Sange som er propaganda og agitation skal også findes, men ikke en aften som i aften. Der må man forsøge at gøre noget, der er interessant, morsomt, kunstnerisk forsvarligt for dem, som er til stede. Og jeg tror også, det er vigtigt at man forstår som kunstner, at man kan være heldig at være på rette sted på rette tid og forene en stor gruppes følelser, udtrykke dem, så denne gruppe føler sig styrket og opmuntret i deres bevidsthed og deres stræben. Det er sket for mig i aften, og det er sket for mig i Chilekommiteen. Og det er enormt sjovt at være med i sådanne situationer, men man må også være bevidst om, at der findes dybere niveauer, ellers bliver det ikke overbevisende i længden, så bliver det bare noget, som kan fungere i visse situationer. Men det er fantastisk, når det sker.

Morten Haahr
og Kurt Overaa

Lesbiske feminister

Følgende artikel er fra den svenske kvindeorganisation Grupp 8's blad "Kvinnobulletinen", 11. årg. nr. 3 (temanummer om lesbianisme).

Nu skriver vi 1981, og Kvinnobulletinen udkommer endelig med et temanummer om lesbianisme. For desværre er det nødvendigt med et sådant nummer, for at lesbianisme overhovedet nævnes. Kvindekærlighed usynliggøres selv i kvindebevægelsen. Forhåbentlig bliver det ikke første og sidste nummer, hvor lesbianisme bliver synliggjort.

Lesbianisme er en varm kartoffel i alle sammenhænge, ikke mindst i kvindebevægelsen. I Norge f.eks. strøg Kvinder for Fred navnet Sfinx-lesbisk Tryk på 1000 blade, der var trykt på Sfinx, som er et lesbisk-feministisk arbejdskollektiv, og de overvejede til og med at gå ud i pressen og forklare, at de ikke havde nogen forbindelse til trykkeriet.

Her i Sverige lavede kvindebladet *Vi Mänskor* et temanummer i 70erne om kvindebevægelsen, og det lykkedes dem helt at fortie den lesbiske bevægelses betydning. At vi er usynlige i de almindelige massemedier er ikke særlig overraskende, men at et svenskt kvindeblad bevidst (mere eller mindre) fortier vores eksistens synes vi er for skrapt. Lesbiske er faktisk de mest aktive i kvindebevægelsen, og det burde fremgå af kvindebevægelsens talerør.

Så længe kvinder ikke tør erkende lesbiske kvinders styrke og betydning for hele kvindekampen, er vi helt forsvarslose overfor patriarkatet. Hvor mange ved f.eks., at initiativet til et kvindehus i Stockholm kom fra Lesbiske Feminister (dengang Lesbisk Front) allerede i 1976!

De fleste aktive kvinder i Kvindehuset på Snickarbacken er lesbiske. Hvorfor er vi så bange for at det skal ses udadtil? Er det af hensyn til heterofile kvinder? Undertrykker vi heterofile kvinder ved at fortælle, at vi er lesbiske? Den slags "hensyn" er kvælende.

Det er manden, der har gjort lesbianisme til et skældsord, fordi lesbiske kvinder er selvstændige. På den måde udgør vi en trussel mod deres magt. Det er vigtigt for os kvinder at huske, at vi har en fælles undertrykkelse at bekæmpe. Så længe vi ikke gør os fri af mændenes vurderinger af os, kan vi ikke opnå nogle forandringer. Vi er inde på en selvdestruktiv vej, når vi anklager hinanden for at være for "frie" og "selvstændige". Kan vi nogensinde blive det? Hver gang kvinder fornægter lesbianisme slår vi et som i vores egen ligkiste.

Lesbiske Feminister bliver en taknemmelig boksebold for dem, der ikke tør erkende den egentlige undertrykkelse.



Kvindebevægelsens største aktiv er kvinders kærlighed til hinanden. I et samfund fyldt med kvindehad og kvindeforagt, er kvindekærlighed en forudsætning for en stærk kvindebevægelse. Vi elsker kvinder, fordi de er smukke, stærke og kærlige. Lesbiske bruger al sin energi både fysisk og psykisk på kvinder. Den energi kommer de heterofile kvinder til gode i allerhøjeste grad. Lesbianisme kan aldrig være en trussel mod kvinder. Kærligheden til kvinder giver os vores største styrke og bliver en udfordring til mandssamfundet som hader og undertrykker kvinden.

Paradoksalt nok bliver vi lesbiske kaldt "mandehadere", fordi vi elsker kvinder. Læs sætningen een gang til og tænk på, hvor argumentet er! Vist er mænd i dette fallokratiske samfund (pikvædet) griske, krigeriske og livsforagtende — og det hader vi dem for — men det har intet med vores kærlighed til kvinder at gøre. Det enkle faktum er, at vi lesbiske nægter at underkaste os mænds normer om hvordan, vi skal tænke-føle-være, og det gør, at vi bliver kaldt mandehadere. De, som føler den største foragt for mænd, er heterofile kvinder, hvilket også er helt logisk, eftersom de lever med mænd. Hvor ofte hører man ikke kvinder tale om sine mænd med ordene: "Man ved jo, hvordan mænd er" . . . "Tænk at mænd aldrig bliver voksne". For at heterofile kvinder skal kunne orke at leve med mænd, bliver de nødt til at sige til sig selv, at de står "over" manden og behandle ham som et barn og gøre ham uansvarlig for sine handlinger.

Fordi vi usynliggøres, har vi sjældent stillet egne krav. Vi har brugt vores energi på at støtte heterofile kvinders krav. Vi har gjort alt for at blive accepterede af den heterofile del af kvindebevægelsen.

Retten til fri abort, bedre præventivmidler og kvindens ret til sin egen krop og seksualitet er altid blevet fremsat i samme åndedrag. En kvinde, som bestemmer helt over sin egen krop, behøver ikke at udsette sig for abort eller præventivmidler. Disse krav underbygger blot mændenes seksualitet og konserverer kvindeundertrykkelsen på en sublim måde. Vi indbilder os, at vi har opnået frigørelse når vi får retten til fri abort.

Retten til vores egen krop og seksualitet kan ingen "gi" os. Den må vi tage ved at udgå fra en kvindeidentificerende seksualitet.

At "kvindekamp er lesbisk kamp" er et faktum, som heterofile kvinder bør erkende og støtte, fordi lesbiske kvinders kamp er en forudsætning for heterofile kvinders frigørelse.

Birgitta Carina, Helen og Maräng
Lesbiska Feminister

Lesbiska Feminister
Kvinnohuset Snickarbacken
Stockholm

ÆGTESKAB FOR HOMOSEKSUELLE

- SPRÆNGSTOF ELLER REAKTIONÆR BLINDGYDE?

I Skandinavien foregår der i øjeblikket en debat i og udenfor de homoseksuelle bevægelser omkring kravet om at homoseksuelle skal kunne gifte sig på lige fod med heteroseksuelle

Opindeligt voksede kravet for Sveriges vedkommende frem af tankerne om en antidiskrimineringslov og hvilke konsekvenser en sådan lov ville få på forskellige områder, hvis den blev gennemført.

Kravet om ægteskab for homoseksuelle var oprindeligt udelukkende tænkt som en lille del af et større ligestillingsprojekt. Men det blev netop denne del, som vakte størst opmærksomhed i massemedierne og skabte flest kontroverser i og udenfor den homoseksuelle bevægelse — måske med undtagelse af adoptionsspørgsmålet.

En del indenfor den homoseksuelle bevægelse mener, at kravet om ægteskab for homoseksuelle modsiger ideerne om nye alternative og mere kollektive samlivsformer i fremtiden, som længe har været ledstjernen for den mere radikale fløj i homobevægelsen.

Modsigelsen er ubetydelig — mener jeg — man kan givetvis både arbejde for formel ligestilling med heteroseksuelle ifølge dagens normer (altså inklusive ægteskab for homoseksuelle) og fremføre kravet om samfundets støtte til kollektive boligformer, som RFSL i Sverige har gjort det i sit handlingsprogram.

Kravet om homoseksuelle ægteskaber har i dag vigtige strategiske funktioner. Det udvikler den homoseksuelle bevægelse når blikket og diskussionerne rettes mod sociale rettigheder udover de rent seksuelle. Erkendelsen fra samfundets side om, at "ægteskab" er een af mange varianter hvad homoseksuelle samlivsformer angår, er i dag vigtigere end at få samfundets godkendelse af nye seksuelle "forbrugsmønstre".

Kommercialismens indtrængen i det homoseksuelle hverdagsliv er nemlig nu begyndt at underminere det progressive indhold i kampen for seksuelle rettighe-

der. Den lukkede kommercielle og skjulte ghetto kan i dag tilbyde så bekvemme, attraktive og "spændende" mødesteder for den orgasmeorienterede homokultur, at alt, som kan tilbydes i det almindelige samfund udenfor ghettoen virker tamt og fadt . . . Sådan trækker man tænderne ud på en Rosa panter!

Der findes givetvis andre vigtige sociale spørgsmål at tage op for homoseksuelle end retten til ægteskab. Det er heller ikke meningen at fremhæve det "monogame ægteskabelige til døden os skiller parforhold" som alternativet til kommercialismens deformation af seksualiteten. Men det heteroseksuelle monopol på samfundssanktioneret samliv i form af "ægteskab", er et vigtigt symbol for, hvad vor kamp gælder, når alt kommer til alt — at styrte det heteroseksuelle diktatur.

Diskussionen i heteroseksuelle kredse om hvorfor homoseksuelle "bør kunne" eller "ikke bør kunne" få tilladelse til at gifte sig har været livligere end noget andet spørgsmål, den homoseksuelle bevægelse har sat på dagsordenen de seneste ti år — alene måden, diskussionen føres på, er ren provokation.

Det er helt komisk at se, hvor svært personer fra venstre til højre har haft ved at motivere, hvorfor homoseksuelle par som "elsker hinanden" ikke, hvis de vil, skulle kunne gifte sig, når heteroseksuelle par med samme følelser for hinanden, har den mulighed.

Konservative, som i Sverige kalder sig "moderater" eller "de eneste sande liberale" har, iverige for at vise et helgarderet liberalt ansigt overfor homoseksuelle, noget forbløffende deklareret, at de synes vi er reaktionære, fordi vi kræver ægteskab, nu når ægteskabets betydning er overvurderet og står for fald! Sådanne toner har man aldrig før hørt fra den kant!

De såkaldte progressive har i visse tilfælde meddelt, at de ganske vist helhertet støtter vores kamp, men at de ikke har tænkt sig at opgive deres hellige heteroseksuelle privilegie, nemlig at kunne gifte sig og udvide retten til også at omfatte homoseksuelle — for det er jo ubiolo-

gisk!?

Hovedmønstrer ser ud til at være, at (religiøs)konservative er de mest fanatiske modstandere mod homoseksuelle ægteskaber, mens medlemmer af kommunistpartiet er de mest positive — måske fordi mange socialister vurderer ægteskabets værdi lavt? Nej, givetvis fordi de har en forståelse for selve ligestillingstanken.

Men at balladen omkring ægteskabsdebatten måske er mere end en skindebat og at kravet måske i virkeligheden går helt til roden af homosex-tabuet i vores kultur, fremgår forhåbentlig af følgende forsøg på at skitsere den historiske baggrund for den homoseksuelle frigørelseskamp fremvækst.

Det syn på homoseksuelle, som i dag dominerer kan nemlig siges at have sine rødder i etableringen af en ny social "opfindelse" i 1800-tallet — den borgerlige kernefamilie. Det antihomoseksuelle tabu går ganske vist endnu længere tilbage i tiden, til den middelalderlige kristendoms fordømmelse af al seksualitet, som ikke tjener det formål at producere børn. Men hvis kirken fordømte alle seksuelle varianter mellem mand og kvinde undtagen missionærstillingen som syndige, og at al sex skal være med børneavl som mål, så fordømmer man udover homoseksualitet også onani, anvendelse af præventive midler, oralsex osv.

Tilblivelsen af den borgerlige kernefamilie i 1800-tallet ledte til en samtidig tilsynekomst på den historiske arena af en særlig mennesketype, som så at sige forkropsligede netop den homoseksuelle synd. Nemlig *sodomitten*, *pæderasten* eller med den betegnelse, som efter den tids begrebsforvirring til sidst slog igennem, *den homoseksuelle*.

Den homoseksuelle var en mand. Kvinden på den tid blev knapt anset for at have en seksualitet overhovedet og endnu mindre et lesbisk seksualit, hvor kvinden ikke behøvede at underkaste sig en mand for at få seksuel tilfredsstillelse.

Den homoseksuelle var også en trussel fordi han igennem sin blotte eksistens satte spørgsmålstegn ved legitimiteten til den

borgerlige kernefamilies krav på alene at udgøre samfundets sociale hjørnesteen.

1800-tallets familie var en ret skrøbelig konstruktion. Den tidligere agrare familie har haft det formål med sin eksistens, at det var nødvendigt at gennemføre mandlig og kvindelig arbejdskraft, som kompletterede hinanden, for at få et effektivt produktionsfællesskab indenfor jordbruget. Den var også opbygget omkring behovet for, gennem et slægtsforbund, at sikre sig tilstrækkeligt med jord at dyrke.

Den familieforn, som nu blev idylliseret og fremstillet som idealet i borgerskabets epoke, skulle helt og holdent bygge på "den store kærlighed" mellem mand og kvinde. To formelt selvstændige individer valgte hinanden på grund af følelsesmæssige tilbøjeligheder og ikke på grund af slægtens ønsker eller behov for arbejdskraft.

I bondesamfundet ville dette være blevet betragtet som yderst suspekt. Som Ronny Arnbjörnsson m.fl. har påpeget, tænk at gå hen og gifte sig på grundlag af noget så skrøbeligt, tilfældigt og usikkert som kærlighed. I 1800-tallets borgerlige samfund gik det dog an. Og mere end det: den sarte kærlighed blev snart gjort til den solide klippe på hvilken samfundet og familien skulle bygges.

Men i og med tilsynekomsten af den nye familietype med dens idealisering af kærligheden mellem mand og kvinde, så lagde man paradoksalt nok også grunden til den homoseksuelle frigørelseskamp, der snart skulle blive udpeget som den store trussel mod den nye kernefamilie. Kimen til den homoseksuelles øgede selvbevidsthed var i den borgerlige families egen konstruktion. Eller for at låne et udtryk fra 1800-tals filosofen Pontus Wikner: "Sprængstoffet lå gemt under deres egne bedeskamler."

Det nye ægteskab skulle jo, i overensstemmelse med tidens borgerligt-liberale idealer, være en frivillig kontrakt mellem to individer, som var søgt sammen på grund af "kærlighedens uudgrundelige veje". Men kærlighedens veje viste sig at være mere uudgrundelige, end den borgerlige families fortalere havde villet indse når man propaganderede for "kærlighedsalliancerne".

Det som i bund og grund, og helt brutalt, konstituerede den "store kærlighed" mellem mand og kvinde, var egentlig ikke andet end noget, der forårsagedes af opdæmmede seksuelle og sociale behov. Men den homoseksuelle kærlighed, som mange bevisligt oplevede den, og som der findes mange spor af i litteraturen selv i 1800-tallet, var jo mindst lige så egnet til på samme måde at udgøre grundlaget for en alliance mellem mand og mand eller kvinde og kvinde. Den homoseksuelle kærlighed fandtes altså, som en klar social mulighed, der truede med at skabe forvirring i 1800-tallets konsoliderede kult omkring kærligheden.

En meget rationel og harmonisk løsning på dette problem havde jo været at man samtidigt indrettede netop den slags ægteskaber for "drengeskere" som Pontus Wikner foreslog i sine "Självbekännelser" (skrevet i 1880 og først udgivet i 1970). Med drengeskere mente Wikner

homoseksuelle mænd. Hans "ægteskab" var tænkt som indgået mellem jævnaldrende mandspersoner eller ditto kvinder.

Wikner var en af de yderst få, som på den tid formåede at drage de fulde konsekvenser af liberalismens ideverden, med sin, undertiden under store modgange tilkæmpede homoseksuelle selvbevidsthed. Til hans bekymring satte denne hans homoseksuelle selvbevidsthed og hans sans for logik ham "i modsætning til hele den vestlige kultur".

Men borgerlighedens samfund i 1800-tallet, gjaldt de liberale ideer om individets frihed og rettigheder kun glimtvis. Klasesamfundet bestod, omend nu i nye skikkelser, og, lige så vigtigt, 1800-tallets liberale samfund var i høj grad et mandsamfund præget af patriarkalske vurderinger når det gjaldt synet på familie, børn, ejendom, arveret og kvindens stilling.

Homoseksuelle relationer uden mulighed for at få arvinger og pr. definition indgået mellem to ligestillede parter kunne helt enkelt ikke indplaceres i det patriarkalske verdensbillede. Det er måske derfor ikke så overraskende, at der i 1800-tallet skete en øgning af forfølgelserne af homoseksuelle på trods af, at kirkens tabu omkring homoseksualitet havde fået en mindre betydning.

Givetvis må man være klar over, at der er flere faktorer, som påvirker situationen så den foragtede og forkastede homoseksuelle rolle bliver en kontrast til den nys

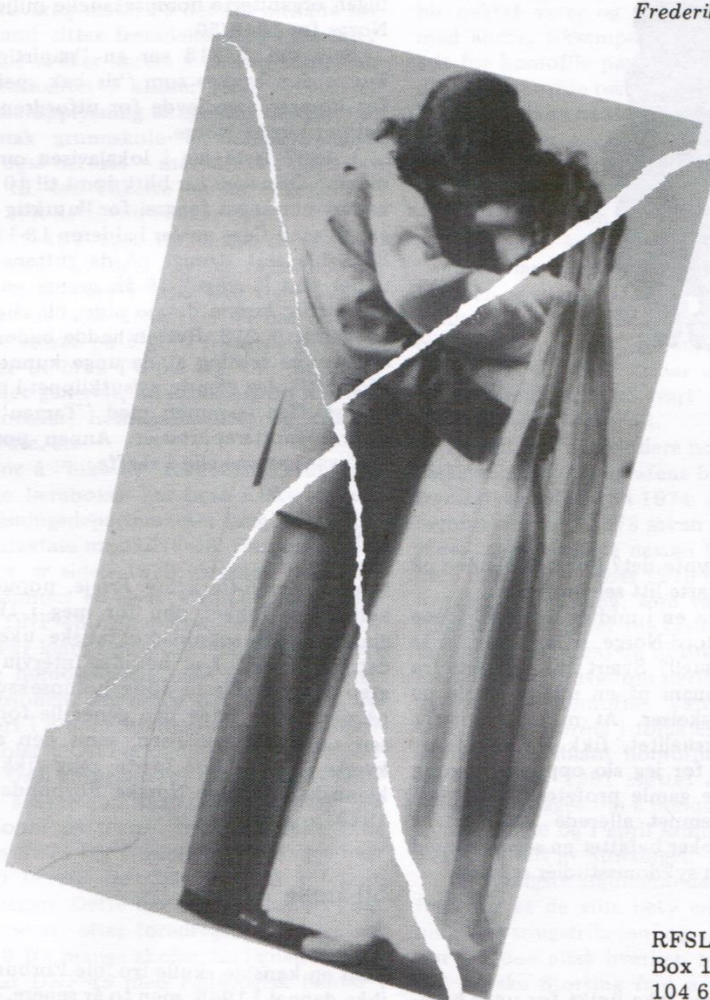
tilkomne borgerlige "kærlighedsfamilie". Jeffrey Weeks har behandlet sådanne faktorer i sin nu klassiske bog *Coming Out* og fornylig har Kenneth Plummer som redaktør udgivet en antologi med titlen *The Making of the Modern Homosexual*, som netop tager disse spørgsmål op (og kan anbefales varmt).

Begge ser dagens homoseksuelle identitet som et produkt af hele sociologien omkring industrisamfundets fremvækst, kønsrollernes omgruppering, samfundets tilbagevendende behov for syndebukke osv. Men det forbyr mig, at der har været så lidt debat omkring selve kærlighedsbegrebet. Dets betydning for fremvæksten af dagens borgerlige familieideal og fremvæksten af den homoseksuelle frigørelseskamp, fremstår for mig som helt central.

Selv tror jeg, at skitsen her kan være en vigtig brik i puslespillet for at kunne forstå den energi, som 1800-tallets nye præsteskab: lægerne, sexologerne, og psykoterapeuterne brugte for at ugyldigforklare den homoseksuelle kærlighed med udgangspunkt i seksualiteten og uskadeliggøre denne trussel mod den nye verdensorden.

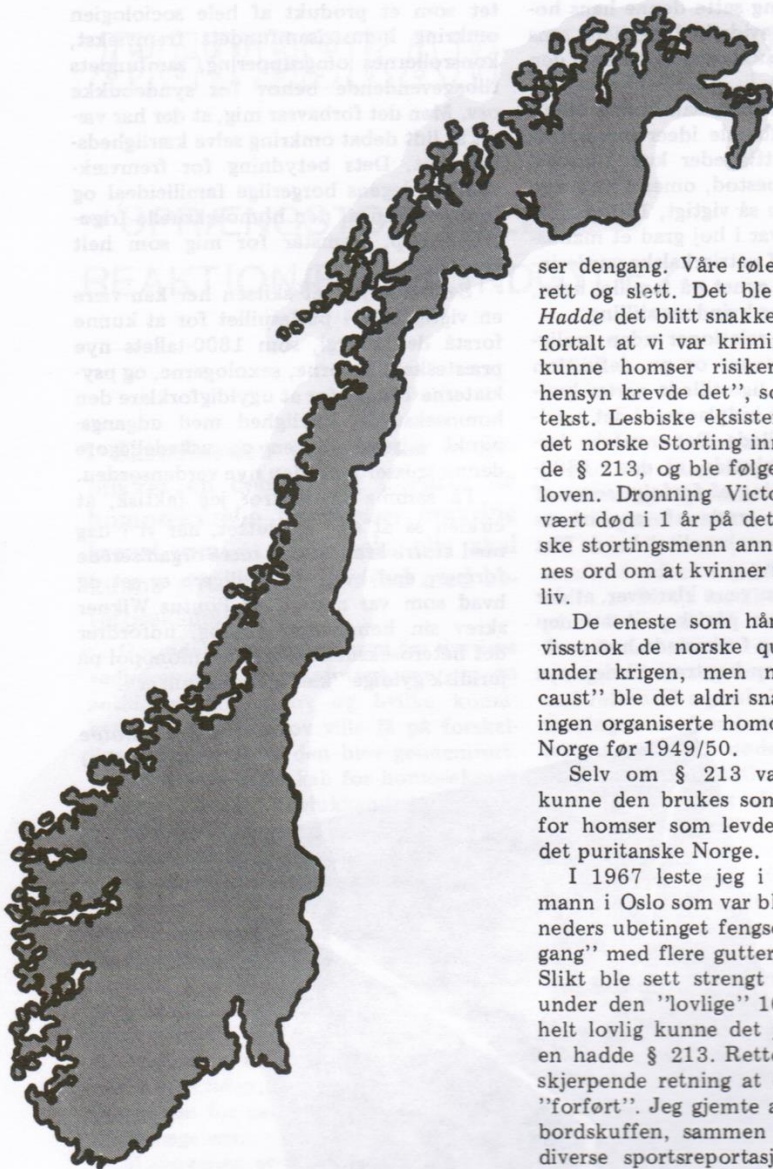
På samme måde tror jeg faktisk, at cirklens så at sige er sluttet, når vi i dag med større kræfter og i mere organiserede former, end hvad der tidligere er set og hvad som var muligt, da Pontus Wikner skrev sin hemmelige dagbog, udfordrer det heteroseksuelle samfunds monopol på juridisk gyldige "kærlighedsalliancer".

Frederik Silverstolpe
(Sverige)



RFSL
Box 15148
104 65 Stockholm

Fra buskkliv til åpen kamp



ser dengang. Våre følelser eksisterte ikke rett og slett. Det ble aldri snakket om. *Hadde* det blitt snakket om kunne vi blitt fortalt at vi var kriminelle. 1 års fengsel kunne homser risikere, "hvis allmenne hensyn krevde det", som det het i lovens tekst. Lesbiske eksisterte ikke i 1902, da det norske Storting innførte den beryktede § 213, og ble følgelig ikke tatt med i loven. Dronning Victoria hadde jo bare vært død i 1 år på det tidspunkt, og norske stortingsmenn anno 1902 husket hennes ord om at kvinner ikke hadde seksuelliv.

De eneste som håndhevet § 213 var visstnok de norske quisling-myndigheter under krigen, men noe norsk "homocaust" ble det aldri snakket om. Det fantes ingen organiserte homoseksuelle miljøer i Norge før 1949/50.

Selv om § 213 var en "papirtiger", kunne den brukes som "ris bak speilet" for homser som levde for utfordrende i det puritanske Norge.

I 1967 leste jeg i lokalavisen om en mann i Oslo som var blitt dømt til 10 måneders ubetinget fengsel for "utuktig omgang" med flere gutter i alderen 13-15 år. Slikt ble sett strengt på da guttene var under den "lovlige" 16 års grense — dvs. helt lovlig kunne det jo aldri bli så lenge en hadde § 213. Retten hadde bedømt i skjerpene retning at de unge kunne bli "forført". Jeg gjemte avisutklippet i nattbordskuffen, sammen med "Tarzan" og diverse sportsreportasjer. Annen pornografi var jo vanskelig å skaffe.

DNF-48

Navnet *Karen-Christine Friele*, populært kalt *Kim*, dukket opp for meg i 1970, gjennom det sosialdemokratiske ukebladet "Aktuell". I et helsides intervju angrep Norges eneste åpne homoseksuelle på den tiden, både den generelle fortien og undertrykkelsen, samt den anti-kverte § 213. For første gang fikk jeg kjennskap til Det Norske Forbundet av 1948.

50-årene

Som en kanskje skulle tro, ble Forbundet ikke dannet i 1948, men to år senere, som

Norge

Det Norske Forbundet av 1948
Postboks 1305
Vika, Oslo 1

en underavdeling av den danske moderorganisasjonen. I 1952 rev kolonien seg løs og satte "Det norske" foran navnet med dansk opphav.

Fra 1950 til rundt 1965 var DNF-48 en selskapsklubb, hvis en kan si det så positivt. Organisasjonens aktiviteter i 50-årene besto stort sett i å arrangere møter en gang i måneden, for å telle opp hvor mange medlemmer som hadde begått selvmord siden sist. Resten brukte tiden til å gråte over at de fortsatt levde.

Situasjonen var så ille at gamle medlemmer i dag karakteriserer DNF-48 i 50-årene som en undergrunnsorganisasjon etter mønster fra motstandsbevegelsen under krigen. Det var simpelthen lettere å bli medlem av Frimurerne enn av DNF-48.

I 1953 måtte Forbundet skaffe advokathjelp da det norske Straffelovrådet (et rådgivende organ for Justisdepartementet) foreslo lovendringer som nærmest innebar lovforbud mot homoseksuell organisasjonsvirksomhet. Forslaget ble heldigvis aldri satt ut i livet. Også biskopene i Den norske Statskirke hadde hørt nyheten om at homser og lesbiske i Norge hadde organisert seg: "Homoseksuelle handlinger bør gjelde for de perverse og forkastelige ting de er" — og "Det er her tale om en fare av verdensdimensjoner", het det i en uttalelse fra biskopene i 1953 . . . En kunne i hvert fall ikke klage på *likegyldighet* fra jurister og geistlige.

Kampen mot § 213

Forbundets historie kan deles i to — før og etter Kim Friele. "Hun kom inn til oss som en virvelvind", sa Rolf Lovaas, styremedlem fra 1950, engang i et intervju med det svenske tidsskriftet "Revolt".

Selv har Kim Friele ved en anledning karakterisert Forbundet i midten af 60-årene som et "selvødeleggende rotteteir". Imidlertid skulle perioden 1965-70 komme til å bety framgang. Medlemstallet steg. Forbundets eksterne blad "Oss" oppfordret ikke akkurat til seksuell revolusjon, men brakte i hvert fall allmenheten (de få som leste bladet) en lite bedre informasjon om homoseksualitet enn hva som var gjengs for tidens "faglitteratur". Det ble også startet en ganske omfattende foredragsvirksomhet. Endel liberale og sosialdemokratiske aviser begynte å trykke

Hvordan begynte det? For å få pennen på glid må jeg starte litt selvbiografisk.

Hva gjorde en i midten av 1960-årene på en øy i Nord-Norge, hvis en var 14 år og homoseksuell? Svært lite, bortsett fra heftig fellesonani på en internatskole og skjulte forelskelser. At mine aktiviteter het homoseksualitet, fikk jeg vite langt senere. Ikke før jeg slo opp i Bibelen og fant ut at de gamle profeter hadde vært opptatt av emnet allerede 2000 år før meg. I legebøker befattet en seg også med denslags, som sykdomsstudier selvsagt.

Kriminelle

Mitt tilfelle var ikke unikt for unge hom-

opplysende artikler fra Forbundet, og kampen mod § 213 begynte for alvor.

I 1970 utkom boka "§ 213 — Onde eller nødvendighet?" — hvor en rekke norske "kjendiser", blant annet 2 forfattere, en biskop og en juridisk professor, stilte seg positiv til avkriminalisering av mannlig homoseksualitet. Det skjedde to år senere. I april 1972 vedtok et *enstemmig* Storting å gi § 213 dødsstøtet. Den homoseksuelle lavalder ble — mot Kristelig Folkepartis 13 stemmer — satt likt med den heteroseksuelle, 16 år. *En epoke var slutt.*

Opphevelsen av § 213 kom som et resultat av en utrettelig og systematisk arbeid fra Forbundets side. I dette arbeidet var en ikke så nøye med hvem en allierte seg med. Aldrende jurister, geistlige og medisinerere, som ellers ikke ville ha kommet halv nær en homse med en ildtang, ble dratt med på lasset, bare de kunne love å ikke ville kaste oss i fengsel. Det kontaktnett Forbundet etablerte de første årene, i første rekke blant politikere, skulle senere vise seg å komme til god nytte i det videre arbeidet også.

4 hovedfelter

Utviklingen på *informasjonsfronten* har vært *enorm* siden 1972. Det har vært på 4 hovedfelter DNF-48 har konsentret sitt arbeid:

- Overfor politiske partier/ organisasjoner og foreninger
- I skoleverket
- Gjennom pressen
- På gaten

Homseturneer

For å ta det siste først: Norge er fra naturens hånd et vanskelig land å leve i for homoseksuelle. Flertallet av befolkningen lever enten i mindre byer, på landsbygda, på tusener av små øyer og i dype fjorder. En homoseksuell folkevandring til Oslo-området har vært resultatet, selv om det pr. i dag finnes homo-aktiviteter i 12 norske byer og tettsteder. "The Bibel Belt of Norway" — Sor- og Vestlandet — kan når det gjelder *fordommer* og seksualangst fullt ut måle sig med Khomeinis Iran. Homoseksuelle skytes riktignok ikke — de tvinges til selvmord eller flykter til Oslo. *Alternativ:* De lever i sin transsynte hjemby/bygd som *heteroseksuelle* og bruker en liten formue som homoseksuelle på en week-end til Oslo en gang i måneden. Nerveslitende? Langtifra, det blir en vane, bare en unngår forelskelser i hovedstadens homo-ghetto når hjemsted og arbeid ligger 20 mil unna. Slagordet *find, fuck and forget* passer bedre for week-end-homser fra *Kristiansand, Gjøvik og Fredrikstad.*

Nok om det. DNF-48 har satset mye for å få informasjon om homoseksualitet ut til deler av landet hvor det finnes lite eller ingen organisert virksomhet. Selv glemmer jeg aldri en informasjonsreise til Sørlandet i 1978. Etter å ha vært intervjuet på første side i lokalavisen "Fæd-

relandsvennen" i Kristiansand S, (byen med bedehus på hvert gatehjørne), resulterte dette i en lokal pressedebatt om homoseksualitet som varte i 3,5 måned — og atskillige spaltekilometer bibelske forbanelser. Men fornuftige motreaksjoner kom også: Pressen i andre deler av landet tok opp saken. Arbeiderbladet i Oslo (Regjeringsorgan) intervjuet en utflyttet homoseksuell fra Sørlandet, og skrev en positiv leder. Til og med avisene i Finnmark (det nordligste fylket) skrev om hvor forferdelig det var å være homoseksuell på Sørlandet.

Sommerkampanjen 79 vil gå over i historien som DNF-48's mest distriktvennlige opplysningstiltak. I løbet av 7 sommeruker kjørte 4 homser 12.500 km for å spre opplysning om homoseksualitet i 37 byer og tettsteder over hele landet. Ca. 60.000 flygeblader ble delt ut til folk på gater og streder. 5 lokale radiostasjoner og 50 aviser brakte omtale av aksjonen.

Norsk presse har vært til uvurderlig hjelp i arbeidet for å *bryte fortielsen* omkring homoseksualitet, selv om både Springer-tendenser (særlig i Oslo-pressen) og negativ "kristen" informasjon også har vært endel av norsk homodebatt.

Skoler

Ingen skal beskyldes norsk skoleverk for å ha vært grensesprengende i arbeidet for å ta opp emnet seksualitet på en skikkelig og ansvarlig måte. På det før omtalte sørvestland sitter fremdeles gamle skolestyrere og nekter lærere å ta opp emnet homoseksualitet i klasser med 16 åringer. Seksualopplysning er egentlig obligatorisk i norsk grunnskole — homoseksualitet skal også berøres — men det er i realiteten opp til den enkelte lærers engasjement hvor vidt dette blir snakket om.

DNF-48's eget informasjonsmaterieell, alt betalt av den norske regjering, har imidlertid vært i bruk ved flere hundre skoler de siste 10 årene. Vi har i første rekke satset på å gi ut forskjellige emnehefter til bruk i ulike fag. Om homoseksualitet generelt, homoseksuelles historie, homocaust, homoseksualitet og kristendom etc. etc.

For å "luke ut" fordomsfulle utsagn i gamle lærebøker har også Kirke- og undervisningsdepartementet inngått en konsulentavtale med DNF-48. Homoseksuelle lærere er siden 1978 garantert beskyttet — gjennom en egen protokoll-avtale mellom DNF-48 og departementet. Protokollen slår klart fast en lærers rett til å være åpen homoseksuell, også i undervisningssituasjonen. Foreløpig har dette bl.a. resultert i 3 åpne homse-rektorer ved barneskoler i Oslo-området. Pedagogisk senter i Oslo er sentral for utdanning av lærere i seksuallkunnskap. DNF-48 har her monopol på temaet homoseksualitet, og siden 1974 har Forbundet utdannet over 2000 lærere fra Oslo-området i homokunnskap. Dette har senere resultert i økt forespørsel etter foredragsholdere og materiell fra mange skoler. En lignende avtale har DNF-48 med Pedagogisk Senter i Trondheim.

Politikernes rolle

§ 135a: Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved uttalelse eller annen meddelelse som framsettes offentlig eller på annen måte spres blant offentligheten, truer, forhåner eller utsetter for hat, forfølgelse og ringeakt en person eller en gruppe av personer på grunn av deres trosbekjennelse, rase, hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse. Tilsvarende gjelder slike krenkelser overfor en person eller en gruppe på grunn av deres homofile lepning, leveform eller orientering.

§ 349a: På samme måte straffes den som i slik virksomhet nekter en person varer eller tjenester som nevnt på grunn av hans homofile legning, leveform eller orientering.

Ja, slik lyder de utvidede antidiskrimineringsparagrafene i norsk straffelov, signert av kongen 8. mai 1981.

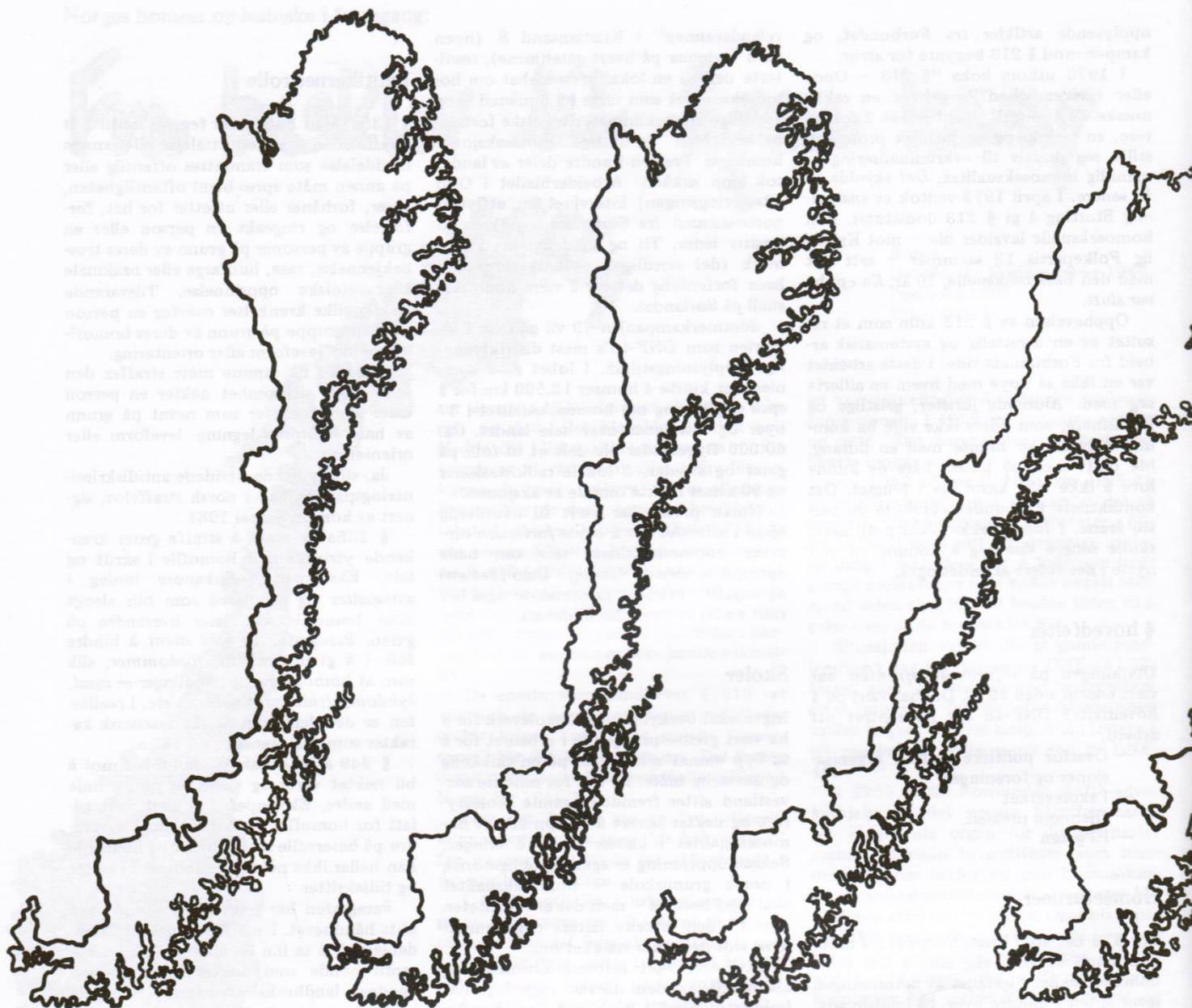
§ 135a er ment å straffe grovt krenkende ytringer mot homofile i skrift og tale. Eksempelvis: *Sjikanøse innlegg i avisspalter og skjellsord som blir slengt etter homofile som leier hverandre på gaten. Paragrafen er ikke ment å hindre folk i å gi uttrykk for fordommer, slik som at homoseksuelle handlinger er synd, sykdom, strider mot naturen etc.* I realiteten er det demagogi av ren fascistisk karakter som skal stanses av § 135 a.

§ 349 a skal beskytte homofile mot å bli nektet varer og tjenester på lik linje med andre. Eksempel: Det skal være tillatt for homofile par å danse med hverandre på heterofile restauranter og homofile kan heller ikke nektes å annonsere i aviser og tidsskrifter.

Paragrafen har i skrivende stund ikke blitt håndhevet. I mai 1981 nektet "Bondebladet" å ta inn en annonse fra en homofil bonde som ønsket kontakt med "andre landbruksinteresserte homofile kvinner og menn". DNF-48's advokat har henvendt seg til Bondebladet og gjort oppmerksom på at bladets annonsepraksis i dette tilfellet, strider mot § 349 a. Redaktøren har ikke svart — og slik står altså saken i øyeblikket.

Kravet om å inkludere homofile i antidiskrimineringsparagrafene ble første gang framsatt av DNF-48 i 1974. Justisdepartementet overlot i 1975 saken til Straffelovrådet, som brukte nesten 5 år på å vurdere den. I november 1979 forelå Straffelovrådets innstilling, som var *delt*: To av Rådets medlemmer (de faste) avviste Forbundets krav, mens de to tilkalte medlemmene støttet kravet om særlig strafferettslig vern for homofile. Våren 1980 gikk saken ut til *høring* i forskjellige organisasjoner — deriblant homofile organisasjoner. I januar 1981 støttet Justisdepartementet forslaget om å inkludere homofile i paragrafene og i april samme år ble forslaget vedtatt av Stortinget.

De vanligste argumentene mot paragrafene var at de ville bety en "innskrenking i ytringsfriheten og religionsfriheten" — noe altså hverken homofile eller det norske Storting fant å være noe vesentlig argument.



En kan spørre: Hvordan kan Norge, som for 9 år siden var det siste land i Norden til å oppheve kriminalisering av mannlig homoseksualitet, nå bli det første til å innføre et særlig strafferettslig vern for homoseksuelle? Forklaringen ligger nok i homser og lesbisk egen aktivitet. Følgen av det: *Det offisielle Norges* etter hvert liberale innstilling til homoseksuelle. *Diskriminering* har dessuten aldri vært et godt ord blant norske politikere, de være høyre- eller venstrevridde. Et hvert ansvarlig politisk parti må alltid sørge for å ha et minste minimum av toleranse å sole seg i. En tradisjon, helt siden nasjonal-dikteren Henrik Wergeland i begynnelsen av det forrige århundre kjempet for jødernes adgang til det norske rike (Grunnloven av 1814 hadde opprinnelig forbud mot jødernes adgang til Norge).

Homofil frigjøring har aldri vært noe folkekrav i Norge. Derimot har norske politikere — i toleransens hellige navn — etter hvert innsett at det ikke alltid er politikernes rolle å følge sine velgere, men å *påvirke* dem. Dessuten: Homoseksuelle velgere finnes også — og da så!

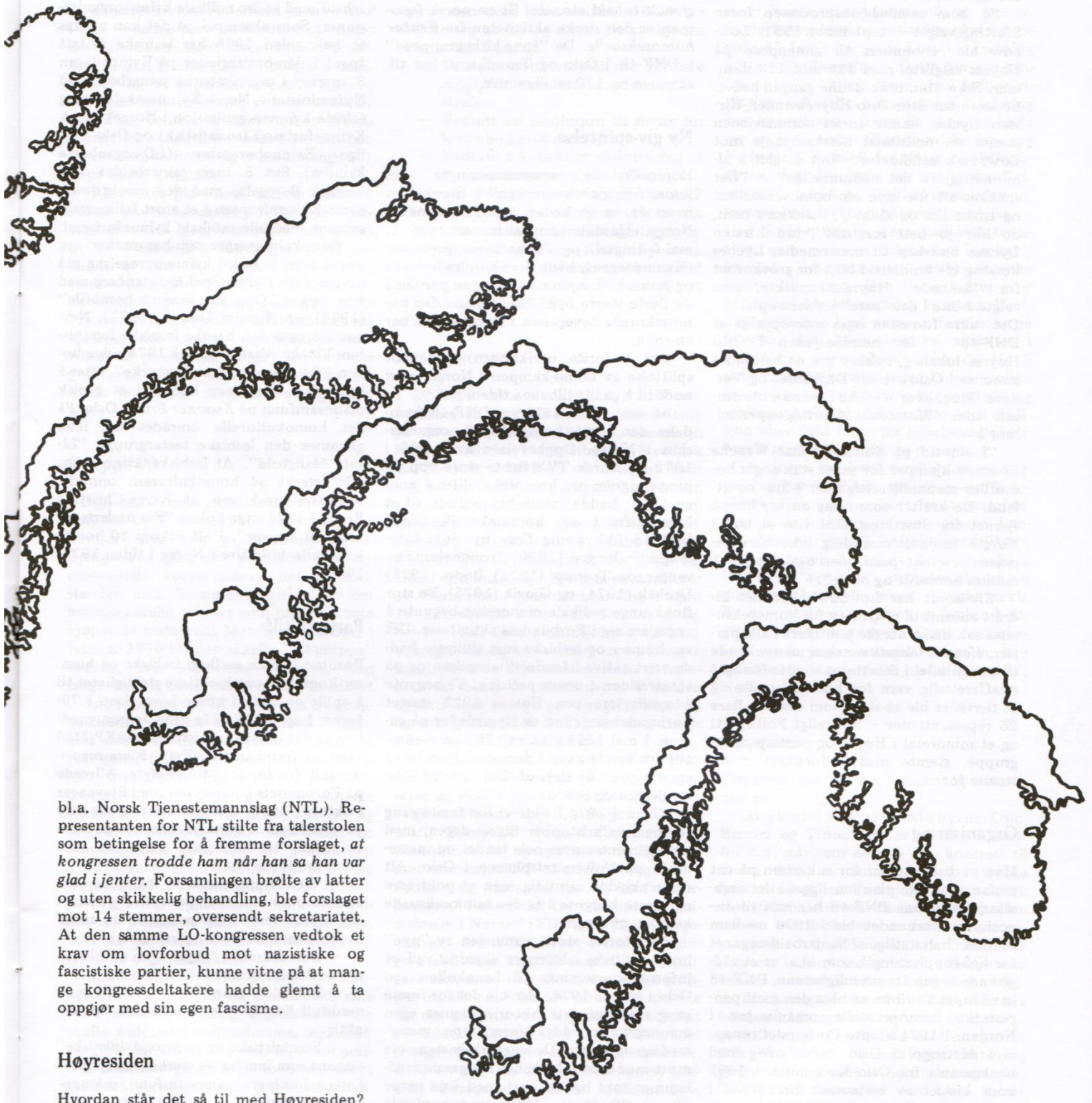
Storingsrepresentant Arne Kielland fra Arbeiderpartiet — senere Sosialistisk Venstreparti — var for 10 år siden den første norske politiker som tok opp spørsmål som angikk homoseksuelles rettigheter i sin fulle bredde. Han var først avantgardist i kampen mot § 213 og fikk senere sin del av æren for at DNF-48 fikk statsstøtte til sitt opplysningsarbeid. *Sosialistisk Venstreparti*, *Venstre* og *Det Liberale Folkeparti* skulle senere bli de partier som i størst grad har kjempet for våre rettigheter på det politiske plan. Både det Moskva-tro kommunistpartiet, NKP og Maoistpartiet AKP(ML) har senere haltet etter med støtteklæringer. Kontakten med politikere i Det norske Arbeiderparti (sosialdemokratene) har betydd mest for oss i praktisk politikk. Det har vært under Arbeiderparti-regjeringer vi har opplevd såvel avkriminalisering, anti-diskrimineringslov, økonomisk statsstøtte, konsulentvirksomhet for skolebøker, rettsbeskyttelse for homoseksuelle lærere osv.

I Forsvaret har åpne homser blitt innrømmet fulle rettigheter til alle stillinger

og grader, mens homoseksuelle soldater, som blir fritatt for militærtjeneste på grunn av mobbing f.eks., fremdeles får stempelet "302 II" — mental sinnslidelse — i sin verneplikt bok. Dette til tross for at Norsk Psykiatrisk Forening, så tidlig som i 1977 strok homoseksualitet som sykdomsdiagnose. Også i denne saken har imidlertid stortingsrepresentanter for Arbeiderpartiet tatt affære overfor militære myndigheter og det ser nå ut til å være et spørsmål om tid for Verdens Helseorganisasjons 302 får dødsstøtet i Norge.

Fagforeningerne

At sosialdemokratiske arbeidere ikke er helt i takt med sine politiske ledere, fikk en imidlertid klart bevis for da Landsorganisasjonen i Norge — Norges største fagorganisasjon — holdt sin kongres i Oslo 3.-9. mai 1981. Gjennom sine fagforeninger hadde endel homser fremmet et forslag om en støtteresolusjon til homoseksuelles kamp for likestilling — mot diskriminering. Forslaget var blitt støttet av



bl.a. Norsk Tjenestemannslag (NTL). Representanten for NTL stilte fra talerstolen som betingelse for å fremme forslaget, at kongressen trodde ham når han sa han var glad i jenter. Forsamlingen brølte av latter og uten skikkelig behandling, ble forslaget mot 14 stemmer, oversendt sekretariatet. At den samme LO-kongressen vedtok et krav om lovforbud mot nazistiske og fascistiske partier, kunne vitne på at mange kongressdeltakere hadde glemt å ta oppgjør med sin egen fascisme.

Høyresiden

Hvordan står det så til med Høyresiden? Høyre i Norge er det første konservative partiet i verden som kan skryte av å ha et åpent lesbisk parlamentsmedlem.

Da Wenche Lowzow kastet heteromasken, høsten 1979 kom det som et sjokk på det norske besteborgerskap. Wenche Lowzow var nemlig ingen hvem som helst. Hun var selve inkarnasjonen av tante mørkeblå. "Heksen", som som rektor ved en av Oslos barneskoler, hadde le-

det et korstogt mot venstreradikale lærare i de aller første 70-årene. For sin ivrige kamp mot Arbeiderpartiets skolepolitikk, var hun blitt belønnet med et sete i Høyres sentralstyre og en 2. plass på partiets Stortingsvalgliste i Oslo. Hun var den mest populære konservative politiker i Oslo, og Høyres mest brukte foredragsholder.

Efter at samtlige norske aviser hadde

omtalt hennes åpne lesbiskhet og samliv med DNF-48's landskjente generalsekretær, Kim Friele, brøt rabalderet løs. Formannen i Oslo Høyre, Ujan P Syse rykket først ut og mente at "dette burde hun holdt for seg selv". Dessuten hadde Lowzow's plutselige åpenhet inntrådt foran kommunevalget 1979, hvilket kunne "skade partiet". Syse ble imotegått av den daværende landsformannen i Høyre,

Erling Nordvik, som karakteriserte hennes handling som "ærlig og modig". Også Unge Høyre og Den Konservative Studentforening, støttet Wenche Lowzow's distigete utspill.

Så kom nominasjonsprosessen foran Stortingsvalget — september 1981. Lowzow ble renominert til annenplass på Høyres valgliste, med 226 mot 113 stemmer. Ikke uten bråk denne gangen heller. Lederen for Stor Oslo Høyrekvinner, Kirsten Lyche, hadde foran nominasjonen startet en ondsinnet hetskampanje mot Lowzow's kandidat. "Det er galt å alminneliggjøre det ualminnelige" — "Det snakkes alt for mye om homoseksualitet og narkotika og sånt . . . stakkars barn, de blir jo helt forvirret", lød Kirsten Lyches budskap til massemedia. Lyches korstog ble imidlertid blitt for grovkornet for "dannede" Høyre-mennesker, som valgte å bite i det "sure" lesbiske eple. Det vakte forresten også stor oppsikt at DNF-48 — før nominasjonen i Oslo Høyres lokallag, rykket inn en halv-sides annonse i Oslo-avisene Dagbladet og Verdens Gang, hvor Wenche Lowzow ble omtalt som "Homofile Stortingsrepresentant":

"I sin tid på Stortinget har Wenche Lowzow kjempet for saker som angår homofiles menneskerettigheter i inn- og utland. De krefter som i dag ønsker henne fjernet fra Stortinget skal vite at hun i Norges nasjonalforsamling ikke bare representerer sitt parti, men også Norges 1 million homofile og bifile".

Utvilsomt har Lowzow's åpenhet bidratt enormt til respekten for homoseksuelles sak blant norske politikere i alle partier. Hennes innsats var også medvirkende til at flertallet i Stortinget stemte for eget strafferettslig vern for homoseksuelle og at flertallet ble så stort som det ble. Bare 26 representanter — Kristelig Folkeparti og et mindretal i Høyre og Senterpartiets gruppe, stemte mot lovforslaget — 84 stemte for.

Organisering

Mye av bakgrunnen for suksessen på det parlamentariske plan har ligget i det organisasjonsapparat DNF-48 har hatt til disposisjon. Forbundet ble i 1979 medlem av det halvstatlige "Samarbeidsorganet for helseopplysning", som bl.a. er et rådgivende organ for myndighetene. DNF-48 har i løpet av 70-årene blitt den mest pengesterke homoseksuelle organisasjon i Norden. I 1974 kjøpte Forbundet restaurant Metropol i Oslo — for øvrig med bankgaranti fra Oslo Kommune. I 1981 kom kjøpet av restaurant Brannkroa i Bergen. Kim Friele har vært heltidsansatt som generalsekretær fra mai 1971. Forbundet har i tillegg en heltids kontorstilling i Oslo, en heltids informasjonssekretær i Trondheim og en halvtids trykkeristilling i Bergen. Det daglige informasjonsarbeidet fra de ansatte har vært endel av hemmeligheten bak "det norske gjennombruddet". Dette betyr ikke at den frivillige medlemsinnsatsen er blitt overflødig — tvert om. Den "profesjonelle" innsatsen

gir flere oppgaver til det frivillige arbeidet.

Forbundet har i dag arbeidsgrupper for lesbiske, fagorganiserte, tenåringer, kontakt- og rådgivning, pressearbeid, internasjonalt arbeid etc. etc. Et særnorsk fenomen er den sterke aktiviteten fra Kristne homoseksuelle. De "åpne kirkegruppene" i DNF-48 i Oslo og Trondheim, har til sammen ca. 170 medlemmer.

Ny giv-splittelse

Homoseksuelle massemonstringer som under "Frigjørelsesvecka" i Stockholm hvert år, er et heller ukjent fenomen i Norge. Unntak har delvis vært ved 1. mai-feiringen og 8.mars-arrangementer (Kvinnedagen), hvor flere hundre lesbiske og homser marsjerer under egne paroler i de fleste større byer. Splittelsen i den homoseksuelle bevegelsen i Norge spiller her en rolle.

For å forstå utviklingen fram mot splittelse av homo-kampen i Norge, er vi nødt til å gå litt tilbake i tiden.

Så sent som i 1975 var DNF-48 fremdeles den eneste homoseksuelle organisasjon i Norge. Opphevelsen av § 213 i 1972 og Norsk TV's første store opplysningsprogram om homoseksualitet i januar 1973, hadde imidlertid bidratt til et klimaskifte i det homoseksuelle miljø. DNF-48 fikk stadig flere nye lokalforeninger — Bergen (1970) Trondheim, Stavanger og Tromsø (1972) Bodø (1973) Drøbak (1974) og Gjøvik (1975). En stor flokk unge radikale mennesker begynte å engasjere seg i Forbundets aktiviteter. Det var homser og lesbiske som tidligere hadde vært aktive i feministbevegelsen og på venstresiden i norsk politikk. Vi begynte å synliggjøre oss. Høsten 1973 startet Forbundet utdeling av flygeblader på gatene. I mai 1974 gikk ca 120 homoseksuelle for første gang i demonstrasjon, med egne paroler og slagord. Det skjedde i Oslo, Bergen og Drøbak.

27. juni 1974 hadde vi for første gang feiring av Christopher Street-dagen, med arrangementer over hele landet og massemøte på Universitetsplassen i Oslo. Alt dette skjedde samtidig med at politikere og presse begynte å ta den homoseksuelle kampen på alvor.

Den første store samlingen av "nye" homopolitiske aktivister skjedde ved et informasjonsseminar på Leankollen ved Oslo i januar 1974. Her ble det for første gang i Forbundets historie dannet egen kvinnegruppe, rådgivningsgruppe, massemediagruppe osv. De unge aktivistene ble møtt med mistenksomhet fra gamle medlemmer som hadde vært med i de harde 50 og 60 årene. Aktivistene opplevde imidlertid en klar seier på Forbundets generalforsamling i april 1974, hvor det ble slått fast med trampeklapp at homofili er en verdifull livsform.

Lesbiske

Et stridsspørsmål i Forbundet på den tiden var imidlertid spørsmålet om egne

kvinneaktiviteter. Høsten 1975 brøt kvinnegruppen i DNF-48 ut og dannet Lesbisk Bevegelse. Denne fikk sitt hovedkvarter i det nye Kvinnehuset i Oslo, og har hele tiden hatt et relativt godt samarbeid med andre radikale kvinneorganisasjoner. Som eksempel på det kan nevnes at helt siden 1975 har lesbiske deltatt åpent i demonstrasjoner på Kvinnedagen 8. mars — i organisatorisk samarbeid med Nyfeministene, Norsk Kvinnesaksforening (eldste kvinneorganisasjon i Norge) Norsk Kvinneforbund (sosialistisk) og Oslo Faglige Kvinnebevegelse (LO-organiserte kvinner). Sist 8. mars samarbeidet også Lesbisk Bevegelse med den maoistdominerte Kvinnefronten i et stort fellesarrangement med alle radikale kvinneforbund.

Av enkeltpersoner som har markert seg sterkt som lesbisk i kvinnebevegelsen må nevnes forfatteren Gerd Brantenberg med sine bøker "Opp alle jordens homofile" (1973) og "Egalias Døtre" (1977). Nevnes må også den danske lesbiske feministen Vibeke Vasbo, som i 1974 udga boken "De kjenner ikke vår styrke", etter å ha jobbet som åpen lesbisk i et typisk mannsamfunn på Kvaerner Bruk i Oslo. På det homokulturelle området må ikke glemmes den lesbiske teatergruppa "Livets Mangfold". At lesbiske kvinner har stått sterkt på homokulturens område, bekrefte også ved at Karen-Christine Friele i 1975 utga boken "Fra undertrykkelse til opprør". I alt utkom 10 homokulturelle boktitler i Norge i tiden 1971-1981.

Partipolitikk

Foruten striden mellom lesbiske og homser kom også partipolitiske stridigheter til å spille en rolle i homo-bevegelsen i 70-årene. I april 1975 ble Finn Jensen, medlem av det norske maoistpartiet AKP(ML) valgt til formann i DNF-48. Flere maoister satt fra før som tillitsvalgte. Allerede på Forbundets landsstyremøte i Stavanger i oktober 1975, skulle dette vise seg å by på problemer. Formann Jensen la da fram et forslag til ideologisk plattform som blant annet slo fast:

— Den homoseksuelle kampen skal underordnes klassekampen. DNF-48 skal i sitt arbeid tjene homoseksuelle fra arbeiderklassen, ikke fra borgerskapet.

— Den seksuelle frigjøringen er ikke en del av den homoseksuelle kampen.

— DNF-48's grunnsyn "Homofili er en verdifull livsform" er misvisende og feilaktig.

— Feministiske og "homosjåvinistiske" slagord som innebærer sterke angrep på et hetero-dominert mannsamfunn, må unngås og bekjempes.

— Kommersialisering av homo-bevegelsen må unngås. Pornografi må forbys ved lov. Det samme må Gay-saunaer og sexklubber som eventuelt måtte dukke opp i Norge.

DNF-48 må ikke protestere mot undertrykkelsen av homoseksuelle i andre land, blant annet Kina og Albania, så lenge en ikke vet nok om forholdene for homoseksuelle i disse landene.

Finn Jensen hadde tidligere i forbindelse med feiringen av 27. juni *nektet* å undertegne et brev stilet til den kinesiske ambassade, hvor DNF-48 protesterte mot undertrykkningen av homoseksuelle i Kina.

Sentralkomiteen i Jensens parti — AKP (ML) — hadde året før sendt ut et internt diskusjonsdokument hvor homoseksualitet ble karakterisert som "borgerlig dekadens" og hvor partiet *forsvarte* Kina og Albanias kriminalisering av homoseksualitet. Finn Jensen og hans homoseksuelle partifeller hadde tatt avstand fra sitt partis homofobe holdning — men mange tvilte på deres ærlighet.

Resultatet ble i hvert fall en ekstraordinær generalforsamling i DNF-48 i november 1975, hvor maoistene ble kastet ut av Forbundets landsstyre. *Mot seg* hadde de fått en allianse av *feminister, venstresosialister og politisk konservative*. Forbundets generalforsamling slo fast at "Homofili er en verdifull livsform som må kjempes for uansett samfunnssystem". Altså en presisering av det før vedtatte grunnsyn. I DNF-48's Bergen-region beholdt imidlertid maoistene styreposisjoner.

Gruppe 90

I Oslo hadde også maoistene vunnet sympati for endel av sine synspunkter blant homser med ulik politisk oppfatning. Sympatiene gikk *dels* på maoistenes homopolitiske konservatisme, *dels* på motstanden mot "kommersialisering" av det homoseksuelle miljøet som mange mente kjøpet av restaurant Metropoli betydde. I februar 1976 ble den såkalte "90-gruppa" dannet, hvor maoistene var med, men langt fra utgjorde flertallet. På årsmøtet i Oslo-regionen av DNF-48 vant 90-gruppa flertall, og erobret styret med 1 stemmes overvekt. Dette resulterte i rasende reaksjoner fra Forbundets øvrige medlemmer, som blant annet fryktet for at 90-gruppa ville selge Metropoli. Den politiske temperaturen steg til *kokepunktet*, og bl.a. etter at styret hadde blitt utsatt for bombetrusler, gikk det av. I april/mai 1976 brøt 90-gruppa ut av Forbundet og dannet AHF — *Arbeidsgrupper for Homofil Frigjøring*. Splittelsen i homobevegelsen var fremdeles bare et Oslo-fenomen. DNF-48 var fortsatt den eneste landsomfattende organisasjonen.

Maoistene tok først avstand fra dannelsen av AHF, som de mente ikke ville være noen levedyktig organisasjon. De skulle imidlertid ombestemme seg. AHF fungerte en stund bra som en homopolitisk aktivistorganisasjon, med en svært moderat plattform. AHF-aktivistene hadde imidlertid heller lite til overs for mer radikale aktivister som fortsatt engasjerte seg i DNF-48. Forholdet til Lesbisk Bevegelse var også kjølig.

Nytt brudd

Sommeren 1977 begynte maoistene igjen å røre på seg. De meldte seg kollektivt inn i AHF, det gjalt også maoister som hele ti-

den hadde vært aktive i DNF-48's Bergen-region. I løpet av ca. 9 mnd. hadde de gjort AHF til sit underbruk. I mai 1978 brøt 26 aktivister ut af AHF i protest mot maoist-dominansen. Blant disse var samtlige av dem som hadde stiftet AHF. Flere meldte seg ut før og siden. Dette skjedde etter at AHF hadde:

- Vedtatt støtteresolusjoner til flere AKP(ML)-inspirerte aksjoner og streiker
- Vedtatt en resolusjon til støtte for lovforbud mot pornografi
- Vedtatt å kollektivt tilslutte seg en 1. mai-demonstrasjon (Faglig 1. mai-front) arrangert av partiet AKP (ML), som enda diskuterte hvorvidt homoseksualitet var borgerlig dekadens eller ikke. (AKP(ML) trakk det interne diskusjonsdokumentet om homoseksualitet tilbake på sitt landsmøte i 1981).

Ekksklusjoner

I DNF-48 vakte utviklingen i AHF bekymring da en fryktet at maoistene *ville gå videre* og erobre DNF-48, noe de jo hadde prøvd før. I november 1978 vedtok Landsstyret i DNF-48 en uttalelse hvor det het at "AHF lar partipolitiske hensyn gå foran den homofile kampen" og "medlemskap i AHF er uforenlig med medlemskap i DNF-48". 37 dobbelt-medlemmer ble så ekskludert fra DNF-48. Disse eksklusjonene ble senere stadfestet av Forbundets generalforsamling i april 1979. Innen DNF-48 vakte det stor uenighet hvorvidt disse eksklusjonene var nødvendige. Særlig ble striden stor i Bergen, fordi flere av styremedlemmene i regionen var blant de ekskluderte. I striden oppsto også mange personlige uvennskap og saklighetsnivået i debatten (fra begge sider) var til sine tider laber.

Endel medlemmer fant ut at DNF-48 var blitt en "udemokratisk" organisasjon etter at eksklusjonene var blitt stadfestet av generalforsamlingen. I Bergen ble "Homofil Bevegelse" dannet (bestående av ekskluderte m/ sympatiserende DNF-48-medlemmer). DNF-48's lokale regioner i Tromsø og Stavanger rev seg løs fra Forbundet. "Fellesrådet for homofile organisasjoner i Norge" (FHO), en paraplyorganisasjon for AHF, Gruppe Lamda (tidligere aktivister i AHF) Soperligaen (tidligere aktivister i DNF-48) og endel grupper rundt om i landet som i sin tid ble dannet på grunn av "eksklusjonsvedtaket av 1978". Tilsammen har Fellesrådet (ifølge egne utsagn) ca. 500 medlemmer. DNF-48 har ca. 2500 medlemmer. Lesbisk Bevegelse, Lesbisk Mødregruppe, Gruppe Sapho i Oslo og SLM-Norge, står hverken tilsluttet "Fellesrådet" eller DNF-48.

Pr. i dag utføres ca. 90% af informasjonsarbeidet om homofili/homoseksualitet av DNF-48 — resten går stort sett i FHO-regi. Når det gjelder rådgivningsarbeid betaler blant annet Oslo kommune egen rådgivningstjeneste for homoseksuelle ved Oslo Helseråd (betjent av to homoseksuelle leger).

Bakgrunn

En "analyse" av utviklingen i den homoseksuelle bevegelsen i Norge må ta hensyn til følgende bakgrunn:

— Norge er et klassesamfunn, som arbeiderbevegelsen og sosialdemokratiet de siste 45 årene har greid å utvikle i retning av et velferdssamfunn. Dette har gitt grobunn for et klima hvor såvel kvinnefrigjøring/ seksuell/ homoseksuell frigjøring har kunnet spire fram. Et liknende bilde ser en i de andre Skandinaviske land og Nederland. Spesielt for Norge er *oljeindustrien*, som foreløpig har gitt landet "utsettelse" med å bli trukket med i den internasjonale lavkonjunkturen for alvor.

— Landet har en sterk puritansk tradisjon, som gjennom tidene har inspirert/tvunget intellektuelle anti-puritanske krefter til kamp. Den beste kultur gror ofte fram der motstanden er størst. Nettopp dette kan også være en forklaring på hvorfor den homopolitiske aktivitet i Norge har vært relativt sterk de 10-15 siste årene. Aktivitet avler ideer — ulike ideer som kan gi grobunn for splittelse og samling. At Norge har en puritansk tradisjon øker også faren for tilbakeslag når liberale strømninger vinner posisjoner.

— Norge har bare 4 millioner innbyggere og har aldri hatt tradisjon som kolonimakt. (Hvis en ser bort fra storsamfunnets undertrykking av samefolket). Landet har en spredt befolkningsstruktur, som rigtignok har gjort det vanskelig å leve i for "avvikere", men som likevel har vært med å utvikle desentralistiske trekk. Et desentralisert samfunn er lettere å påvirke for pressgrupper. Dette, sammen med sterk parlamentarisk tradisjon, kan kanskje forklare endel utviklingstrekk i Norge.

Oppgaver

Oppgaver har Norges homser og lesbiske nok av.

At klimaet i de tre største byene, Oslo, Bergen og Trondheim er *relativt liberalt* for oss, står som nevnt i dyp kontrast til andre deler av landet. Det puritanske kristenfolket er fremdeles en politisk maktfaktor, selv om den er på retur. Den norske Statskirke vender fortsatt tomme len ned for homoseksualitet. Det finnes *ikke ett* kristent trossamfunn i Norge som har en noenlunde liberal innstilling til homofil kjærlighet. Tvert om: Tonen fra det hold er både aggressiv og truende. Alvorlige tilfeller av fysisk vold mot homser er ikke sjeldenhet. Spesielt gjør dette seg gjeldende ved parker og ute-møtesteder. "Vold mot homofile" var blant annet tema for et foredrag representanter for DNF-48 holdt i Kriminalpolitisen (KRIPOS) i Oslo høsten 1980. Nok et bevis for at det er en viss forskjell i liberalismen hos det offisielle Norge og hos Kari og Ola Nordmann. Og — de fleste homoseksuelle gjemmer seg fortsatt i busken!

Til pressen

Forlaget Kvindetryk arrangerer i forbindelse med den alternative kvindekongference i København et seminar for kvindeforlag i hele verden i dagene 21 juli til 25 juli.

Der kommer deltagere fra Japan, USA, England, Tyskland, Frankrig, Sverige, Spanien og Island.

På seminaret skal drøftes emner som, hvorfor kvindeforlag, forlagenes økonomi og distribution, struktur, udgivelseskriterier, forhold til venstrefløj og kvindebevægelse og visioner for fremtiden.

Udover seminaret arrangerer forlaget en udstilling i dagene fra den 14 juli til den 30 juli. Udstillingen viser kvindebøger og andet materiale fra deltagerlandene og andre lande. Udstillingen kan ses på Glyptoteket i den normale åbningstid.

Venlig hilsen

FRA KVINDETRYKS SCRAPBOG:

I anledning af kvindebevægelseernes kampdag den 8. marts indbyder nogle odenseanske kvindegrupper til møde i aften i Grønnegade 10-12. Formålet er at få dannet grupper om emner som "Kvinder mod vold/ vold mod kvinder", "Unge kvinder" og "Fremtids-kvinder". Indbyderne er Rødstrømperne, Lesbisk Bevægelse, Socialistisk Kvindegruppe, Kvindetryk og Cirkus Victoria.

Fyens Stiftstidende 3/2-81



ad 6: Der er oprettet to nye bakker
a 1 med besked fra koordineringsgruppen til forlaget
b 1 med besked fra forlaget til koordineringsgruppen
Udpluk fra referat 2/9-81

ad 13. Intet unormalt at bemærke.
Gruppen lever stadig og en del har det fortrinligt, resten vil snart få det. Til næste møde er jeg på ferie i udlandet. Ka' I ha' et godt møde.
Knus.

Udpluk fra referat 3/5-79

8. Hele koogruppen har nu mulighed for at læse

SAMHANDELSREGLERNE
som ligger i orienteringskurven. Det er vigtigt at vi ved hvad vi har skrevet under på.

Udpluk fra referat 24/10-79

"Problemet er, at den litteratur, der skrives ud fra kvindeerfaringer, af mænd opleves som ikke-kunst. De har ganske enkelt nogle blokeringer overfor den kvindelige erfaringsverden og udtryksmåde. I samme udstrækning som kvinders virkelighed og hverdag bliver til musik, billeder, film og bøger, frakendes værkerne kunstnerisk værdi — af mændene.

Det er et problem for kvinderne, eftersom alle bedømmende instanser af f.eks. en bog udfyldes af mænd. Bøgenes verden har gennem århundreder været en mandsverden. Og selvom de sidste år har givet os en livskraftig kvindelitteratur, er det stadig mænd, der er forlagskonsulenter, kritikere og forskere — som uddeler priser, skriver litteraturhistorie og udfolder sig i mediernes.

Derfor besluttede vi at lave vores eget forlag, "Kvindetryk""

Information 9/4-79

— Jamen, nu det der nye forlag Kvindetryk . . . det kan vel ikke være lige godt alt, hvad der kommer derfra . . .

Jyllandsposten-Morgenavisen 9/4-79

THE FEMINIST,
 JAPAN
Shoko Atsumi
 SEIEN BLD. 5F
 1-3-2 KITA-AOYAMA
 MINATO-KU, TOKYO
 JAPAN 107
 VIA AIR MAIL

フェミニスト

FORLAGET KVINDETRYK
 Verterbrogade 31, 2.tv., 1620 Kbh. V. Danmark
 Telf. 01-212670 Ons. 17-19
 Giro 5314739



GODT DET KOM OP AF SKUFFEN
 Aktuelt 26/6-79

DE VIL HA' KVINDERNE
 TIL AT SKRIVE
 Alt for Damerne Juni 1978

— Der er ingen kvinder som mener, en bog er værdifuld, bare fordi den er skrevet af en kvinde. Det er det rene vås, siger forlagets . . . medarbejdere og tilføjer, at det er faktisk at kvinder altid har været litteraturens flittigste læsere, så ingen kan vel undre sig over, at det er en lykke at nogle af bøgerne nu også handler om den virkelighed som faktisk er deres.
 Vesterbrobladet 28/11-79



Ikke så mærkeligt, at der også dukker rene kvindeforlag op. Alligevel er Kvindetryk, der netop har fejret sin et-års fødselsdag og sin fjerde udgivelse, vist nok det eneste af sin slags i Norden. Og fra Norge og Sverige, fra Grønland og Færøerne, fra afkroge i Danmark har kvinder fra alle samfundslag og i alle aldre reageret enten ved at melde sig ind i den forening som Kvindetryk også er eller ved på forlagets start at sende strømme af manuskripter.

Kristeligt Dagblad 6/4-79

Derfor er jeg glad for, at kvindeforlaget "Kvindetryk" nu kommer op at stå.
 Information 25/3-78

TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM TELEGRAM

15.01
 22100t kbhnn dk
 52108b barna e
 czc 30068 205024
 barcelona tf 205024 23/19 40-1330

Hovedtelegrafkontoret
 1160 København K
 KL 1508 = 6a

10. JUL 80 Løbe nr. DK 22100

Telefonnr. DKCN

3

tf01-212670
 forlaget kvindetryk
 vesterbrogade 31 2 tv
 1620kopenhagen

arrive the 19 th stop confirm accomodation stop urgent
 reply
 Lasal

col tf01-212670 21 2 1620 19

KVINDETRYK

Foreningen Kvindetryk er et forum hvor skrivende kvinder kan mødes og udveksle erfaringer, og arbejde kritisk med egne og andres værker, bl.a. i Op-af-skuffen-grupper.

Vi holder jævnligt stormøder, hvor alle der har kontakt med Kvindetryk eller gerne vil have det, er velkomne. Møderne er informations- og diskussionsforum for aktuelle og uafklarede punkter. Desuden afholdes introduktionsmøder og semina-

rer, og der er mulighed for at arbejde i forskellige grupper.

Hvis du vil være medlem skal du indsende medlemskontingent 50 kr. til giro 8 35 91 56, Foreningen Kvindetryk, Saxogade 5, 4., 1662 København V. Så får du tilsendt Kvindetryk's meddelelsesblad og adresseliste, og du bliver selv optaget på listen.

*Fra en pjece om
Foreningen Kvindetryk*



Nordisk lesbisk antologi

Kære

Forlaget Kvindetryk planlægger en nordisk lesbisk antologi. Vi forestiller os, at den kunne indeholde f.eks.: poesi, prosa, sange, grafik, breve, skuespil, tegninger, fotografier, artikler, dagbogsblade og tegneserier.

Vi tænker os at bruge teksterne på originalsprogene.

Vi håber at du har et bidrag til denne antologi eller kender andre kvinder der kunne tænkes at ville bidrage til dette vigtige lesbiske projekt.

Du kan stadigvæk nå at indsende bidrag, men vi vil gerne høre fra dig så hurtigt som muligt.

Redaktionsgruppen består af kvinder fra forlaget Kvindetryk. Vi vil forsøge at få støtte til projektet fra Nordisk Råd og projektets gennemførelse er bl.a. betinget af en sådan støtte.

kærligst Forlaget Kvindetryk

FÖRLAGET KVINDETRYK

Saxogade 5, 4 th.
1662 København V.

Verena Stefan

MED FÖDDER MED VINGER
Digte og tegninger
Kr. 45,00

Kirsten Mejlhede Krog

TUNNELEN
Roman
Kr. 63,00

Vibeke Vasbo

MÅSKE HAR JEG HAFT
EN ANELSE
Digte
Kr. 40,60

Mette Bryld og
Nina Lykke

BRYD
Om kvindelighed
og feminisme
Kr. 75,00

Fås i DANMARK hos
BÖGHANDLERE
og i
BÖGCAFEER

Norge og Sverige
LUNDS BÖKCAFE og
A-Z bokdistribution
Box 1156
S 22 105 LUND
Sverige



På Kvindehøjskolen i Sønderjylland er der hver sommer en masse forskellige sommerkurser. I år var temaet på et af dem: Lesbianisme — et godt alternativ? I samme periode var der solfanger- og teaterkursus.

Søndag eftermiddag ankom vi lidt efter lidt — kvinder fra hele Danmark. Vi blev modtaget på stationen med blokfløjte- og harmonikamusik, og da alle kvinderne efterhånden var samlet, var der chokolade og boller i spisestuen.

I vores gruppe var vi 12 kvinder plus to igangsættere, og efter at vi havde fået indrettet os i sovesalen i Barak 2, samledes vi for at tage en runde om vores forventninger til kurset. Det var lidt svært med de forventninger, men fælles for os var, at vi var kommet for at møde andre lesbiske og sammen få en større bevidsthed omkring vores lesbianisme.

Da vores kursus i høj grad ville blive et snakkekursus, fandt vi ud af, at det kunne være godt at få nogle fysiske aktiviteter med. Og når det ikke ligefrem regnede, mødtes vi hver morgen ude på græsset, hvor vi lavede vejtrækningsøvelser, styrkeråb, hop, løb og grin og pjank.

Nogle af de emner, vi gerne ville snakke om, var: Kvindebilleder (vores opfat-

telse af os selv, af andre kvinder, hvem forelsker vi os i og hvorfor?), seksualitet, lesbiske i provinsen, Christopher Street Day (som faldt mens vi var på skolen). Vi blev enige om at bruge det meste af den første uge til at fortælle livshistorier i, fordi vi på den måde hurtigt bliver trygge ved hinanden, og fordi de efterfølgende diskussioner så bliver meget mere åbne og dybtgående og kan tage udgangspunkt i vores egne erfaringer, uden lange baggrundsforklaringer hver gang vi siger noget.

Det er svært med ord at skulle beskrive den proces, det er at fortælle livshistorier, hvordan vi langsomt danner os et billede af hinanden, hvordan vi hele tiden lærer nyt om os selv ud fra andre lesbiskes erfaringer. Det er en proces, hvor vi griner, græder, synger, nusser, tier og bliver stærke sammen. Når vi fortæller om vores liv til andre lesbiske, skal vi ikke forklare og undskylde, som vi er så vant til at skulle i andre sammenhænge.

Vi får formuleret alle de dårlige oplevelser, mange af os har haft i vores forsøg på at opfylde samfundets krav om et heterofilt liv. Og sammen oplever vi den letelse, det var, da vi valgte at leve lesbisk, da vi endelig turde vælge alle de fine livskvaliteter, som vi kun finder sammen med kvinder.

Vi kan få snakket åbent om, hvor svært det har været for mange af os at

skulle fortælle vore forældre om vores lesbianisme, og om hvor rart det kan være, når de så alligevel forstår.

Vi kan frit snakke om, hvordan vi oplever det at være lesbiske i en heteroverden, hvordan vi tit lader være med at sige vores mening eller pakker den ind i vat, fordi vi er bange for at provokere, bange for at miste de mennesker, vi holder af, bange for at blive alene.

I løbet af ugen havde vi snakket om at tage til Århus og deltage i den Christopher Street Day-aktion, som LB og BBF havde arrangeret sammen med F-48. Nogle af os havde af forskellige grunde ikke lyst til at tage med, men det blev alligevel til, at vi, der havde lyst, tog afsted, dels fordi vi syntes, det var vigtigt for os at støtte aktionen og vise os som åbent lesbiske, dels fordi vi fik mulighed for at være med til introduktionen i LB i Århus fredag aften.

Formålet med aktionen var bl.a. at vise, at vi er der, og at vi er mange. Lørdag morgen samledes vi i Kvindehuset, hvor vi malede blomster og kvindetegn i ansigterne og tog skilte på ryggen, som på forskellige måder fortalte, at vi var lesbiske. Så gik vi ned i Føtex (et supermarked), hvor vi havde aftalt at mødes med bøsserne for at spise morgenmad, derefter gik vi samlet "på indkøb" i tre forskellige varehuse; undervejs uddelte vi løbesedler, der forklarede baggrunden for aktionen.

Vi endte på Clements Bro, hvor vi sang og hyggede os. Udover nogle enkelte aggressive tilråb, var reaktionerne meget tilbageholdende, ikke de store diskussioner med folk, højest et anerkendende smil. For nogle af os var det første gang, vi stod åbent frem i en aktion, det var en fin oplevelse, som også gør det lettere for os at deltage i nye aktioner.

I den anden uge af kurset ville vi starte med at snakke seksualitet. Vi holdt fast på de to grupper, som vi havde lavet i starten, fordi trygheden på den måde var størst. Det var svært at komme igennem, fordi vores seksualitet er noget, vi er så vant til at holde for os selv, men nu kendte vi alligevel hinanden så godt, at vi kunne hjælpe hinanden ved at stille spørgsmål og kommentere.

Vi fik snakket om, hvordan vores seksualitet med kvinder er hel, fordi vi kender hinandens kroppe, er trygge ved hinanden, og fordi der ikke er så mange faste normer og værdier for, hvordan vi er sammen. Vi fik snakket om, hvordan nogle af os i årevis har levet i forhold til mænd, hvor seksualitet var noget vi havde af pligt, fordi vi er opdraget til at tro, at det *skal* kunne lade sig gøre. Vi snakkede om, hvordan vi bruger onani meget for-

skelligt, nogle af os onanerer næsten aldrig, andre lærer sin egen krop og dens behov at kende og får derigennem en kropslig og åndelig frigørelse. Det har været svært for mange af os at lære at onanere uden skyldfølelse, som vi får fra normerne, der fylder os med, at kvinder ikke onanerer. Men det gør vi.

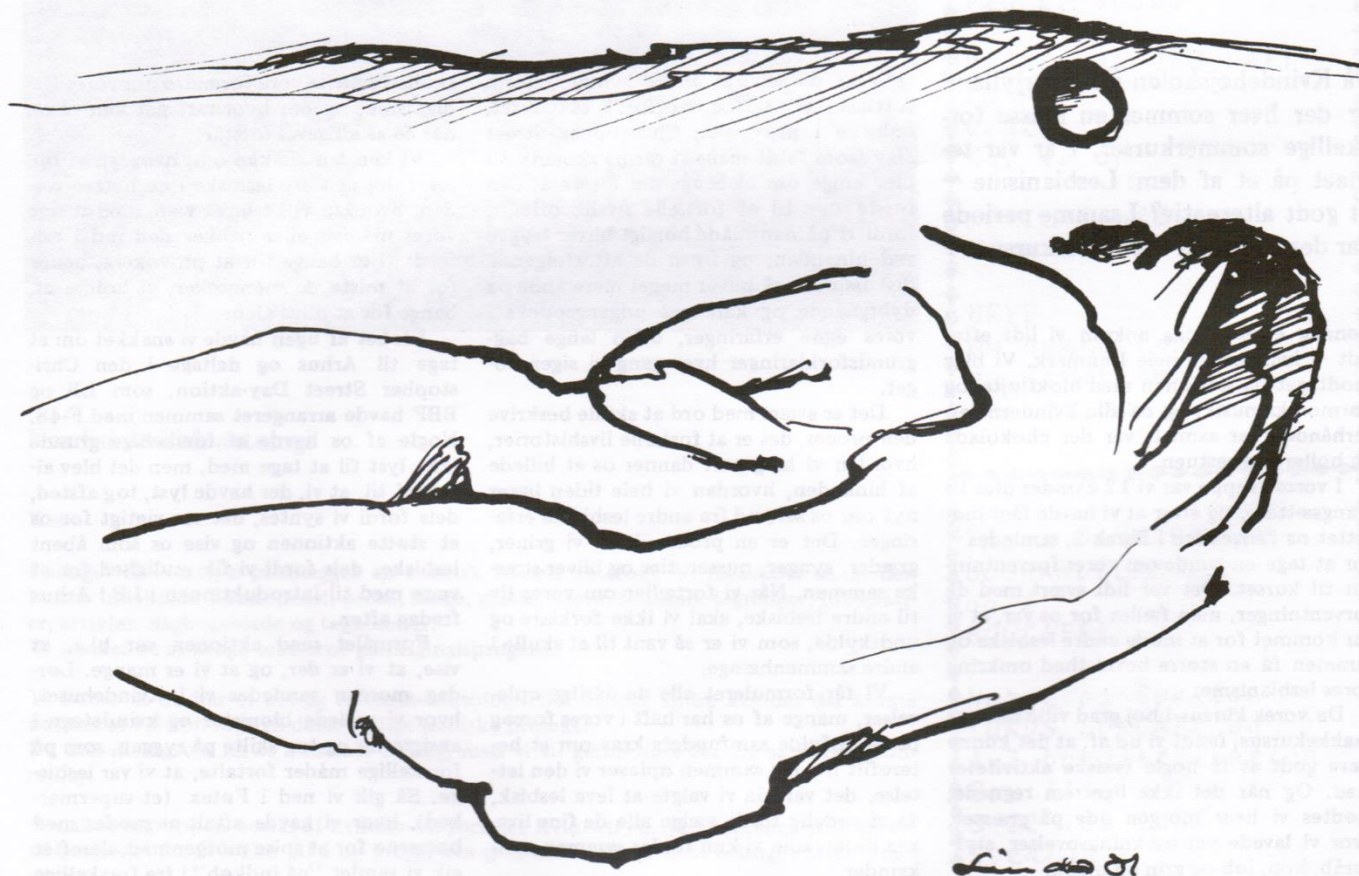
I løbet af kurset kom vi selvfølgelig ind på meget mere, end vi har kunnet fortælle om her: forholdet til vores mødre, til vores børn, til vores studie- eller arbejdskammerater, og ind imellem snakkerne nåede vi også at se en film om kvinders kropsbevidsthed, lavet på højskolen. Vi nåede også at høre et interview med Lotte Eriksen, som var med i starten af LB i København og før den tid aktiv i RSB, vi hørte et oplæg om 1800-tallets kvindebevægelse, som Birgitte Possing fra Århus forsker i for tiden. Tidspresset gjorde, at vi ikke rigtig fik samlet indtrykkene op i fællesskab, men alligevel gav det vores oplevelser på kurset et historisk perspektiv.

Men det at deltage i et kursus på Kvindehøjskolen er ikke bare kursets indhold, det er livet på skolen sammen med ca. 60 andre kvinder. Solfangerkvindene, der pukler i bagende hede eller drukner i silende regn med badstuen og solfangeren,

som lige så stille tager form. Teaterkvindene, der springer ud på marken og laver øvelser, som vi lurer dem af og bruger i vores egen morgenopvarmning. Landbrugskvindene, som støt og roligt arbejder med jorden og holder mange møder om aftenen. Kontorkvindene, som finder en lang ledning og flytter telefonen og kontorarbejdet ud i gården. Det er også det praktiske arbejde, der er ikke nogen, der er ansat til at lave vores mad eller rydde op efter os. Det giver en følelse af helhed, når vi selv går med i marken, selv skræller vores gulerødder og selv samler det skidt op, vi efterlader. Højskolen er også festerne og hyggesnakkerne rundt omkring på trapper eller ved bålet om aftenen, det er musikken, som vi laver sammen eller når vi bare har brug for at være helt alene med os selv og et instrument i musikrummet.

Det er en kvindeverden, hvor vi gi'r hinanden mere styrke til at være svage, og hvor vores lesbianisme kan få lov til at være hel.

Lone Carlsen,
Mette For0
Dorte Skjoldbye



BØSSEKAMPENS STRATEGI

wilhelm von rosen

Et foredrag med titlen "Bøssekampens strategi" har en underforstået forudsætning, som går ud på, at vi selv som bøsser kan opnå vores langsigtede samfundsmæssige mål ved hjælp af vores egen planlægning og handlen. I virkeligheden forholder det sig nok sådan, at vores samfundsmæssige rolle og situation i fremtiden — ligesom i fortiden — vil afhænge af historiske kræfter, der er langt større end noget, vi selv kan gøre os til herrer over. Vi kan nok ikke selv gøre andet end støtte de udviklingstendenser, der synes at støtte os

Bøsser har tidligere haft rollen som syndere, som kriminelle og syge. Idag har vi opnået rollen som minoritet. Det er klart en forbedring, og det var i 1950'erne og 1960'erne den homofile ligeretsbevægelses mål.

Men at være blevet en minoritet er idag ikke noget enestående; etniske grupper — som indvandrere i Danmark — har samme rolle, og det gælder også "kriminelle", hvis kollektive og individuelle problemer almindeligt anses for at være interessantere end deres kriminalitet. Det gælder "syge", der f.eks. som cancerpatienter organiserer sig for at bekæmpe undertrykkelsen og tavsheden, og det gælder de "gale", der organiserer sig og kræver, at deres normalitet legitimeres.

Bøssers og lesbisks situation som minoritet er *skæringspunktet* for bøssekampens taktik og bøssekampens strategi. Bøssekampens *taktik* må i lang tid ud i fremtiden være at styrke vores minoritet, at udvide opfattelsen af os selv som et folk med sin egen historie, kultur, egne traditioner og særlige livsstil.

Bøssekampens *strategi* må omvendt tage sit udgangspunkt i, at situationen som minoritet blot er en social rolle, en boks og en kasse, hvori omverdenen bekvemt kan placere os og vide, hvor den har os. Omverdenen kan stille krav til os, og i og med at den har identificeret os, fordi vi har identificeret os selv, kan den bekæmpe os. Som minoritet kræver vi og forventer vi i et demokratisk samfund en række rettigheder. Vi synes, at disse rettigheder er ganske selvfølgelig og i overensstemmelse med livet i et demokratisk samfund. Men vores historiske erfaring viser, at flertallet kan *tilbagekalde* disse rettigheder. Straffelovgivningen kan ændres igen, så det bliver strafbart at have sex med andre af sit eget køn. Vi har f.eks. netop set, at højrekræfterne i USA under præsident Reagan har gennemført en lov om føderal retshjælp, men tilføjet

en paragraf, hvorefter homoseksuelle individer og organisationer *ikke* kan opnå denne føderale retshjælp.

Den homoseksuelle kamps "pessimisme"

Når man taler med bøsser og lesbiske om bøssekampens strategi, hører man ofte ret pessimistiske udtalelser. Jeg har faktisk hørt på dem i alle de år, jeg har været bøsseaktivist. Det siges ofte, at nu er der et "backlash" på vej, nu vil en højreorienteret bølge ramme bøsser og lesbiske, og vi vil blive udsat for politiske, psykiatriske og voldelige angreb. De gamle homofile var i begyndelsen af 1970'erne ved at skide i bukserne af skræk, da unge bøsser offentligt tog ordet "bøsse" i brug i en positiv betydning, krævede rettigheder og ændrede normer og udtalte, at "det er godt at være bøsse". De homofile af ældre årgange troede, at dette ville provokere en voldsommere undertrykkelse fra det heteroseksuelle samfunds side. Men den kom ikke. Det viste sig tværtimod, at vi red på en større historisk bølge, der også bar os frem.

Paranoide og pessimister vil altid kunne se, at stigende undertrykkelse af bøsser og fascisme truer lige om hjørnet. Men jeg må sige, at så vidt jeg kan se, er alle de forsøg, der i den vestlige verden er gjort på at gennemføre og virkeliggøre en anti-homoseksuel politik, slået fejl. Anita Bryants kampagne er nu løbet ud i sandet, og det er samtidig tydeligt, at dens vigtigste virkning var at mobilisere bøsser — og det ikke kun i USA. Anita Bryant gjorde os i virkeligheden stærkere. Set i en større sammenhæng har denne og lignende kampe (f.eks. hele den nuværende spændte situation i Toronto, som den kendes fra The Body Politic, Mary Whitehouse's sag om blasfemi imod Gay News), det har alt sammen set fra vores syns-

punkt, været træfninger i bagtroppen under en iøvrigt sejrrig fremrykning. Det har været de kristne fundamentalisters sidste krampetrækninger.

Det er indlysende, at kampen imod fascisme ikke er overstået eller vundet. Men man må gøre sig klart, at det, vi skal frygte og bekæmpe, ikke er mellemkrigstidens fascisme. Det ville være at reagere ligesom de generaler, som planlægger den forrige krig og forbereder at udkæmpe slag, som allerede er vundet eller tabt. Tænk blot på Maginot-linien.

Den fascisme, der truer os nu, er helt anderledes end den fascisme, der truede for 50-60 år siden. Og når jeg siger "truer os", så tænker jeg på Skandinavien, Vesteuropa og Nordamerika. De traditionelle fascistiske partier har ikke nogen betydningsfuld tilslutning. De er arkaiske foreninger af tidligere frontkæmpere (i Tyskland), nostalgiske og fetish-motiverede gamle mænd, galninge og anti-semitter. I Storbritannien, hvor den traditionelle fascisme idag står stærkest, er der — ligesom i USA — tale om, at et hvidt proletariat føler sig presset af et farvet, evt. indvandret proletariat. Det er alvorligt nok, men helt kynisk kan vi sige, at så længe der er indvandrere fra fremmedartede kulturer, så vil de — og ikke bøsserne — blive genstand for den traditionelle fascisms aggression. Men naturligvis skal vi ikke glemme, at det samme kunne bøsserne sige med hensyn til jøderne i Weimarrepublikken — og det gik jo som bekendt også galt for bøsserne, da det kom til stykket. Der kan derfor — og af andre grunde — heller ikke være nogen tvivl om, at bøssekampen også betyder, at vi må bekæmpe denne traditionelle fascisme og stille os solidarisk med indvandrere.

Jeg vil imidlertid mene, at der som det ser ud nu, ikke er grund til at være pessimistiske og frygte, at bøsser og lesbiske i den vesteuropæiske-amerikanske kultur, for slet ikke at tale om Skandinavien, er truet af noget, der svarer til det, som skete i Tyskland i 1938. Jeg tror, at normerne om homoseksualitet i den almindelige befolkning har ændret sig så meget, at den uvidenhed og frygt for homoseksuelle, som fandtes dengang, i vidt omfang er afløst af accept, tolerance eller ligegyldighed. Normerne har ændret sig i det forløbne halve århundrede, og jeg vil f.eks. pege på, at et så højreorienteret og reaktionært parti som Fremskridtspartiet i Danmark aldrig har udtalt noget negativt om homoseksuelle. Almindelige menne-



sker er nu der, hvor bøsseaktivister var for 10-15 år siden.

Den autoritære bølge

Så vidt jeg kan se, berører den autoritære bølge, som for tiden går hen over Sverige, heller ikke bøsser og lesbiske. Den retter sig mod medborgere, der kan li' tobak, spiritus og knark. Men seksuelle nydelser er der ingen stemning imod.

Derimod ser jeg inden for vores kulturområde en proto-fascistisk og autoritær bevægelse, som jeg mener, vi bør tage op. Jeg finder det meget betænkeligt, at der igennem de seneste år har lydt stærke røster fra både kristeligt hold og vigtigere: fra kvindebevægelserne imod *pornografi*. Børnepornografi er nu blevet kriminaliseret i både Sverige og Danmark. Det er naturligvis ganske berettiget at ville beskytte de børn, der optræder som modeller i børnepornografien, men når man, som tilfældet er i Sverige, også kriminaliserer den *tegnede* børnepornografi og også kriminaliserer salg af fotografier, der allerede er optaget, så viser det, at motiveringen ikke blot er beskyttelse af bornemodellerne. Det er en lovgivning, som i sine *intentioner* er rettet imod *forbrugeren* af børnepornografi. Dette underbygges jo også af, at lovgiverne i både Danmark og Sverige her har lovgivet i direkte og åbenlys modstrid med kriminalisterne. Man har bevidst ignoreret, at lovgivningen om børnepornografi *ikke kunne* opfylde sit

angivne formål at beskytte børn. Hvad er så grunden til denne lovgivning?

Jeg tror, at der dels er tale om, at en gammel kristeligt farvet og puritansk bevægelse af ældre mennesker, der i almindelighed er anti-seksuelt indstillede har fundet et lille område, hvor de kunne gøre sig gældende.

Men vigtigt er det, at disse grupper har fundet en forbundsfælle i kvindebevægelsen. I Danmark drejede en meget stor del af den offentlige debat om børnepornografi sig om voldtægt af kvinder, om mændenes vold mod kvinderne. Dette er imidlertid allerede strafbart, og derfor måtte lovgiverne imødekomme kvindernes berettigede vrede over at leve i et voldssamfund, ved at gøre børnepornografi strafbart. Kvindebevægelsen har hermed medvirket til at indskrænke ytringsfriheden, — og ikke til at beskytte børn.

I store dele af kvindebevægelsen lyder der røster, som ønsker generelt at forbyde pornografi. Begrundelsen er, at pornografi er kvindeundertrykkende, fordi kvinden næsten altid i pornografi fremstilles som ydmyget og underkastet, og dette menes at medvirke til fortsat at undertrykke kvinder og opfordre til vold imod kvinder. Jeg vil egentlig selv tro, at denne kvindeundertrykkende pornografi — den heteroseksuelle pornografi — snarere er et *symptom* på de nuværende tilstande i forholdet mellem mænd og kvinder. Og jeg tvivler meget på, at man opnår nogen forbedring af de heteroseksuelles indbyrdes forhold ved at forbyde *symptomerne* på

et sygt forhold. Jeg har spurgt en hel del kvinder, der gerne ser pornografi forbudt, om de også ønsker at forbyde bøssepornografi — den kan jo ikke være kvindeundertrykkende. Spørgsmålet har overrasket dem, men de har alle svaret, at de også ønskede at bøssepornografi blev forbudt. Begrundelsen har været, at pornografi i *almindelighed* er sygt og unaturligt, at det ikke har noget at gøre med et ordentligt seksualliv, heller ikke blandt bøsser. Og med denne begrundelse vil kvindebevægelsens mest progressive og radikale kræfter lovgive om, hvad vi bøsser må vise i vores blade, de vil bestemme, hvordan vi skal finde inspiration til vores seksuelle fantasier. Det er ikke acceptabelt, og det uanset hvad man ellers mener om pornografi.

Ingen har mere end en minoritetsgruppe som os, brug for at ytringsfriheden er videst mulig. Og vores konkrete historiske erfaring siger os, at lovgivning imod pornografi ofte er blevet brugt til at ramme bøsser, og at homoseksuelle organisationer har kunnet lammes i en lang periode ad denne vej. Vi må derfor modarbejde kvindebevægelsens forsøg på at kriminalisere pornografi, dels fordi kvinderne ikke skal bestemme, hvordan *vi* tilfredsstiller vores lystbehov, dels fordi *vi* har brug for ytringsfriheden. Eksempelvis vil et forbud i Sverige imod pornografi sandsynligvis være økonomisk dødbringende for et foretagende som "Revolt", og uanset hvad vi måtte mene om et sådant kommercielt foretagende. der lever af at lave

pornografi og måske udbytter os økonomisk i vores behov for seksuelle fantasier, så kan det ikke være til bøssekampens fordel, at dette forlag forsvinder som konsekvens af et af kvinder inspireret forbud mod pornografi.

Når jeg lidt mere udførligt har beskæftiget mig med spørgsmålet om pornografi, er det fordi jeg her ser, at kvinderne og bøsserne ikke har fælles interesser, og fordi jeg mener, at bøsserne må modarbejde disse autoritære strømninger i kvindebevægelsen. De er udtryk for, at der ikke er vundet så meget, hvis patriarkatets afskaffelse betyder indførelse af matriarkatet. Et lignende modsætningsforhold vil man kunne finde i spørgsmålet om pædofili, hvor kvinder ofte har en langt mere restriktiv indstilling end bøsser. Dette vil jeg imidlertid ikke komme ind på her, men det hænger sandsynligvis sammen med forskellene mellem seksuel vold og udnyttelse af piger og unge kvinder *inden for familien* og seksuel vold og udnyttelse af unge mænd og drenge — det sidste er meget sjældnere og sker næsten altid *uden for familien* og med et langt mindre element af vold og overgreb.

Målsætning for den homoseksuelle kamp

Når man for alvor vil tale om bøssekampens strategi, dvs. bøssekampens langsigtede mål og midler, f.eks. som et scenario for de næste 20-30 år, må vi først gøre os

klart: Hvad er det vi vil vinde, og hvad er vores mål? Det er egentlig, ganske simpelt *det*, at normerne omkring seksualitet ændres således, at det i befolkningerne anses for ligegyldigt, om man elsker nogen af det *andet* køn eller det *samme* køn. Dvs., at vi arbejder for at fjerne skellet mellem homoseksualitet og heteroseksualitet. Dertil er vi godt på vej. Men det er naturligvis først, når ganske unge bøsser oplever, at deres seksualitet og kærlighed er ganske uproblematisk, at vi kan erklære kampen for vundet. Det vil måske tage 20 år endnu. Når det sker, dvs. når det er indlysende for alle, at kærlighed og sex med det samme køn i virkeligheden er det samme som sex og kærlighed til det andet køn, så vil kategorierne homoseksuel og heteroseksuel forsvinde. Så vil der ikke være bøsser mere. Så vil den livsstil, vi lever, være en historisk periode. Ligesom den sociale kategori "homoseksuel" opstod på et bestemt historisk tidspunkt, nemlig i slutningen af 1900-tallet, således vil den igen forsvinde på et bestemt historisk tidspunkt.

Vi skal ikke bilde os ind, at vi selv i større udstrækning er herrer over denne udvikling. Det var langt større sociale kræfter, der førte til, at gruppen "homoseksuelle" udskiltes af samfundet, og defineredes som asociale væsener, der faldt uden for industrisamfundets bærende sociale element, familien. Det var, som jeg nævnte, langt større sociale bevægelser, der var baggrunden for de sidste årtis bøssekamp og bøssefrigørelse, og det vil selv-

sagt være langt større kræfter end vore, der fører til, at kategorierne homo- og hetero-seksuel visner bort. (Det sker nok, før staten visner bort, men ikke uden sammenhæng med statens bortvisnen).

Kategorien homoseksuel

Kategorien "homoseksuel" opstod som en følge af disciplineringen af storbyernes arbejderproletariat i familien, der blev et vigtigt grundlag for social kontrol med arbejdskraften. Omvendt vil kategorien "homoseksuel" forsvinde igen, efterhånden som familien bortfalder som det bærende element i statens og økonomiens sociale kontrol med befolkningerne. Denne udvikling er allerede temmelig langt fremskreden. Familiens rolle i samfundet er idag på ganske tydeligt tilbagetog. Den kan ikke opfylde statens og økonomiens krav om socialisering af næste generation, og den er med de krav, der idag stilles til en velfungerende familie, snarere en hindring for statens og kapitalens effektive udnyttelse af arbejdskraften.

Årsag til Familiens svækkelse

Der er givetvis mange årsager til, at familien i de sidste 10-20 år gradvist er blevet svækket. Men der er en årsag, som jeg ikke hidtil har set megen interesse for, og som jeg vil se på — specielt i forbindelse med Bøssekampens Strategi.



Familien svækkes i disse år bl.a. fordi en familie kræver disciplinering, udsættelse af fornøjelser, underkastelse under et hierarki og forpligtelser af familiens medlemmer på en lang række punkter. Faderen er ikke undtaget; han er p.g.a. familien forpligtet til at underkaste sig arbejdsdisciplin for at sikre familiens økonomiske grundlag. Familien er i sit væsen autoritær. Dette er der idag i den europæiske og nordamerikanske kultur flere og flere, som ikke vil underkaste sig. For et voksende antal mennesker er *personlig selvrealisering* her og nu, i det ene liv, der er givet os, et langt vigtigere mål. Der er i disse år en voksende ideologi (den er ikke formuleret som sådan), som tillægger opdagelsen af det personlige selv og fascinationen ved at skabe en personlig og original identitet den samme politiske og moralske kraft, som vi tidligere har fundet i idealerne om menneskerettigheder, menneskers lighed, troen på verdsligt fremskridt og kampen for social retfærdighed. Bagom det stigende antal skilsmisser, den såkaldte "disciplinkrise" i skolen, skoleelevers fravær fra undervisningen, den stigende utilfredshed med jobs, der er meningsløse for den arbejdende, græsrodsbevægelserne, bagom kønnes frigørelsesbevægelser, og den almindeligt stigende antiautoritære holdning, som folk illustrerer i deres personlige liv, bag den voksende interesse for meditation og orientalsk religion og mystik, bag alt dette ligger en historisk ny påstand: Jeg er smuk, jeg er god, jeg er vigtig! Et stigende antal mennesker nægter at være det, som almindelige og anonyme mennesker, masserne altid har været: børn, der bliver det, som forældre og lærere fortæller dem, at gode børn skal være, nemlig mænd og kvinder, der vokser op og bliver ægtemænd og fædre, husmødre og hustruer i overensstemmelse med den sociale programmering, arbejdere, som vedbliver at arbejde i et fremmedgjort job, og som kejer sig ihjel. Der er flere og flere, som ikke accepterer denne situation.

Den sociale konfrontation ved at prioritere det personlige højest

Der kommer et punkt, hvor behovet for opdagelse af sig selv, hvor resultaterne af introspektion om egen identitet og potentiale bliver en udfordring imod institutionerne, som opretholder det teknokratiske industrisamfund. Når der stilles spørgsmålstegn ved berettigelsen af kollektiv autoritet og underordnelse af individuelle valg og individuel adfærd under samfundets overordnede økonomiske, administrative, militære forventninger, så udføres dermed noget centralt, som ethvert samfund hidtil har vogtet nøje over: Samfundets og kollektivets prioritet over det enkelte individ. (Eks.: Christiania).

Vi er på vej til en samfundsmæssig og historisk situation, hvor lystbehovet og lystbehovets tilfredsstillelse i hver enkelt menneskes liv, sættes højere end noget andet. Højere end konkurrencesamfundets krav, højere end det krav, man som-

metider kalder "at blive voksen" eller "moden". Det vigtigste er, at jeg opdager hvilke ressourcer og muligheder jeg selv har og realiseringen af disse — som barn, som kvinde, som bøsse, som kunstner, som yogi, transseksuel, som mental patient, som kriminel. Det er også et oprør imod det autoritære samfunds etiketter og roller, dvs. imod dets psykologiske styringsmekanismer.

Modstand

Det er klart, at denne tendens vækker til protest og modstand fra autoritære, konservative og samfundsbevarende kræfter. Christopher Lasch' bog om narcissisme er en sådan reaktionær protest, der blot anvender et negativt værdiladet ord — narcissisme — om folks stigende optagethed og fascination med sig selv og deres eget liv.

For venstreorienterede og socialistiske bøsser, er alene den kendsgerning, at vi er sammen her, et tegn på, at vi sætter opdagelsen af vores eget liv, skabelsen af vores eget liv *højere* end den personlige underordnelse under en classes — arbejderklassens — af marxismen definerede historiske opgave. Vi tvivler endda, mange af os, på om arbejderklassen faktisk eksisterer. Er arbejderklassen ikke en historisk abstraktion, som tjener til individets underordnelse af egne lystbehov under en politisk autoritet? Vi kan i hvert fald føle os sikre på, at vores eget liv *ikke* er en abstraktion — vores liv er et projekt, som vi ikke agter at underordne under noget andet.

Den homoseksuelle kamp som en del af "den personlige politik"

Den moderne bøssebevægelse er allerede en del af denne historiske og langt bredere frigørelsesbevægelse, som jeg her kort har skitseret omridset af. Skal vi give den et navn, bliver det *Personalisme* — *den personlige politik*. Den skal naturligvis ikke forveksles med *individualisme*. Individualisme, og da slet ikke i dette ords social-darwinistiske betydning, hvor kampen for overlevelse fører til isolerede, selvinteresserede mennesker i et konkurrencesamfund. Individualister måler og forstår sig selv ved deres besiddelser, ejendom og erobringer, ved deres bedrifter måske. Personer forstår sig selv ikke ved at *have*, men ved at *være*. Individualisten opstår i en konkurrencesituation, personen opstår gennem opdagelse af sig selv.

Personlig uskyld — og dets historiske modsætninger

De, der lægger vægt på i deres samfundsmæssige adfærd at opdage og være sig selv, tager udgangspunkt i deres *uskyldighed*, og de kommer derved i modsætningsforhold til alle de herskende ideologier i vores kultur: kristendommen, som fastslår, at mennesket er syndigt, kapitalismen, som forstår mennesket reduktio-

nistisk som arbejdskraft, der skal disciplineres og manipuleres — både som arbejder og som forbruger — marxismen, som tager udgangspunkt i en fremmedgjort bevidsthed og skaber skyldfølelse p.g.a. ukorrekt eller manglende klassebevidsthed og iøvrigt underordner personen under den enorme kollektive gruppe, arbejderklassen. Personalismen er også i modstrid med Freud og psykoanalysen, som tager udgangspunkt i menneskets undertrykte seksuelle drifter (libido), og fastslår, at denne undertrykkelse er en politisk og samfundsmæssig nødvendighed (derfor går freudianere heller ikke ind for realisering af polymorf perversitet).

Bøssebevægelsen har ligesom en række andre moderne græsrodsbevægelser taget udgangspunkt i vores konkrete undertrykkelse og arbejdet på at frigøre den, *her og nu!*

Modstanderne er de, som har fordel af de gamle dyder

En af bøselitteraturens store digtere, Walt Whitman gav for mere end 100 år siden sit store digt "Leaves of Grass" undertitlen "Song of Myself". Det er den sang, vi synger. Derved bliver vores modstandere de mange, sommetider liberale, ofte konservative (både socialister og kapitalister), som forsvarer og fremhæver lov og orden, kulturen (med stort K), og forsøger at fastholde os i de traditionelle sublimerende dyder: selv-kontrol og selv-undertrykkelse, udsættelse af lystbehov, pligttopfyldende borgerdyder, arbejdsmoral, underkastelse under samfundets institutioner (staten, partiet, klassen, kirken, familien, det økonomiske livs korporationer osv.).

Dermed kender vi også vore fjender: en evt. ny "fascisme" er den konkrete iværksættelse af disse kollektive institutioners behov for at kontrollere mennesker til brug for deres egne formål. Disse institutioner kan kun overleve, hvis de kan underordne os under deres autoritet. I vore lande kan de i vid udstrækning tilpasse sig vores små personlige ideosynkrasier, f.eks. at vi insisterer på at være homoseksuelle, men der kan komme et punkt, hvor de bliver bange for en udbredt anti-autoritær adfærd, og så vil de måske beskytte sig selv ved alle mulige former for kontrol og autoritær påvirkning, måske især i uddannelsesvæsen.

Lad mig give et enkelt eksempel på, hvor vigtig og central Personalismen er for os. Alt tyder på, at de herskende institutioner i vores kultur *ikke* vil gøre alvor af nedrustning og afspænding. Der er for mange industrielle og politiske interesser forbundet med rustning og militær. I Sverige f.eks. vil eksport af våben vedblive at være vigtig for betalingsbalancen. Det er kun gennem enkelt-personers anti-autoritære nægtelse af at anerkende dette, (f.eks. gennem fredsbevægelserne) at vi kan undgå det, som er den største trussel ikke blot mod homoseksuelle, men mod *alle*: krig global ødelæggelse. Et oprør imod dette truende kollektive og statsligt organiserede selvmord er kun muligt, hvis

mennesker nægter at tage de institutioner alvorligt, som opretholder denne trussel.

Homoseksuelles særlige forudsætninger

Overalt, hvor man beskæftiger sig hermed, er Bøssebevægelsen et lysende eksempel på frigørelsen af det personlige, og dermed er vores strategi også anerkendt. Bøssernes særlige rolle i denne historiske udvikling er det naturligvis vanskeligt at udtale sig præcist om. Jeg forestiller mig med udgangspunkt i Henry Hays berømte udtalelser om "The Gay Window", at vi kan få rollen som seere og magikere. Meningen med en drift og et lystbehov, som *ikke* fører til en ny generation, må være at gøre vejen lettere — eller at finde vejen — for de, som har nok at gøre med den konkrete børneavl og opdragelsen.

Bøssebevægelsen er en meget *personlig* politisk form for organisation. Den tager udgangspunkt i en skyldfri følelse af personlig lyst, som af velkendte grunde, historisk set er anti-autoritær. Af netop denne grund kan Bøsseorganisationer aldrig blive masseorganisationer. Organisatorisk arbejde kan meget let komme i modsætning til udfoldelse af egne lystbehov, og derfor vil Bøssebevægelsens organisationer kun komme til at bestå af de bøsser og lesbiske, som lystbetonet finder tilfredsstillelse ved dette arbejde. Den organiserede bøssebevægelse vil komme i modstrid med sine egne græsrodder, hvis den insisterer på organisering i traditionel forstand, og hvis den betvivler folks lyster. Officielle bøsseorganisationer kan

derfor heller ikke tale imod pædofili og sadomasokisme, uden at undergrave sig selv. Hvilken lystbetonet -isme bliver den næste, som skal erklæres anatema?

Lige så lidt som folk i dag vil underkaste ders *liv* under en "korrekt politisk linje", ligeså lidt vil de underkaste sig "en korrekt seksualitet". Det ville også være dumt at gøre det. Det ville være at fornægte alt, hvad bøssebevægelsen står for, nemlig er pluralistisk seksualitet.

Hvad dette IKKE er (bl.a.)

For ikke at blive misforstået, vil jeg gerne sige, at hvad jeg her har talt om, ikke er et forsvar for sult og udbytning noget sted i verden. Jeg har heller ikke sagt, at vi skal være ukritiske over for hverken vores egen kultur, bøssekulturen og dens ghettoer, ej heller skal vi være ukritiske over for de former for udbytning netop den personlige frigørelse medfører, men at folks søgen efter en personlig identitet og mening får kritisable udtryk, må ikke føre til en benægtelse af, at de har et legitimt og berettiget krav på at frigøre sig, udvikle sig som enkelte personer og finde deres *egen* mening med det ene liv, vi har.

Opsummering af den homoseksuelle kamps strategi

Bøssebevægelsens strategi kommer derfor til at gå ud på:

1. Samarbejde med græsrodsbevægelser inden for seksuel frigørelse, kønspolitisk frigørelse og andre former for person-

lig frigørelse (dvs. i alliance med f.eks. børn, gamle, gale, kvinder, og andre outsider- og marginalgrupper), og med økologisk frigørelse og fredsbevægelserne.

2. Støtte den anti-autoritære historiske udvikling og anerkende *alles* behov for at se ind i sig selv og finde deres personlige identitet. Det er en kamp imod samfundsskabte roller og identiteter, imod kategorien "minoriteter". Det er også en kamp imod de samfundsinstitutioner, der opretholder disse identiteter.

Dette er nødvendigt, fordi anerkendelsen af *alles* personlige behov i deres fulde udstrækning fører til anerkendelsen af (bl.a.) *alles* element af homoseksualitet.

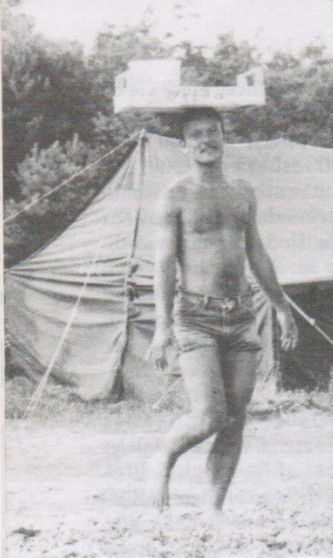
3. Den udstrakte og samfundsmæssige anerkendelse af *alles* homoseksuelle element, betyder, at grænsen mellem homoseksualitet og heteroseksualitet forsvinder. Det bliver blot to sider af *samme* kærlighed og *samme* seksualitet. Grænsen bliver ligegyldig.

4. Når grænsen mellem homoseksualitet og heteroseksualitet er ligegyldig, vil bøsser ikke længere udgøre en minoritet, der kan afgrænses og defineres — og vi vil dermed heller ikke som en minoritet være underkastet truslen om et flertals undertrykkende indgriben.

Artiklen er en forkortet udgave af et foredrag holdt i maj 1981 på Marxistisk Folkeuniversitet i Stockholm. (Litteratur om personalisme: Theodore Roszak: Person/Planet. The Creative Disintegration of Industrial Society, London 1979.)

Luis Caballero





BØSSE Ø-LEJR

— de fleste af mine venner, så på mig med undren, og da jeg selv var fyldt med en tilsvarende undren over min beslutning, kunne det mange gange være svært at svare på spørgsmålene med andet end "at det har jeg tænkt på i flere år — og jeg er jo bøsse", vage svar, fulgt op af en næsten undskyldende skuldertrækning, manden er momental gal . . .

Dagen for afrejsen rykkede ubarmhjerligt nærmere, og med denne fremrykkende dato blev jeg nødt til at tænke seriøst på lejren, i det mindste seriøst på hvad min rygsæk skulle indeholde. Dagen kom, og ind på banegården med slet skjult angst og med bævende knæ. På vejen derind så jeg flere som nok skulle samme sted hen. De så ikke ud til at være mennesker jeg kunne snakke med, bare lade som ingenting — se lige ud, den nærmere konfrontation kunne tidsnok komme.

I toget begyndte det så, jeg mandede (bossede) mig op og gik ind i samme kupe, som de andre, der tydeligt nok kendte hinanden og tydeligt nok så frem til lejren med glæde og forventning — en fyr kom styrtdende i sidste øjeblik, for ind ad døren, kyssede alle på munden, også mig . . . sådan gør man måske???

Togrejsen til Hundested forløb ellers stille. Ombord på en blæsende færge, madpakker kom frem fra alle taskerne — fandens også, hvorfor havde jeg ikke tænkt på det, heldigvis var der 1/2 fl. Gammel Dansk i rygsækken — mit bidrag. Pludselig opdager jeg, at jeg sidder midt i blandt 10 andre, gumlende på en ostemad, mens min flaske går rundt. Jeg smiler forsigtigt, skotter lidt til de andre passagerer på båden, hvordan ser de nu på, at vi bøsser sidder i samlet flok, og der er ingen tvivl om vores køn, de glade hvin og de hurtige højlydte replikker er ikke til at tage fejl af, det hjælper nu at være flere, når man skal se alle "heteroerne" i øjnene.

Da vi når frem kender jeg allerede 10 af lejrens 50 deltagere, min tvivl er lidt på retur, jeg klarer det sgu nok, en uge er ikke så lang tid, og de virker da meget flinke.

Fra båden tager vi en taxa, landskabet er dejligt, høstgule marker, frodige grøftkanter, en hvid grusgrav, nu igennem en tæt, grøn skov, og der ligger lejren, som nejdende damer står teltene, solidt forankret på en lang, frodig engstrækning, med tusindvis af blomster, og bagved blåt,

blinkende vand. Ind i teltene og finde en soveplads, og så lige et bad inden lejrens første fællesmøde.

Småfrysende sidder vi i en rundkreds, samtalen går lidt langsomt, alle er ligesom afventende, skotter til hinanden. Heldigvis er der det rent praktiske, der skal ordnes, madlavning, opvask, rengøring og lokumstømning. Efter tælleprincippet inddeles vi i hold og bestemmer, at disse praktiske hold også skal fungere som basisgrupper om formiddagen, medens eftermiddagen skal bruges til emnegrupper. Aftenen er kold. Det forrige hold har efterladt nogle ildrøde, giftigtudseende spegepølser. Samtalen ved aftensbordet går træt, tvivlen melder sig igen — de fleste er trætte. Allerede ved 22-tiden ligger mange tænderklaprende i deres soveposer, jeg kan ikke sove, kulden og de uvante lyde holder mig vågen — omsider falder jeg i søvn.

Søvndrukken vakler jeg ud om morgenen, og så begynder eventyret, ja andet ord kan ikke beskrive de dage, der følger. Solen bager ned, bordene er slæbt ud, og det dufter fra kaffen og de vilde blomsterbuketter. Vandet blinker muntert, lokkende — ned og vaske søvnen væk, solen





JAMEN, HVORFOR DET

varmer — det samme gør kaffen, og snakken går livligt rundt omkring mig. Dagen er som et broget lappetæppe. I basisgrupperne går snakken livligt, emner dukker frem, bliver overvejet og diskuteret. Bøsser og kultur, Bøsser og Politik, Samlivsformer, Selvundertrykkelse, At blive gammel som bøsse, Bøsser med børn — er nogle af de emner, jeg snuser til.

Allerede ved frokosten den første dag er der etableret gode kontakter, glæden pibler og bobler i mig, det samme gør ordene, tungen slår næsten kludder af iver, tonelejet bliver højere og højere for at blive hørt. Jeg ser mig omkring — hænder gestikulerer, stemmer og latter, røde næser og skuldre. Det er rart det her, og hvor var det dog fornuftigt, det ham den lille feminine sagde. Sådan en type ville jeg normalt aldrig have talt med, man har jo sine fordomme.

Dagene flyver afsted, basisgrupper, emnegrupper, Alexanderteknik (afslapning og bevægelse), selvforsvar ved en engelsk karateekspert — ”bøsser har flygtet nok, stå fast og kæmp”. Praktiske gøremål — jo, dagene er for korte, hvor bliver de af — blændende sol, gode, ivrige, mange gange heftige samtaler, havbade, stille

vandreture, blomsterkranse-binding — der er plads til det hele.

Aftenerne er et kapitel for sig. Een aften er der saftige, gode sange ved ”Jydsk homofilt mandskor”. — Latteren og selvironien får det til at runge af fryd mellem teltene. Een aften er der H.C. Andersen-oplæsning af en professionel skuespiller. Grebne lytter 50 mennesker, i alder fra 16 - 65, til en troldmand, der tryller og leger med os, får nattergalen til at synge og roser til at blomstre. Bagefter sidder man stille og grebne om bålet. Aftener med korsang, fælles sminkning, teater og gøgl. Båltaler, hvor man tør sige, hvad man tænker og oplever uden at være bange for at blive misforstået eller grint ud. Trygheden og fællesskabet er der hele tiden. Beske, men aldrig onde bemærkninger, sange om undertrykkelse, sange om politik, afvekslende med sange fra Dansk-toppen — der er plads til det hele.

En aften rejser en sig op og siger: ”Hvor er det godt, at det at være bøsse ikke kun sidder i pikken”. Lige det man selv tænkte — og han tør sige det højt. Godt at turde give ham et stort knus til tak.

Pludselig er det sidste dag. Bussen hol-

der der og minder os om hverdagen uden for lejren. Mørkebrune med blomsterkranse i håret, smil og tårer i øjnene siger vi farvel. Vemodige, men også glade. Syngende af fuld hals kører vi ind til byen til færgen. Vi registrerer folk omkring os og ser dem alligevel ikke, vi holder om hinanden, kysser, knuger, vi har stadigvæk vandet, solen og fællesskabet i vore øjne, i vore hænder. Hvad rager det os at folk ser og undres. Stoltheden, trygheden gør os uimodtagelige. Al den kropsnærhed og kærlighed, al den glæde og alvor, vi har oplevet i denne uge, gør os stærke. Vi klarer det, vi kan forbinde drøm og virkelighed. Jeg tør bande på, at ikke en af os ønsker anden identitet end bøssens.

Jeg tror det på en og samme tid bliver lettere og sværere at tackle hverdagens problemer. Lettere, fordi jeg har oplevet styrken ved fællesskabet uden trykket fra det omkringliggende samfund. Sværere, fordi dette tryk nu skal bæres alene. Et kort nu strejfer udrejsens tvivl mig. Jeg rykker tættere til den brune skulder ved siden af mig uden at se, hvem det er. Han er jo en af vore egne, en af bøsserne fra ølejren på Rugaard Strand.

Kai Vorf



«LESBISKE ER JO NÆSTEN HALVE MÆND

— OG NU VIL DE OGSÅ HA' BØRN»

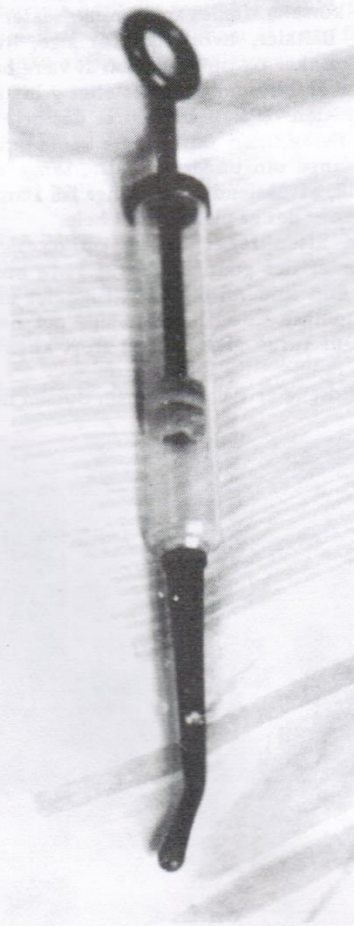
Maggie og Kurt har snakket med Nina og Gert om lesbiske og kunstig befrugtning, og om det at være donor

Nina: — Det hele startede for nogle år siden. Nemlig da jeg selv ville have et barn og fandt ud af, at man ikke gennem de officielle kanaler kunne blive insemineret som lesbisk, fordi lesbiske tilhører kategorien enlige.

Man kører efter adoptionsloven. Det vil sige, at man skal kunne opfylde nogle krav. Man skal være gift og have en vis form for økonomisk status bl.a. Der findes ingen lov om insemination, og derfor har man kørt efter loven om adoption. Derfor vidste jeg, at det ville være fuldstændig umuligt for mig at blive insemineret på de officielle steder, også fordi jeg vidste, hvordan det lægelige syn er på homoseksualitet.

Ninas historie

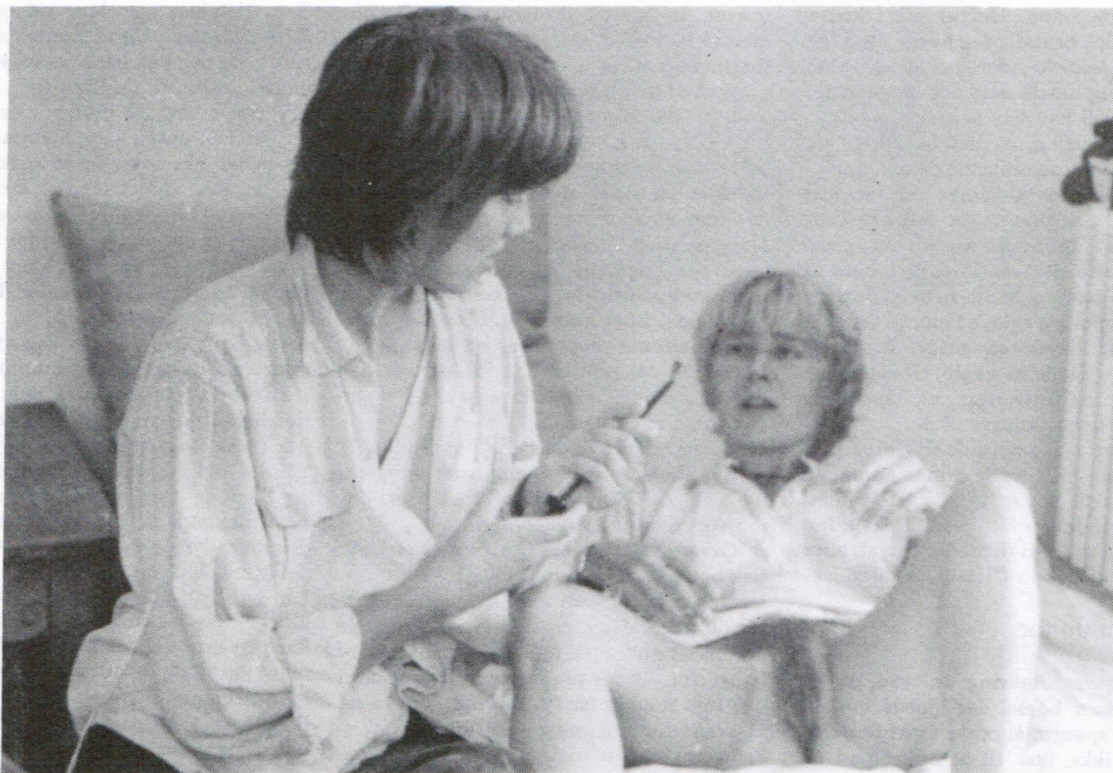
Nina: — Jeg var 25 år — nu er jeg 32 — da jeg besluttede mig til at få et barn, men dengang vidste jeg ikke, at der var noget, der hed kunstig befrugtning, det havde jeg ikke tænkt på. Jeg havde en veninde, og vi snakkede om, at hun muligvis kunne have et forhold til en fyr — balle med ham og så have en eller anden form for beskyttelse på, pessar eller sådan noget. Og så ved jeg ikke, om hun ville gå på hænder ind til mig for at beholde sæden i sig. Det var sådan: nogle tanker om, hvordan man kunne gøre, fordi jeg som lesbisk aldrig havde været i seng med en mand og heller ikke havde lyst til det. Så var det store spørgsmål, hvordan jeg kunne undgå det.



Nogle år senere mødte jeg en lesbisk veninde, som var sexolog og havde insemineret andre kvinder, heteroseksuelle kvinder. Hun gjorde det på grund af de lange ventelister. Man har nogle helt bestemte systemer på de officielle steder, hvis man ikke bliver gravid efter de tre første forsøg, ryger man tilbage i køen, og det kan være enormt psykisk belastende.

Jeg blev gravid med det samme, men jeg aborterede, og det slog mig selvfølgelig helt ud, netop fordi jeg havde en bevidsthed om at være gravid med stort G, og jeg havde det meget dårligt efter aborten. Jeg var indlagt på Rigshospitalet, og der havde jeg en diskussion med en af lægerne. Jeg forklarede ham, at jeg var blevet insemineret, hvorfor og hvordan, og at det var gjort privat, fordi jeg var lesbisk, og lesbiske kvinder ikke kunne blive insemineret de officielle steder. Og det bekræftede han, men han kunne ikke forstå, hvorfor jeg ikke havde gjort det på naturmetoden. Og lige inden jeg blev kørt op på kirurgisk afdeling for at blive suget, klappede han mig på indersiden af låret og sagde, at næste gang syntes han, jeg skulle prøve det efter naturmetoden. Det hele var en meget ubehagelig oplevelse.

Jeg besluttede mig så til hurtigt at blive gravid igen. Jeg fik at vide, at kvinden, der havde insemineret mig første gang, ikke var interesseret i at gøre det igen. Og da jeg havde fundet ud af, at det i virkeligheden ikke var så svært — det var ikke værre end at skyde en tampax op — besluttede jeg mig til, at det kunne jeg da selv klare. Men jeg skulle jo have sæden et eller andet sted fra, og det var det helt store problem. Jeg vandrede byen rundt og spurgte alle fyre, jeg kendte, om de ville hjælpe mig. Jeg kendte faktisk kun



bosser, og ingen af dem ville af forskellige følelsesmæssige årsager, som de dog ikke forklarede nærmere.

Jeg var ret hudløs til sidst, og en aften i ægløsningsperioden gik jeg på Cafe Sommersko. Jeg kom i snak med en tilfældig fyr, og jeg fortalte ham, at jeg var lesbisk. Han sagde at han kendte nogle lesbiske og de var da meget søde. Og så kom vi til at snakke om, hvordan nu, hvis man ville have børn som lesbisk. Og jeg fortalte ham, at det ville jeg gerne og forklarede ham, hvordan og hvorledes det forholdt sig, og spurgte, om han ville hjælpe mig. Så sagde han, at det ville han godt.

Inden han nåede at tænke sig for meget om, sagde jeg, at så skulle det være nu. Det forvirrede ham jo godt nok, da var klokken halv et om natten. Vi stod så og snakkede om, hvor det skulle foregå. Han ville at vi skulle tage på hotel, men det ville jeg ikke, jeg turde ikke, jeg kendte ham jo ikke. Så foreslog han Christiania — ude på de mørke volde, og det turde jeg heller ikke. Så sagde jeg, at vi kunne da bare lige gå her over bag Helligåndskirken. Det gjorde vi så, og jeg stak ham en glycerinsprøjte, jeg havde købt på apoteket. Det er en forholdsvis stor sprøjte, med en diameter ca. som en enkrone. Den gav jeg ham i hånden og kostede ham ind bag en busk, og så sad jeg på en bænk og holdt vagt.

Første gang jeg var blevet insemineret med tre dages mellemrum, da var det gået ret hurtigt. Sådant noget med, at kvinden var gået ud i et skur, hvor donor sad — jeg så ham forøvrigt aldrig — og så kom hun som regel tilbage sådan en syv minutters tid efter, og det slog næsten aldrig fejl. Men ham her, han var væk i tyve minutter, så jeg var sikker på, at han var sprun-

get over hækken og var forsvundet, så jeg var efterhånden godt urolig. Men så kom han endelig. Slipset sad på skrå, og håret var uglet. Han var meget ked af det, der var ikke kommet så meget, og han havde også ramt ved siden af, han havde været bange for at der skulle komme nogen . . . Men OK, jeg fik så sprøjten med den lille smule sæd i. Og så ned med bukserne og op på en bænk, og så sprøjtede jeg det ind. Han stod med ryggen til, han var faktisk ret venlig. Så tog jeg en tampax på, jeg tænkte, at det ville holde lidt på det, selv om en tampax jo faktisk suger! Han spurgte, om jeg havde det godt. Joh tak, jeg havde det udmærket, og jeg sagde, at jeg gerne ville give en øl et eller andet sted. Vi gik hen på et værtshus og fik en øl, og så skiltes vi på Rådhuspladsen.

Jeg gik så en dags tid og spekulerede over, om jeg måske slet ikke var blevet gravid af den lille smule. Og jeg vidste jo, at jo længere tid man har sæd i sig i ægløsningsperioden, jo større chance var der for at blive gravid. Det er også noget med at ægløsningsperioden er en meget fin balance, som det er svært at kontrollere, fordi det kan foregå over flere dage. Faktisk er jeg forbavset over, at så mange kvinder bliver gravide, fordi det er en død-kompliceret proces. Derfor var jeg også meget i tvivl, om jeg var blevet gravid. Jeg vred min hjerne og kom i tanker om en fyr, jeg havde gået på højskole med. Jeg ringede til ham, og han indvilligede i at gå med til det, og jeg sagde, at jeg kom med det samme. Jeg fik senere at vide, at han havde ringet en halv time senere og sagt, at han havde ombestemt sig, men da var jeg jo på vej. Han sagde imidlertid ikke selv noget, da jeg kom.

Efter vi havde siddet og snakket en

halvanden times tid, gik han så ind i et andet værelse. Det tog også pokkers lang tid. Så kom han tilbage og sagde, at han havde haft nogle problemer med det, men han havde tænkt, Nina skal sgu have det her. Og så var det kommet. Jeg sprøjtede det op og lagde benene op mod væggen. Og der lå jeg så og gloede på Jesus på korset, som hang der. Det var til at blive helt religiøs af, først Helligåndskirken og så dette her krucifix på væggen. — Det er praktisk at ligge med benene oppe en halv times tid, så det kan løbe ned, hvor det skal. — Alt imens sad han så og fortalte om sine seksuelle problemer.

Så blev jeg altså gravid. Jeg bliver åbenbart nemt gravid, så hvis jeg havde været heteroseksuel, havde jeg nok haft elleve børn. Men det er altså min historie om, hvordan jeg fik et barn.

De troede jeg havde fryseren fuld af sæd

— Så skete der det, at efter jeg havde født, var der en del kvinder, som jeg ikke kendte, der ringede til mig, også fra Jylland, ja Sverige og Norge. Hende jeg havde gået til fødselsforberedelse hos i Kvindehuset havde henvist kvinder til mig, fordi hun vidste, hvordan jeg var blevet gravid. Jeg tænkte, at der åbenbart var mange lesbiske kvinder, der gerne ville være gravide, men jeg ved ikke, de troede åbenbart, at jeg havde fryseren fuld af sæd, som jeg bare kunne sende med posten. Jeg horte også i Kvindehuset om en som var blevet insemineret gennem Bo Warming. Jeg havde hørt om ham før og om hans måde at være over for lesbiske. Bo Warming vil helst have, at det kører

efter naturmetoden. Det er pik i kusse, for at sige det brutalt. Jeg havde også talt med andre lesbiske, der havde henvendt sig til ham og havde haft det meget skidt med det, fordi han havde opført sig rigtig mandschauvinistisk, og det betød, at jeg blev fyr og flamme omkring de her ting.

Jeg kom i kontakt med en fyr, der godt ville være donor for lesbiske. Jeg kendte ham ikke, og jeg var lidt utryk ved ham. Jeg følte det var underligt bare at komme hos ham og hente sæden. Han var sød og rar, men jeg følte at han på en eller anden måde havde en magt, fordi jeg værsgo' bare havde at vente, til det passede ham, og jeg følte også, at han havde nogle forkerte holdninger til det.

Så var det at jeg ringede til Gert for at høre, om han ville være donor en anden gang. Han sagde ja. Og, ja, så korte rouletter. Jeg inseminerer kun lesbiske kvinder, fordi de har så få muligheder for at blive gravide, igennem de officielle kanaler.

Bøsser som donor

Gert: — Jeg var omkring de tyve, da jeg sprang ud som bøsse. Jeg gjorde hurtigt op med det spørgsmål omkring at få børn. Jeg havde ikke lyst til at bolle med en kvinde for at få et barn. Og hvis jeg gjorde det, var det jo ikke sikkert, at jeg fik det barn alligevel. Medmindre måske, at det var en kvinde, jeg kendte godt, og at hun havde lyst til at bære det barn for mig. Men allerede dengang afskrev jeg muligheden for at få børn. Man tænker også, at der er jo børn nok i verden. Og den tanke strejfede mig da også, da Nina spurgte, om jeg ville være donor, men jeg havde ikke tænkt over det med at producere børn på denne måde, og efter, jeg havde sagt ja, begyndte det også at køre rundt i hovedet på mig, hvad det var, jeg havde sagt ja til. Jeg sagde først og fremmest ja, fordi det var Nina, der spurgte, og jeg tænkte, at når det var Nina, så var det også i orden. Det var også vigtigt for mig, at det udelukkende drejede sig om lesbiske kvinder.

Senere kom andre fra mit kollektiv også med i arbejdet. De andre sagde først nej uden egentlig at begrunde hvorfor. Men vi diskuterede disse ting, og der var mange forskellige grunde til, at nogle ikke ville være med. Den første tanke var altså, at der er jo børn nok i verden, men hvis jeg vendte den om, så tænkte jeg, at det ville være godt, hvis der voksede børn op sammen med lesbiske — og bøsser. Det væsentligste for mig er, at det drejer sig om lesbiske kvinder. Jeg ville ikke være med til at give sæd til heteroseksuelle.

De politiske aspekter

Nina: — For mig var det også et følelsesmæssigt spørgsmål, men det er vendt senere, man bliver politisk bevidst omkring det, ligesom Gert giver udtryk for. Det bliver politisk, fordi det er en enorm provokation at lesbiske går hen og får børn. Så sidder hele den heteroseksuelle verden og er klemt op i en krog. Vi behøver den ikke, og det bliver noget med: jamen lesbiske kvinder, det er jo næsten halve

mænd, og nu vil de have børn! Og når man så fortæller, at det er en bøsse, der er far til barnet, så hetzer den fuldstændig op. Folk bliver aggressive og truer med alt muligt. Det er noget vi skulle holde os fra.

Jeg har diskuteret disse ting med mange forskellige mennesker, også med andre lesbiske, og der er mange lesbiske kvinder, der mener, at det er forkert, det jeg gør. De synes, jeg bryder ind i noget, som har været en "naturlig" proces gennem hele menneskets historie. Der kommer næsten et religiøst islæt i det hele. Efter de første inseminationer begyndte jeg virkelig at bearbejde det politisk, og det har gjort, at der er kommet nogle nye tanker, nogle nye ting i det hver gang.

De lesbiske kvinder, der henvender sig til mig, tænker selvfølgelig først og fremmest følelsesmæssigt på sagen, de gør det jo ikke for at provokere.

Gert: — Det er klart, at det er en politisk handling. Og jeg er heller ikke interesseret i at vide, hvem de kvinder er, som får de børn. Jeg tror det er noget, mange donorer tænker på, og de kan måske være bange for, at der pludselig dukker et barn op, som man er far til. Det har ikke været så svært for mig, også fordi det er lesbiske, som bevidst vælger at få et barn på denne måde.

Det er ligegyldigt, hvem der er faderen

Int.: — Ved kvinderne, hvem der er far til barnet?

Nina: — Nej. Det er en af de ting, vi snakker om, når de lesbiske kvinder henvender sig. Hvis de spørger om det, siger jeg, at det kan de ikke få at vide, det ville bryde nogle ting i det arbejde, jeg gør. Det er også et krav, som bøsserne har stillet, og jeg synes også, det kan være fuldstændig ligegyldigt, hvem der er far til det barn. Man gør sig nogle tanker i graviditeten, det er klart. Og når man ser barnet første gang, leder man efter nogle træk, man søger efter noget bekendt. Det kan jo være svært når man tænker på, at kvinden måske er rødhåret, og man vil gerne have noget der ikke afviger alt for meget fra en selv.

Rent praktisk foregår det også på den måde, at det kan være forskellige bøsser, der er donorer hver gang, vi ved aldrig på forhånd, hvem der er donor i de enkelte tilfælde. Og kvinden kan heller ikke stille nogle krav om, at donor skal være smuk, musikalsk, eller hvad ved jeg. Det er jo ikke noget med at fremstille elitebørn. Gennem de officielle kanaler kører man netop efter princippet om elitebørn. De kan få hundrede ansøgere og måske tre bliver accepteret som donorer. Men hvis man tager den almindelige kernefamilie, foregår det jo ikke på den måde. Man siger ikke: Ved du hvad, Egon, du har en skæv næse, så dig vil jeg altså ikke have børn med. Den korer helt naturligt, og der kommer da også ind imellem børn, som ikke netop har det udseende eller den intelligens, man havde drømt om.

Int.: — Hvordan foregår hele processen rent praktisk?

Nina: — Først snakker jeg med kvin-

den. Det kan tage lang tid og være over flere omgange. Og så kontakter jeg donorerne, og det kan også være over flere omgange, indtil vi finder ud af, hvornår det skal være osv. Så mødes kvinden og jeg, og det kan enten være hjemme hos hende selv eller hos mig. Og så snakker vi igen. Det er ikke noget med at fare ud og ind af dørene, det skal foregå på en rar måde. For mig er det vigtigt at vi får en god kontakt. Og når jeg kommer hjem til donorerne, så kommer jeg jo heller ikke bare løbende ind og siger: "Så, nu vil jeg altså gerne lige have . . .". Jeg synes, det er svært nogle gange. Jeg kommer op i kollektivet og snakker med dem, og jeg sidder hele tiden med glasset i tasken, og jeg har måske sagt til kvinden, at jeg kommer tilbage om halvanden time, og så sidder jeg der og tænker på, hvornår jeg kan være bekendt at tage glasset frem. Så sidder man der og ryger cigaretter, og så endelig, oh, hm, vil du nu — eller? Og så går han ind i sit værelse, og jeg sidder og tænker på, kan jeg ringe efter en taxa nu, han har jo været væk et stykke tid nu. Og når man har fået, hvad man kom efter, og man kommer hjem, ja så kan man heller ikke bare kaste sig over kvinden, af med bukserne, man må hele tiden virke afslappet. Nogle gange føler jeg mig næsten som Florence Nightinggale, som damen med glasset, hende der altid har orden i tingene. Den kvinde, der skal insemineres er jo ofte anspændt, især hvis det er første gang. Og det er et stort øjeblik, måske bliver hun gravid lige netop nu i dette øjeblik.

Int.: — Kan øjeblikket være stort nok, når det foregår på denne måde?

Nina: — Jeg har kun oplevet det som meget rart, og kvinderne har ofte været meget fortællende. Ofte har de i den situation haft lyst til at fortælle om deres egen barndom og sådan noget. Det virker beroligende og rart.

Barnets køn

Int.: — Der findes visse teorier om, hvordan man kan påvirke barnets køn. Er det noget, du arbejder med?

Nina: — Jeg har tænkt meget på det, og jeg er også blevet spurgt om det. Men de kvinder, som har henvendt sig til mig, har ikke bragt emnet på bane. De fleste lesbiske kvinder vil helst have piger. Og det er klart, det er lettere med en pige i et kvindemiljø, så undgår man nogle problemer. Men problemerne er der. Jeg er selv pædagog og kender både drenge og piger, og jeg kan godt se, at der er forskellige problemer. Så kan man diskutere, om det er svarere med det ene eller det andet. Jeg har været i en meget ambivalent situation i disse ting, men de skal kraftede ikke komme her og sige, at de vil have en dreng. Jeg kan ikke love noget, og jeg vil ikke stå der med en dårlig samvittighed over, at jeg har gjort dem skuffede. Det er nu ikke kvinder jeg har insemineret, men andre, der har spurgt. Spørgsmålet kommer hver gang: jamen vil lesbiske kvinder ikke helst have piger? Jeg tænkte ikke selv på det, da jeg var gravid. Men der er lesbiske, der siger, jeg vil ikke have



børn, for tænk hvis det blev en dreng. Så er det jo noget med deres måde at leve på, deres opfattelse af mænd i det hele taget. Hvis man er så angst for at få en dreng, må man gøre noget andet, bo i et kollektiv med pigebørn f.eks. Det er igen både en politisk og en følelsesmæssig holdning, noget med det at man overhovedet ikke vil have noget med mænd at gøre og altså heller ikke med drengebørn. Og så synes jeg heller ikke, at de kvinder skal have børn, for muligheden for at det bliver en dreng er der, uanset om man ligger der med en halv flaske eddike, eller hvad man nu gør for at påvirke kønet.

Gert: — Jeg mener også, at hvis man vil have et barn, så må man tage det barn uden nogen som helst form for forbehold. Det er klart at det skaber nogle problemer at være bøsse eller lesbisk i det her samfund. Og det er klart at det skaber ekstra problemer hvis man er bøsse eller lesbisk og samtidig har børn. Men man må have gjort op med mig selv omkring disse ting, inden man får børn. Man kan ikke forudsige, hvilke problemer, der kan opstå. Jeg kom til at tænke på det i går, da jeg var kommet i seng. Hvordan ville det være at have et barn, når man lever, som jeg gør. Jeg tror, det ville være problematisk. Jeg er også uddannet pædagog, og jeg ved, hvor mange knubs børn får på grund af de voksnes åndssvage holdninger til mange ting. Jeg tror også, det ville være lettere at have en pige i et bøsse miljø end en dreng i et lesbisk miljø på grund af den undertrykkelse, børn kommer ud for. Jeg tror, at en pige, der vokser op i et bøsse miljø, ikke ville få det så svært i skolen eller i børnehaven, som en dreng ville. Der er så mange ting en dreng skal kunne. Men hvis man vil have et barn, må man få det bedste ud af det. Jeg synes, det må

være svært, at have børn i dag, og jeg har tit tænkt på, hvorfor lesbiske vil have børn — ja, eller hvorfor bøsser vil have børn.

Kvinder har de bedste egenskaber

Nina: — For mig som kvinde er det noget med, at jeg også ville have den oplevelse. Det er måske også et eller andet med, at kvinder er i stand til at føde børn, opleve graviditeten og skabe liv. Det er jo noget fantastisk.

Fordelen ved at være lesbisk er selvfølgelig, at man har en politisk afklaring omkring hele det patriarkalske system. Man har mulighed for at opdrage sit barn, også sit drengebarn, i den rigtige retning. Hvis man er utilfreds med noget, så må man ud og arbejde for sine ideer. Jeg mener, at kvinder har de bedste egenskaber i vores samfund, og så må man give sit drengebarn de kvindelige egenskaber, som jeg mener alle mænd burde have. Det kan være et enormt politisk arbejde. Jeg personlig ville ikke være faldet grædende sammen, hvis jeg havde fået en dreng, men jeg fik altså en pige. Jeg havde selvfølgelig gennemtænkt nogle ting omkring det at få en dreng, hvad jeg skulle gøre for at løse de problemer, det indebar, hvordan jeg skulle få kontakt med nogle fyre, som kunne være sammen med det drengebarn. Hvordan en dreng i nogle identifikationssituationer kom i de rette mandlige hænder, det vil sige sammen med mænd med nogle politiske holdninger, jeg kunne forsvare. Det er et ømt punkt, det er en bombe overhovedet at kommentere det. Der er så mange forskellige meninger om det, og der er nogle lesbiske kvinder, som

kunne tænke sig at slå mig i hovedet med noget tungt, når jeg siger disse ting.

Gert: — Det er i sig selv en fantastisk provokation, at lesbiske får børn og så med bøsser som fædre, man kan måske sammenligne det med, hvordan det var at være enlig mor før i tiden.

Int.: — *Går I ind for at sex og reproduktion skal skilles ad?*

Gert: — Selvfølgelig skal sex og reproduktion skilles ad.

Nina: — Det synes jeg også. Børn får nogle helt andre opvækstvilkår i det øjeblik, at man virkelig satser på at få et barn, at man beslutter sig til det.

Man tænker altid på sit barn som normalt

Int.: — *Hvis dit eget barn eller nogle af de børn, som er født ved din mellemkomst, var blevet handicappede på en eller anden måde, ville du så føle en form for selvbekendelse?*

Nina: — Det ville komme, det er klart. Ofte når jeg kører i taxaen fra donor til kvinden, får jeg nogle meget specielle tanker. Jeg har netop fornylig i en situation tænkt, at hvis det her barn bliver handicappet, så ville jeg føle mig skyldig, og så ville jeg stoppe det hele. Jeg har virkelig gjort mig nogle hårrejsende tanker om det, og jeg kan blive helt urolig, for jeg kender jo begge parter, og jeg ville vide hvem, der var involveret. OK, der er nogle forskellige donorer, men på en eller anden måde ville jeg vide det. Og hvis jeg så det barn, der måske sad med een arm, ville jeg måske kunne genkende nogle træk. For mig ville det være forfærdeligt. Jeg tror jeg ville stoppe. Jeg har tænkt meget over det. Det er klart. Jeg ville tænke, har du



nu ikke undersøgt det her ordentligt, der var måske alligevel nogle arvelige sygdomme, hvis man var gået langt nok tilbage. Men selvfølgelig kan det lige så godt være fra moderens side. Man kan måske også sige, at hvis man blev insemineret gennem de officielle kanaler var mulighederne måske mindre. Men man kan også sige, at i en "naturlig" situation, tænker kvinder aldrig på, at barnet kan blive handicappet, man tænker altid på sit barn som et helt normalt barn.

Man kan selvfølgelig sige, at vi i stedet skulle arbejde for at ændre loven, så der var lige muligheder for alle kvinder til at få børn uanset om de er tykke eller tynne, lesbiske, eller hvad ved jeg. Det er kun i det øjeblik, at kvinder ikke umiddelbart har muligheder for at få børn, at man begynder at sætte restriktioner op, begrænser mulighederne. Jeg synes det er strengt. Det er en enorm magt at tiltage sig. Det er en politisk magt og en økonomisk magt. "Vi skal fandme" nok sørge for, at der ikke kommer for mange handicappede og åndssvage i samfundet, det er for dyrt".

De behandskede hænder og lægens magt

— Og så er der også hele den måde, det foregår på, de officielle steder. Du bliver klasket op på et gynækologisk leje i omgivelser, der består af hvide fliser, og så er det lægen med sin autoritet, han skal nok, ja det er ham der nok skal sørge for, at du får det barn, med sine behandskede hænder. Det hele er så sterilt og fornemt. Det hele er så koldt, og jeg tror, det måske er en af grundene til, at kvinder har svært ved at blive gravide i den situation. Jeg

tror at omgivelserne og stemningen påvirker kvinden. Hvis hun ligger i et sterilt rum og er nervøs og anspændt . . . Man kender så lidt til kvindens krop og alle de ting der sker i hende omkring det at blive og være gravid. Jeg tror det er vigtigt i den situation, at kvinden er i omgivelser, hun er fortrolig med. Og man kunne jo lige så godt bringe sæden ud til kvinden i stedet for. Det er lykkedes at skabe alt for meget mystik omkring det her, at få det fremstillet som et kompliceret lægeligt indgreb. Jeg tror også det er vigtigt at kvinden får orgasme lige efter inseminationen, livmoderen åbner sig som en blomst, og der sker en muskelsammenstrækning, som suger sæden til sig. Det kan man ikke på et hospital, hvor der hvert øjeblik kan være en, der banker på døren. Men man kunne jo ligeså godt selv ordne det derhjemme. Det er lægerne, der har skabt mystikken omkring hele processen, og så koster det også en masse penge, for det skal jo være en overlæge. Dette er også politisk, man vil ikke have åbenhed omkring disse ting.

Sæden

Int.: — *Hvad er jeres forhold til sæd?*

Nina: — Det lugter . . . Nå, mænd har i hundreder af år simpelthen sprøjtet deres sæd til højre og venstre uden at tænke så meget på, hvor det havnede. Når man så pludselig spørger en mand, om man ikke bare må få en lille bitte smule af det, ja, så værner han om det, som om det var noget helt specielt, så vil han ikke af med det.

Gert: — Tror du ikke, det hænger sammen med, at mange mænd, hvis de blev donorer, er bange for, at der skulle dukke et barn op efter måske mange år, og sige:

Goddaw, du er min far.

Nina: — Det tror jeg ikke, de tænker på. Mænd har altid rendt fra deres ansvar. Det er først nu, den der søde, bløde nye mand er begyndt at blive moderne og nærmest også bliver gravid. Og ammer, har fødselssmerter og hvad ved jeg, hvad han ellers kan finde på. Jeg er skide sur over det. I de allerfleste tilfælde er de altid rendt fra deres ansvar. Og pludselig er der nogle, der råber op om, hvor vidunderligt alt det der er. "Vi er gravide derhjemme" — Nå ER VI DET! "Vi har lige født" — "Vi har lige ammet" — VI har ikke gjort nogetsomhelst. De skal bare blande sig uden om, skal de. De er så skide misundelige over, at de ikke kan føde børn, og så skal de absolut bilde kvinden noget ind og skrive tykke bøger om, at nu har de også fødselssmerter, menstruationssmerter, og jeg ved sgu ikke, hvad det er, de vil prøve at bilde os ind.

Gert: — Mit forhold til sæd? Jeg tænker ikke så meget på det. Når jeg sidder der med et glas, hvor sæden svømmer rundt, ja, så tænker jeg måske nok på, at det kan blive til et barn. Men som bøsse har jeg ikke det der forhold til sæd, som heteroseksuelle har, og som Nina har beskrevet, jeg oplever det ikke som magt. Det er de politiske aspekter i det, som er det vigtigste for mig. Det vigtigste for mig, er at jeg giver det til lesbiske, det ville være noget helt andet, hvis det drejede sig om heteroseksuelle kvinder, så ville jeg ikke gøre det. Som bøsse tænker man ikke på sæden på den måde, at den kan være en magtfaktor. Det var egentlig kun, da Nina spurgte mig første gang, at jeg tænkte på disse ting. Men nu opfatter jeg hele processen mere politisk. Jeg kunne ikke tænke mig at være med til at producere et barn, der skulle vokse op i et

heteroseksuelt miljø. Jeg ville ikke være med til at producere for reproduktionens skyld.

Du har ingen far

Int.: — Har du fortalt din pige, hvordan hun er blevet til?

Nina: — Nej, for hun har ikke spurgt endnu. Hun har nogle gange sagt "far" til en tilfældig mand, og så har jeg sagt, nej, du har ingen far, du har Margrethe, moster Mona, men du har ingen far. Og det er ikke så vigtigt for hende at have den der far. Jeg ved ikke om det bliver vigtigt for hende, men jeg tror hun vil spørge på et eller andet tidspunkt. Så må jeg forklare hende, så godt det går, hvordan man får børn, og at man også kan få børn på denne måde. Og det er jo et nyt billede af det, det kan man ikke læse om i bøger om seksualundervisning eller andre steder . . . Det burde man nu have fordi man kan altså få børn på denne måde, og hun er blevet til på denne måde.

Gert: — Jeg tror også det kommer meget an på, hvordan du og dit barn har det sammen og på det miljø, I lever i. Det bliver først et problem for barnet, når det er et problem for de voksne. Man må tage problemerne op, når de kommer, og også tage dem op indirekte i sit daglige adfærdsmønster. Og myten om at drenge eller piger skal have mænd eller kvinder at identificere sig med . . . Der er ikke nogle naturregler, der siger, at det skal være sådan. Myten er opstået, fordi samfundet godt vil have at drenge og piger skal identificere sig med nogen bestemte mande- og kvindetyper. Det er nok mest et pro-

blem for dem, der bekæmper homoseksualitet, og altså også det, at lesbiske får drenge: de har jo ingen mand at identificere sig med. Men det er jo ikke det centrale. Selvfølgelig vil børn fra et lesbisk miljø også opdage, at verden består af både han- og hunkønsvæsner, og at han og hunkønsvæsner er forskellige. Jeg tror også, at når nogle forsker i det nu, så er det mest fordi, det er deres egne problemer, der er ikke nogle naturlove omkring det. Selvfølgelig vil der komme problemer, når man lever i et heteroseksuelt samfund. Jeg tror at disse problemer vil være anderledes — eller måske slet ikke være der — hvis man lever ærligt som lesbisk eller som bøsse i forhold til sine børn. Og jeg synes fand'me ikke de skal have nogle mænd at identificere sig med, hvis det udelukkende bliver heteroseksuelle mænd.

Det jeg laver er bare en begyndelse

Int.: — Hvordan er det at arbejde alene med disse ting? Har du overvejet at få flere med i gruppen, Nina?

Nina: — I USA og England har man sikkert arbejdet mere med disse ting, og er kommet længere. Jeg synes det ville være godt, hvis der kom nogle flere med i arbejdet. Jeg har ingen at snakke med, og der kommer også nogle angstmomenter ind i billedet. Det er ikke noget, der har været diskuteret. Det gør, at man stadig står på det følelsesmæssige stade. Jeg står hele tiden i en forsvarsposition, når jeg diskuterer disse ting med andre.

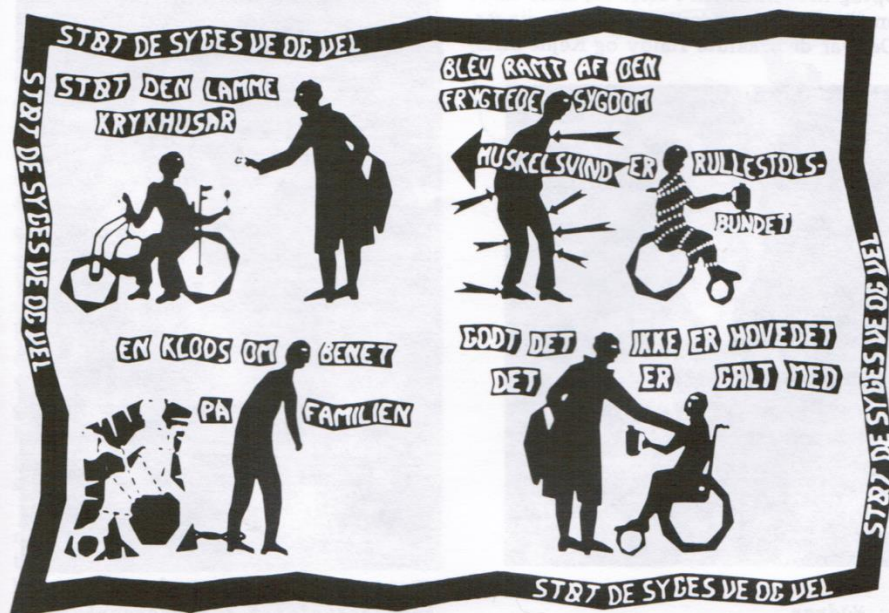
Int.: — Har du nogen ideer om, hvordan kvinder som har fået børn ved insemi-

nation kan støtte hinanden?

Nina: — Jeg har prøvet det når nogle var blevet gravide samtidigt, at foreslå at de dannede en gruppe. De har syntes, at det var meget spændende, men de har ikke rigtig haft lyst alligevel, jeg ved ikke hvorfor. Men jeg har altså prøvet at få de kvinder sammen. Da Laila og jeg var gravide samtidigt gik vi til fødselsforberedelse sammen, og vi snakkede sammen og havde kontakt med hinanden, og det var rart og det har jeg fortalt de andre kvinder om, jeg synes det ville være fint, hvis de gjorde det. Jeg har også nogen tanker om at samle de kvinder til at danne basisgrupper, så vi kan støtte hinanden i alle de forskellige ting der kan opstå efter barnet er blevet født, f.eks. faderskabssager og parproblemer i forhold til barnet. Jeg synes også det er meget vigtigt for os at have et sted, hvor vi kan snakke videre om hvordan barnet er blevet til og omgivelsernes reaktioner.

Ind imellem er jeg dødsensangst. Måske kommer der en religiøs fanatiker og skyder mig en kugle for panden. Jeg er skidebange sommetider. Man berører nogle ting, der står for nogle folk som noget helligt, noget symbolskt. Jeg har haft nogle negative oplevelser omkring dette her, og så er angsten kommet. For hver gang, jeg laver en ny insemination kommer der nye tanker og nye angstmomenter. Vi ved meget lidt om hvordan vores børn vil reagere senere hen på at de ingen far har, derfor er det vigtigt at vi bliver ved med at holde kontakt med hinanden. — Vi har brug for hinandens erfaringer.

Jeg er meget interesseret i, at der kommer flere ind i det her arbejde og i at få en debat i gang. Det jeg laver er bare en begyndelse!



I forrige temanummer om Seksualitet og handicappede benyttede vi udsnit af handicap-plakaten som illustration uden på forhånd at have fået tilladelse af kunstneren, Finn Mathiesen. Vi beklager det skete og bringer derfor plakaten i sin helhed.

ERIC THORSELL -en pioner i bøssekampen

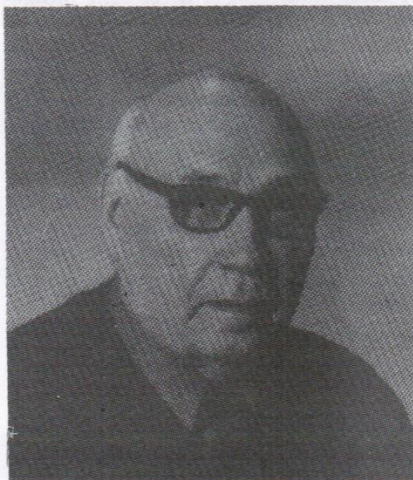
I foråret 81 udkom Fredrik Silverstolopes bog "En homoseksuel arbejders memoarer". Bogen er resultatet af en lang række interviews med den tidligere jernværksarbejder Eric Thorsell, som døde i en alder af 84 et halvt år inden bogen udkom

Lige fra sin fødsel var Eric Thorsell en kontroversiel person. Han var nemlig søn af en 47-årig enke og en ukendt far. Og det, at en enke — så i den alder — havde et seksualliv, var naturligvis en skandale i det lille samfund, hvor hun levede.

Eric og hans mor levede i yderst fattige kår, og da han var 14, var moderens helbred så dårligt, at hun ikke længere kunne arbejde, og de blev fattiglemmer. Kort tid efter kom han ud at tjene hos bonderne i nogle år, men senere fik han sit højeste ønske opfyldt: han blev ansat som "springpojke" på det lokale jernverk.

Tidligt blev Eric Thorsell klar over, at han var homoseksuel, og han forsøgte at finde litteratur om emnet på den lokale læsestue. Det var naturligvis sparsomt, hvad han kunne finde der i tiden omkring 1915. Men den svenske samtidige filosof Pontus Wikner, som selv var homoseksuel, kom til at betyde meget for ham, og han gennemskuede hurtigt Pontus Wikners "omskrivninger" i forfatterskabet.

Senere kom Eric Thorsell på den socialistiske højskole i Brunnswiken, og han begyndte samtidig at kontakte forskellige personligheder, som han mente kunne hjælpe ham med viden om det emne, der optog ham mest af alt: homoseksualitet.



Eric Thorsell

Det lykkedes ham at skaffe midler til at kunne studere ved *Hirschfeld's Institut for Seksualviden* i Berlin. Det var i 1931, og Eric Thorsell oplevede her nazisternes fremmarch på nærmeste hold, og kort efter at han havde forladt Berlin, blev instituttet lukket af nazisterne og det eneste bibliotek brændt offentligt. Hirschfeld selv og en lang række personligheder omkring instituttet som var engagerede i den homoseksuelle kamp, måtte gå i landflygtighed eller omkom i koncentrationslejrene.

Hjemme i Sverige var Eric Thorsell med i dannelsen af *RFSU (Riksförbundet för sexualupplysning)*, hvis mål i første omgang var en folkelig seksualoplysning, og Eric Thorsell rejste land og rige rundt og holdt foredrag om homoseksualitet. I 1944 blev homoseksualitet legaliseret i Sverige, og de svenske homoseksuelle vejrede morgenluft, men to skandaler, som optog hele nationen i flere år, satte snart en stopper for yderligere landvindinger. Det var de såkaldte Haiby og Kejne affæ-

rer. Ingredienserne var religion, politik, skandale-journalistik — og hoffets klodse forsøg på at skjule at kong Gustav V var bøsse. Enden på det hele blev en skrap lovgivning vendt mod bøsser (lesbianismen var endnu ikke opfundet).

Enkelthederne og den egentlige baggrund for disse skandaler er aldrig rigtig blevet klarlagt, men Eric Thorsells gennemgang af begivenhederne hører til blandt de bedste og mest nøgterne, jeg har læst. Som så mange andre havde han svært ved at gennemskue, hvad det hele drejede sig om, men som han havde for vane, så gik han lige ind i løvens hule og opsøgte hovedpersonerne i dramaet for at få en klarere opfattelse af det hele. Og det han så, syntes han absolut ikke om. Det gik op for ham, at man bevidst søgte at skabe en hetzstemning mod de homoseksuelle fra visse personers side (bl.a. var Wilhelm Moberg dybt indblandet på en måde, der absolut ikke tjener hans minde til ære).

Da nogle bigotte overklassekoner dannede *Förbundet Svenska Mödrar*, hvis formål det var at frelse den svenske ungdom (læs drenge) fra at blive forført af homoseksuelle (læs mænd), ja, så kastede Eric Thorsell sig ind i striden, og han holdt et berømt — eller berygtet, om man vil — foredrag i Medborgarhuset i Stockholm: "Från Heliga Birgitta till pastor Kejne". I foredraget gennemgik han forfølgelserne af homoseksuelle gennem historien, og han sluttede foredraget med en række skarpe udfald mod de personer, der førte an i klappjagten på homoseksuelle.

Han måtte selv klare alle de praktiske ting omkring foredraget. Ingen turde hjælpe ham, heller ikke de "frisindede" pinger i RFSU, og han måtte leje en trækkerdreng til at betjene lysbilledapparatet. Efter foredraget blev Eric Thorsell anklaget for bagvaskelse, men retssagen endte dog med, at han blev frifundet.

Eric Thorsell var også involveret i dannelsen af *RFSL (Riksförbundet för sexuell likeberettigande)*, som i de år løsriv sig fra det danske F-48, som de hidtil havde været en underorganisation af, og i de første år var RFSL nærmest en under-



Initiativtagerne til Förbundet Svenska Mödrar



Pastor Kejne taler mod homoseksualitet i Medborgarhuset

grundsorganisation på stadig flugt fra politiet og skandalejournalister.

Hele bogen er en guldgrube af oplysninger om bøssers "glemte" historie, og den er præget af Eric Thorsell's fortælleglæde og humor. Det er en letlæst og fornøjelig bog på trods af de triste kendsgerninger, den fortæller om. Man får også et levende portræt af en stor, varm, men også stridbar personlighed, der uden tanke på sig selv stædigt kæmper de homoseksuelles kamp, og vel at mærke gør det alene. Han løber en stor personlig risiko, han lever hele sit liv i et lille lukket samfund, og selv om alle "progressive" kræfter dukker sig og er tavse, tager han kampen op, og for at bringe hans egne ord:

"De gjorde som kamelerne i ørkenen, når der bliver sandstorm, de vendte rumpen til og håbede på at det hele snart gik over."

Ved Fredrik Silverstolpes mellemkomst har Eric Thorsell med mange års forsinkelse endelig indtaget sin rette plads blandt bøssekampens pionerer, og Fredrik Silverstolpe har med denne bog været med til at bryde med myten om at bøssekampen begyndte ved Stonewall i 68, det er derimod folk som Eric Thorsell, der har gjort den moderne bøssekamp mulig.

Fredrik Silverstolpe har gjort et stort og flot stykke arbejde ved redigeringen af denne bog. Det er lykkedes at bevare det levende fortællersprog og man får et

klart billede af en herlig personlighed. Fredrik Silverstolpes overblik og sans for "historiens vingesus" har skabt en bog, som formentlig vil blive en klassiker i litteraturen om "vores glemte historie". For mig at se er denne bog den vigtigste, der er udgivet om dette emne i Sverige, ja i Skandinavien, og man kommer uvilkårligt til at tænke på, hvor mange gamle "glemte" kæmper, der muligvis sidder rundt om med en uvurderlig viden.

Kurt Overaa

Bogen kan købes på Københavns Bogcafe eller bestilles hos forlaget "Barikaden, Bjurholmsplan 22, 116 63 Stockholm.

Anmeldelse

Lars Thomsen (red.): "Sex er mer end de siger — det er dit liv og dine følelser" Forlaget Pan, 1981. 79 sider + løsblad. Kr. 52,00.

Trods de senere års proklamerede større åbenhed omkring emner, der traditionelt tilhører den såkaldte "privatsfære", herunder specielt spørgsmål om sexualitet, hersker der stadig en række fordomme med hensyn til, hvad sexualitet er/kan være, og hvad der er normalt (dvs. socialt acceptabelt) henholdsvis perverst (fordømmelsesværdigt) i denne sammenhæng

I et forsøg på at bryde såvel den offentlige som selvpålagte tavshed omkring det at være homoseksuel og at leve i overensstemmelse med sin sexualitet har en række bøsser og lesbiske udgivet en textsamling, der primært henvender sig til større børn og unge (med løsblad "Til de voksne") og bl.a. tænkes anvendt i forskellige undervisningssammenhænge. Textudvalget spænder meget vidt, fra breve og personlige beretninger (med gode identifikationsmuligheder) til referater af videnskabelige undersøgelser (Kinsey-rapporten) og afmytologiserende artikler, der klart og sobert tilbageviser de herskende fordomme. Endelig er der et kort afsnit "Vores historie", der i glimt forsøger at trække en linie i en "homosexualitetens historie" fra antikken til nu. Det er spændende læsning, og det måtte gerne have fyldt en hel del mere (men der er jo så rigeligt stof til en bog til . . .). Som det står her, er det for meget til kun at være en parentes, og for lidt til at give rigtig besked.

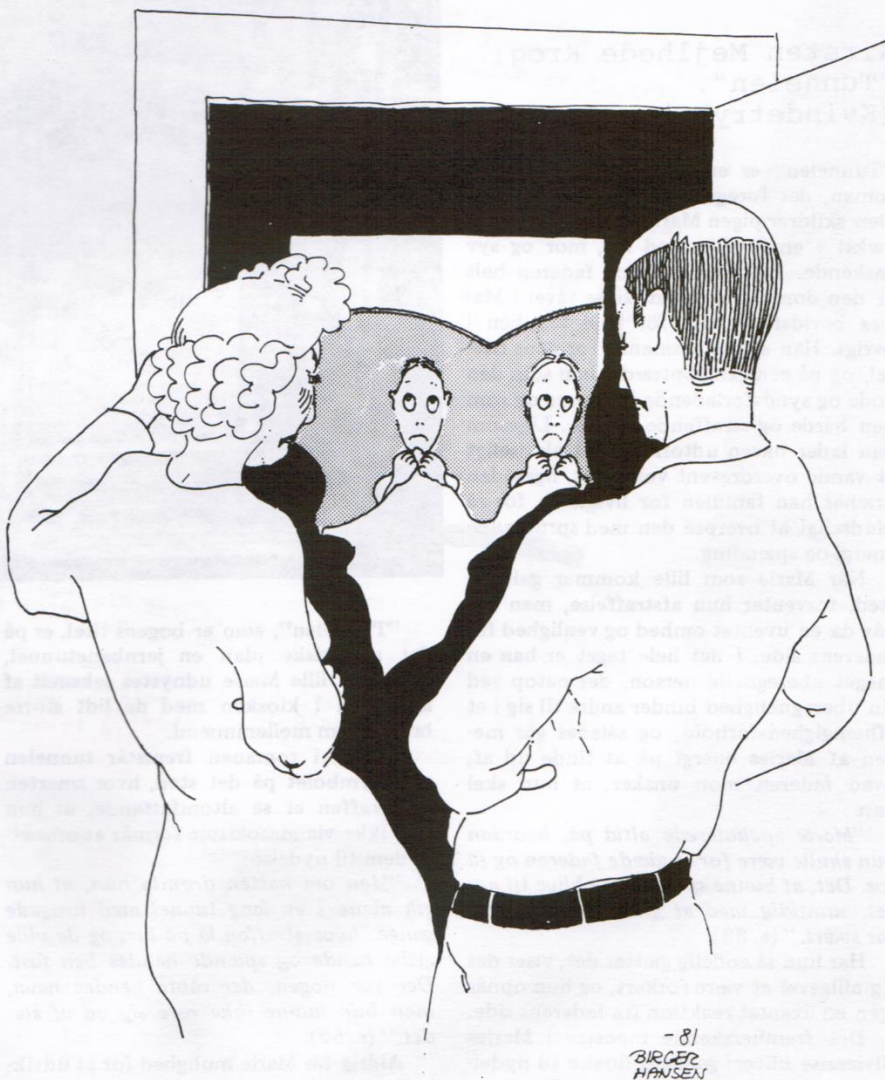
Bogen er gennemillustreret, og billedmaterialet fungerer ikke kun som "appetitvækker", men kommenterer og uddyber den skrevne tekst på en meget fin måde.

Som undervisningsmateriale er bogen oplagt anvendelig inden for flere forskellige fagområder, dansk, f.ex. Den er tilrettelagt sådan, at de enkelte kapitler kan læses uafhængigt af hinanden. Dette er på en gang en styrke og en svaghed ved den. En styrke, fordi den på denne måde er nemmere at bruge i forskellige undervisningssammenhænge, der ofte kører på udpluk i forbindelse med overordnede temaer; en svaghed fordi man undertiden, trods gode krydshenvisninger, godt kan savne en sammenhængende struktur. I

denne forbindelse er man også lidt dårligt hjulpen med de enkelte kapiteloverskrifter, der stedvis er mere bombastiske læserappellerende end egentlig oplysende.

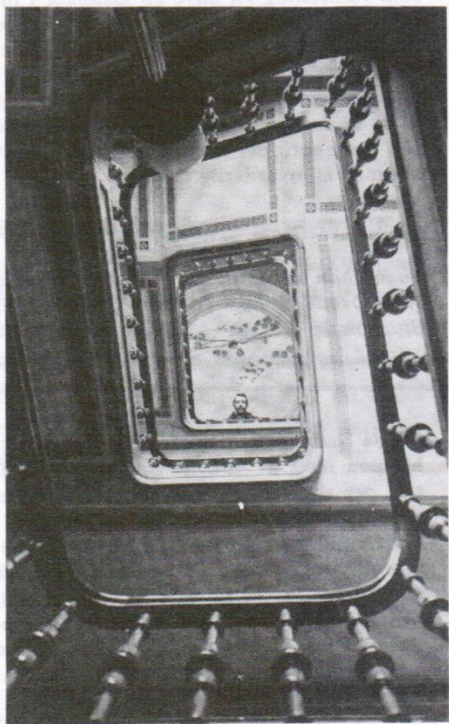
Men bortset fra det er det en meget læsevenlig bog. Den giver fin besked om sit emne (den rummer bl.a. også en ordliste), dens fremstilling er pædagogisk konkretiserende og dens holdning kontant, åben og varm.

Lis Wedell



- 81
BIRGER
HANSEN

tunnelen



Kirsten Mejlhede Krog:
"Tunnelen".
(Kvindetryk.)

"Tunnelen" er en realistisk, psykologisk roman, der foregår i 30'erne og 40'erne. Den skildrer pigen Maries barndom og opvækst i en familie med far, mor og syv søskende. En familie, hvor faderen helt er den dominerende skikkelse såvel i Maries bevidsthed som for hele familien i øvrigt. Han er bestemmende for dens trivsel, og på een gang optræder han som den gode og syndsforladende Vorherre og som den hårde og straffende alfader. Ligesom han lader haven udtørre for så pludseligt at vande overdrevent voldsomt, ligesådan dræner han familien for livsglæde for så pludseligt at overøse den med sprudlende energi og spænding.

Når Marie som lille kommer galt afsted, forventer hun afstraffelse, men opnår da en uventet omhed og venlighed fra faderens side. I det hele taget er han en meget uberegnelig person, der netop ved sin uberegnelighed binder andre til sig i et afhængighedsforhold, og således går megen af Maries energi på at finde ud af, hvad faderen mon ønsker, at hun skal gøre:

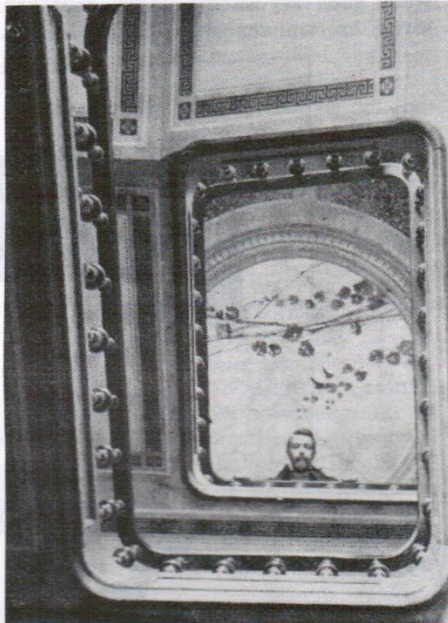
"Marie spekulerede altid på, hvordan hun skulle være for at glæde faderen og få ros. Det, at kunne spare op og blive til noget, samtidig med at give til andre. Det var svært." (s. 33).

Har hun så endelig gættet det, viser det sig alligevel at være forkert, og hun opnår igen en uventet reaktion fra faderens side.

Det fremherskende monster i Maries tilværelse bliver: gennem lidelse til nydelse, og det bliver gjort meget tydeligt for

læseren, at pigesocialisationen nødvendigvis må ende i masokisme. At denne også bibringer Marie en nydelse skyldes ganske simpelt, at når hun har det allerværst, er hun overbevist om een ting: det kan ikke blive værre, og derfor kan hun lige så godt affinde sig med tingenes tilstand og se det positive i denne. Her, nemlig ved de andres ondskab, finder hun også samtidig en form for dækning for sine egne ond/sadistiske tanker:

"Og hun kunne mærke en sær glæde ved det (da faderen slog hende) — at have det så ondt — at ingen kunne lide hende, og at hun skulle være træl for dem, stå på pinde for dem, ellers ville de sladre. Og da var det, som om hun ønskede, at de skulle gøre hende fortræd igen. Mere, mere — I skal hade mig og slå mig. Gør det bare . . . Hvor langt kunne hun komme? Ah, det var godt at hade og føle alt det onde boble derinde. Det var mærkeligt, at der i det onde kunne være så meget godt — en sær nydelse i det at bore og bore og gøre fortræd, så det onde blev godt, og det gode blev ondt." (s. 52).



"Tunnelen", som er bogens titel, er på det realistiske plan en jernbanetunnel, hvor den lille Marie udnyttes seksuelt af ismanden i kiosken med de lidt større brødre som mellemmand.

Senere i romanen fremstår tunnelen som symbolet på det sted, hvor smerten og straffen er så altomfattende, at hun end ikke via masokisme formår at omsætte dem til nydelse:

"Men om natten drømte hun, at hun gik alene i en lang tunnel med krogede gange, hvor straffen lå på lur; og de ville gribe hende og spænde hendes ben fast. Der var nogen, der råbte hendes navn, men hun kunne ikke røre sig ud af stedet." (s. 52).

Aldrig får Marie mulighed for at udvikle sin egen identitet, og da faderen dør, er

det tydeligt at se, at socialisationen — internaliseringen af faderens værdinormer — til fulde er lykkedes:

". . . de (Marie og hendes søskende) blev siddende og spiste deres mad op — de havde lært af deres far, at man ikke måtte levne." (s. 93).

Romanen indeholder hele vejen igennem fine realistiske træk: det nedslidende og meget ensformige rengøringsarbejde, som Marie konstant må døje med, samt hendes praktiske problemer i forbindelse med menstruation i en familie, hvor der er kamp om at komme først til de "sammensyede, aflange klude". Ligeledes er det en meget gennemført skildring af masokismens udvikling og forankring i den patriarkalske familie.

Der er ikke meget håb at finde i "Tunnelen". Dog er der i en periode knyttet optimisme til fødslen af "den lille nye", hvilket også fremgår af kapiteloverskriften: "Abenbaringen", hvor sandheden om moderens graviditet går op for Marie:

"Men et lille, bitte barn at passe og køre med. Marie mærkede en kildrende fornemmelse af glæde, som små bølger af varme. Det var så længe siden, hun havde følt det." (s. 56).

I denne forbindelse ser Marie også for første gang faderen som et almindeligt menneske, der er svagt og som ikke altid behersker enhver situation. Denne indsigt og erfaring dementeres imidlertid senere i romanen, idet barnet i sidste instans fører til den yderligere fastholdelse af Marie i rollen som den trællebundne husassistent, der har måttet give afkald på videre skolegang og uddannelse, for at kunne passe hus, hjem og søskende.

Esther, Anne-Birthe og Pia



14. apr. 1981

SEKSUALPOLITIK
Postbox 1023
1007 Kbh. K.

Vedr. abonnent på bladet Seksualpolitik:

Som mangeårig veninde med ovennævnte, beklager jeg at måtte meddele, at [redacted] er afgået ved døden den 4. ds., således at hans navn venligst bedes streget alle relevante steder.

Da hverken hans døtre eller den sagfører, der skal behandle boet er vidende om, at [redacted] abonnerede på bladet, og da al post/vil tilgå sagføreren, når denne har fået sin eksekutorbevilling fra myndighederne, anmoder jeg Dem i særlig grad være opmærksom på, at der f.eks. ikke pr. rutine skulle blive fremsendt en erindringskrivelse eller lignende herom.

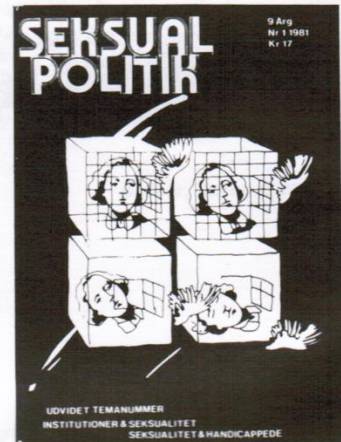
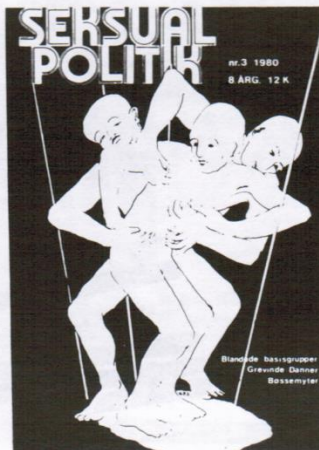
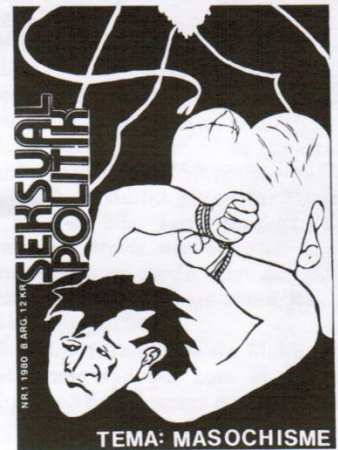
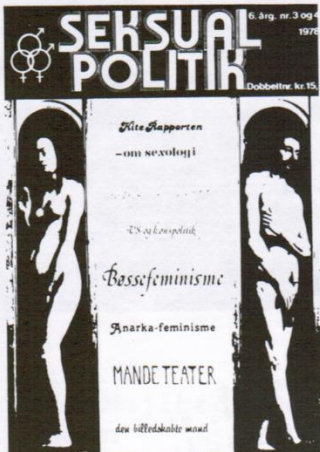
Jeg håber og forventer, at De vil respektere afdødes ønske om, at ikke andre personer skulle have kendskab til denne sag. Som gammel kontordame ved jeg godt, at fejl kan ske, men i dette tilfælde ville det være mere end ulykkeligt overfor hans døtre.

Med venlig hilsen
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]

P.S.

Jeg har kun opgivet mit navn da De har en slags krav på anmelderens navn, og for det tilfælde, at det skulle være nødvendigt at kontakte mig - men skulle det være nødvendigt, går jeg ud fra, at det bliver i en helt neutral kuvert uden påstempling af bladets navn. Jeg troede forøvrigt, at det altid blev fremsendt neutralt, og blev overrasket over at se kverten påstemplet bladet navn.



ABONNEMENT - BESTILLING AF GAMLE NUMRE.

Jeg vil gerne abonnere på SEKSUALPOLITIK.

Abonnement, 4 numre: 50 kr
indbetalt på giro 7 25 11 14
check følger vedlagt

Jeg vil gerne bestille flg. gamle numre:

- | | | |
|-------------|-----------------------|--------------------------|
| 5. årg. 1 | } kr. 25 ialt | <input type="checkbox"/> |
| 5. årg. 3 | | |
| 6. årg. 1+2 | | |
| 6. årg. 3+4 | | |
| 7. årg. 1 | | |
| 8. årg. 1 | kr. 12 (masochisme) | <input type="checkbox"/> |
| 8. årg. 2 | kr. 17 (lesbianisme) | <input type="checkbox"/> |
| 8. årg. 3 | kr. 12 (blandet) | <input type="checkbox"/> |
| 9. årg. 1 | kr. 17 (handicappede) | <input type="checkbox"/> |

Navn & adresse:

.....

.....

SEKSUALPOLITIK
POSTBOX 1023
1007 KØBENHAVN K.



F-48's

kommentar
til hovedpunkter...

I lighed med andre grupper og partier er undertegnede på vegne af Forbundet af 1948, Landsforening for Bøsser og Lesbiske, blevet bedt om at give en kommentar til bladet Seksualpolitik's hovedpunkter

Jeg vil gerne understrege, at det har været svært at løse denne opgave, dels fordi der ikke kan siges at være den store uenighed mellem Forbundet og Seksualpolitik om målene for den seksualpolitiske kamp, men især fordi det er svært at holde personlige og Forbundets officielle synspunkter udefra hinanden i så følelsesmæssige områder.

Inden jeg vover mig for langt ud, vil jeg gerne referere Forbundets formål og principprogram:

Foreningens formål er på et progressivt grundlag

- at arbejde for homoseksuelle gruppers politiske, sociale og kulturelle frigørelse fra normalitetsbegrebet,
- at modvirke de normdannelse og strukturer i samfundet, som bevirker undertrykkelse af mindretal.

Principprogram for Forbundet af 1948:

Forbundet af 1948 er en organisation af bøsser og lesbiske, der ikke vil finde sig i den undertrykkelse, vi udsættes for i vores samfund. Vi anser evnen til at elske mennesker af ens eget køn for noget godt. I solidaritet med andre undertrykte grup-

per vil vi bekæmpe det normalitetsbegreb, der får mennesker til at undertrykke en stor del af sig selv, og som gør lesbiske og bøsser til en diskrimineret gruppe.

De homoseksuelle og samfundet

De kønsrolle- og familiemønstre, som undertrykkelsen af lesbiske og bøsser er en følge af, er et vigtigt led i det nuværende samfundssystem. Derfor indebærer kampen for menneskers muligheder for kærlighed også en kamp mod den samfundsstruktur, der opretholder de begrænsede kønsrolle- og familiemønstre.

Menneskets fra fødslen mangesidige seksualitet kanaliseres af samfundets normer ind i snævre socialt accepterede rammer, hvilket medfører fortrængning af menneskets oprindelige seksualitet. Denne indsnævring sker gennem samfundets familiepolitiske indoktrinering i kønsroller og seksuel adfærd fra den tidlige barndom.

Det er samfundet, som med sine forventninger til familiedannelse og adfærdsnormer, skaber diskrimination og konflikter. Normalmennesket, som lever op til systemets forventninger, privilegeres i et samfund, hvor mennesker placeres i hierarkiet over eller under hverandre. Denne klasseopdeling af mennesker fører til et tyranni, hvor grupper, som ikke lever op til normalitetsbegrebet, splittes og bruges mod hinanden som redskab for de privilegerede magthavere, der på denne måde knuser tilløb til solidaritet imellem diskriminerede grupper. Alle samfundets diskriminerede grupper er tabere i dette spil. De bliver samfundets svageste grupper — både i ord og handling.

Dette forhold kan kun ændres ved, at de undertrykte grupper samlet bliver en faktor i samfundet, hvis indflydelse kan ændre magtbalancen til fordel for såvel lesbiske og bøsser som andre undertrykte grupper.

Forbundet af 1948's grundholdning

Forbundet anser den homoseksuelle kamp for en integreret del af kampen for samlet at tilgodese undertrykte grupper i alle lande med alle slags samfundssystemer. Forbundet ønsker, at dette arbejde baseres på gensidig solidaritet mellem de berørte grupper af mennesker.

Den homoseksuelle kamp er en politisk kamp, som ikke skal underlægges den økonomiske kamp eller andre "overordnede" interesser. Man skaber ikke et nyt og bedre samfund ved udelukkende at ophæve den private ejendomsret til produktionsmidlerne. Vi må også ophæve ejendomsretten til hinanden. Derfor må vi bekæmpe den mandsdominerede kultur, nedbryde patriarkatet og samtidig arbejde for en mentalitetsændring, som udrydder fordomme, privilegier og følelser af bedreværd.

Det er Forbundets opgave både at bekæmpe undertrykkelsens årsager og dagligdagens konkrete følger af samfundets diskrimination af sine mindretal.

Herudover har vi et såkaldt "arbejdsprogram", der bl.a. beskæftiger sig med så forskellige emner som partnerskab, militæret, Christiania, lavalderen, rådgivning,

kønssygdomme og positiv særbehandling.

Det vil føre for vidt her, at komme ind på de historiske forudsætninger herfor, kun at de som Seksualpolitik har udviklet sig efterhånden.

Det er velkendt at Forbundets medlemmer repræsenterer et bredt politisk spektrum. Dette blev væsentligt indskrænket ved vedtagelsen af det nye principprogram. Det er ikke en forudsætning at være socialist for at være medlem af Forbundet, men vi tager tydeligt afstand fra det nuværende samfunds økonomiske undertrykkelse.

Kampen mod patriarkatet og det kapitalistiske system skal være ligeværdige dele af den seksualpolitiske kamp.

Det er dermed med tilfredshed, at vi kan læse, citat:

"Vi vil tvinge venstrepartierne til at beskæftige sig med seksualpolitik. Vi vil bekæmpe deres borgerlige puritanisme og traditionelle kønsrolleadfærd. Både indre og ydre revolution er nødvendig."

Som organisation må Forbundet osse vende blikket indad og bearbejde forholdet mellem bøsser og lesbiske.

Lesbiskes dobbelte undertrykkelse som kvinder og som homoseksuelle burde være velkendt — alligevel møder vi hos vores mandlige medlemmer gang på gang manglende forståelse herfor.

Det er absolut nødvendigt at holde sig undertrykkelsen af kvinderne for øje, undertrykkelsen af os og af kvinderne i al-

mindelighed er to sider af samme sag.

Det er Forbundets opgave både at bekæmpe undertrykkelsens årsager og dagligdagens konkrete føler af samfundets diskrimination. Nedbrydning af puritanisme og traditionelle kønsroller indenfor venstrepartierne er naturligvis nødvendig, men vi kan ikke stoppe her. Den seksualpolitiske debat må foregå på alle niveauer og i alle sammenhænge.

Vi er en samfundsgruppe, der daglig føler undertrykkelsen på vores krop, i privatlivet, på arbejdspladsen, i offentligheden etc. etc.

Det er derfor nødvendigt, at vi forsøger at skabe alternative kulturelle centre, hvor vi selv sætter forudsætningerne og betingelserne.

Derfor må Forbundet engagere sig i forskellige sociale aktiviteter — fra rådgivning og forslag til værtshuse, og her nærmer vi os min egentlige hovedanke over Seksualpolitik:

Det er næsten "naturgivent" at slige hovedpunkter holder "fanen" højt, og jeg skal indromme, at de efter at være blevet ændret, har lettere ved at røre jorden. Men der mangler en mere direkte forholden sig til dagliglivets problemer og evt. problemløsningsforslag.

F.eks. er analyserne af kernefamilien — under overskriften "Samliv" — korrekte, men de siger, tror jeg, ikke kvinder der har levet mange år i ægteskabet meget, eller opstiller alternativer. Det er osse

nødvendigt at forholde sig til og beskrive og vise forståelse/respekt for de følelser i parforholdet, der kan lede til institutionen kernefamilien.

Dette kan naturligvis ikke altsammen være i disse hovedpunkter, men bør arbejdes bedre ind i bladets linie.

Ligeledes er det noget forsmående at læse, citat: "Vi støtter de lesbiskes og bøssernes kamp for frigørelse. De er forrest i seksualrevolutionen, og kan ikke skilles fra den". Alligevel hører Forbundet ikke til blandt "de fine" grupper, som Seksualpolitik solidariserer sig med. (Iøvrigt tror jeg, at Dansk Kvindesamfund — der er en del af "kvindebevægelsen" — vil have sig frabedt at høre til de grupper, der kæmper for at nedbryde patriarkatet og kapitalismen).

Er det fordi vi "smudser" vore hænder ved ejendoms køb o.lign. med deraf følgende administration og såkaldte "kommercielle" interesser eller hur?

Hvad gør en socialistisk forfatter? Vil hun/han udkomme på Gyldendal eller skrive til skrivebordsskuffen?

Og hermed tilbage til hovedanken: Idealerne skal forholde sig til virkeligheden, og det må være de enkelte undertrykte grupper og individer, der sætter betingelserne for deres kamp.

Kurt Benny Hansen,
Forbundet af 1948

"HVIS TÅRER VAR GULD"

- et blad udgivet af BBF i Århus.

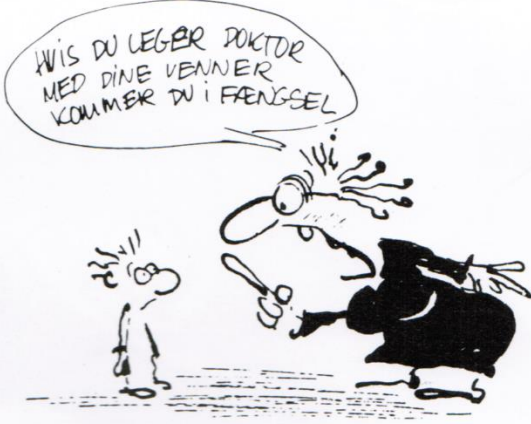
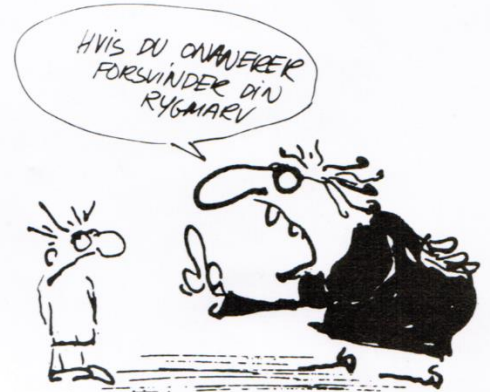
- information om BBF's aktiviteter
- bøssepolitiske artikler
- debat
- internationalt bøsseyt
- og meget, meget mere

Abonnement: 6 numre, 40 kr

giro: 5 67 67 70

"Hvis tårer var guld"
c/o Gudrunsvvej 50, 2.th.
8280 Brabrand





Peris

